

Tilinpäätös 1.1.–31.12.2019

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen
TILINPÄÄTÖS 1.1.–31.12.2019

SISÄLLYS

TOIMINTAKERTOMUS.....	4
1. JOHDON KATSAUS	4
2. TULOSELLISUUS	8
3. VAIKUTTAVUUS	10
3.1 Toiminnan vaikuttavuus	10
3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	19
4. TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS	24
4.1 Toiminnan tuottavuus	25
4.2 Toiminnan taloudellisuus	27
4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	27
4.4 Yhteisrahoitteen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuus	34
5. TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA	40
5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	50
5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	60
6. HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN	62

7. TILINPÄÄTÖSANALYYSI	70
7.1 Rahoituksen rakenne	70
7.2 Talousarvion toteutuminen	70
7.3 Tuotto- ja kululaskelma	71
7.4 Tase	71
8. SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA	72
9. ARVIOINTIEN TULOKSET	74
10. YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ	75
10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	75
10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	75
TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA	76
TUOTTO- JA KULULASKELMA	82
TASE	84
LIITETIEDOT	86
ALLEKIRJOITUKSET	98
TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	99

**Visiomme on tulla
maailman vaikuttavimmaksi
terveys- ja hyvinvointialan tutkimuslaitokseksi.**

”

1. JOHDON KATSAUS

Vuosi 2019 oli yhteistyön vuosi. Tulevaisuuteen nojaava strategiatyö, uusien toimintojen valmistelu sekä nykyisten prosessien kehitystyö vahvistivat laitoksemme toimintakykyä yhä nopeammin muuttuvassa yhteiskunnassa.

Menestyäksemme tulevaisuudessa meidän on kuunneltava asiakkaittemme toiveita ja odotuksia. Työmme ja tavoitteidemme tueksi laadimme viime vuoden aikana uuden, koko laitoksen kattavan strategian. Strategiatyötä tehtiin yhdessä ulkoisten sidosryhmien kanssa. Myös henkilökunta osallistui laajasti ja aktiivisesti muun muassa arvotyöhön. Arvot tulevat todeksi toiminnassa, ja siten varmistamme strategian toteutumisen.

Aktiivisen ja työntäyteisen vuoden tunnelmaa nostatti merkittävä virstanpylväs: vuonna 2019 tuli kuluneeksi kymmenen vuotta siitä, kun Kansanterveyslaitos sekä Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus yhdistyivät muodostaen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen.

Jotta me kaikki voimme hyvin

Luotettava, tutkittu ja ajantasainen tieto on asiantuntijuutemme sekä toimintamme perusta. Uusia tavoitteitamme kuvaa parhaiten lause, jonka ympärille koko strategiatyö kiteytettiin: Jotta me kaikki voimme

hyvin. Tulkitsemme sen tarkoittavan ihmisiä elämänympäristöineen, yhteisöjen roolien merkitystä, luottamusta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Arvoiksemme nimettiin vastuullinen rohkeus, inhimillinen vuorovai-kuttaminen ja toimiminen yhdenvertaisuuden suunnannäyttäjänä. Nämä arvot antavat meille tänään ja huomenna pohjan sille, miten teemme työtämme ja olemme vuorovaikutuksessa sidosryhmiemme kanssa.

Olemme strategiassamme sitoutuneet edistämään YK:n kestäväen kehityksen toimintaohjelman Agenda2030:n tavoitteita. Visiomme on tulla maailman vaikuttavimmaksi terveys- ja hyvinvointialan tutkimuslaitokseksi.

Positiivinen muutos lähtee sisältä

Osallistavan strategiatyön lisäksi kehitimme tavoitteellisesti työympäristöämme, työskentelytapojamme ja reilua työyhteisöä koko henkilöstön voimin. Etenimme monissa toimintavuodelle asetetuissa tavoitteissa hyvin, ja valtion henkilöstötutkimus VMBaro vahvisti, että työhyvinvointimme on parantunut merkittävästi useimmilla mittareilla ja useimmissa työyhteisöissämme.

Tutkijamme ja asiantuntijamme toimivat Suomessa viidellä paikkakunnalla: Helsingissä, Kuopiossa, Oulussa, Tampereella ja Turussa. Päätoimipaikkamme Helsingin Tilkanmäen kampuksella täydentyy merkittävällä

(n. 6000 brm²) rakennusinvestoinnilla, johon sijoittuu oikeuslääkinnän, laboratorioanalytiikan ja tukipalvelujen toimintoja. Rakennustyöt käynnistyivät keväällä 2019 ja toimitilat valmistuvat käyttöön vuoden 2021 huhtikuussa. Rakentamisen lisäksi parannamme nykyisten tilojemme käyttöastetta sekä vapautamme kampuksen tiloja, joihin on jo muuttanut muun muassa sisarlaitoksemme Fimean laboratorio. Turussa oikeuslääkinnän toiminnalle valmistui uudet ko. käyttötarkoitukseen saneeratut toimitilat.

Nopeutimme Valtorin tuottamien yhteisten palveluiden käyttöönottoa vuonna 2019. Käyttöönottojen yhteydessä on törmätty aikataulu-, kustannus- ja laatuongelmiin. Vaikeuksista huolimatta Valtorin tuottamien palveluiden taso ja THL:n työntekijöiden tyytyväisyys niihin vaikuttaa kehittyneen aikaisempaan verrattuna.

Vuonna 2019 kävimme läpi poikkeuksellisen laajan toiminnan suunnitteluprosessin, jossa otimme samanlaisesti huomioon mm. sosiaali- ja terveysministeriön konsernistrategian, hallitusohjelman, oman tuoreen strategiamme, ohjaavan ministeriön kanssa valmistellun tulossopimuksen sekä THL-lakiin eduskunnassa hyväksytyt muutokset. Prosessin myötä valitsimme poikkileikkaaviksi painoalueiksi neljä ilmiötä: väestörakenteen muutos, ilmastonmuutos, eriarvoisuus ja erivertaisuus sekä hyvinvointitalous.

Uusia avauksia

Kesän alussa neljä uutta tutkimusohjelmajohtajaamme aloittivat tehtävissään. Kattavan selvitystyön ja kartoituksen jälkeen tutkimusohjelmien teemoiksi päätettiin oikeudenmukainen yhteiskunta ja eriarvoisuus, uudistuvat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä sosiaaliturva, väestön terveyden ja hyvinvoinnin haasteet ja ratkaisut sekä turvallinen ja terveyttä edistävä ympäristö. Tutkimusohjelmamuutosten toimeenpano käynnistyi hyvin, mutta sen sitominen organisaation prosesseihin ja rakenteisiin vaatii meiltä vielä vahvaa ja aktiivista työskentelyä.

Käynnistimme syksyllä laajan FinFluHD-rokotetutkimuksen, jossa tutkitaan korkea-annoksen influenssarokotteen tehoa 65 vuotta täyttäneiden keskuudessa. Tutkimuksessa selvitetään, suojaako uusi rokote tehokkaammin influenssan laukaisemilta, sairaalahoitoa vaativilta sydän- ja verenkierto- sekä hengitystiesairauksien komplikaatioilta.

Loppuvuodesta syntyi Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksessa sopimus, jonka mukaan Suomessa toteutettavaan dopingvalvontaan liittyvä laboratorioanalytiikka siirtyy THL:n tuottamaksi.

THL:llä on mittavat väestön terveyttä ja hyvinvointia koskevat aineistot. Niiden jatkokäytön ja tulevien väestötutkimusten tuloksellisuuden varmistamiseksi laitoksessa on ollut laaja väestötutkimusten tiekartan valmistelutyö käynnissä. Tiedonkeruiden menetelmiä

on kehitettävä ja uusia keruumahdollisuuksia arvioida aktiivisesti, jotta aineistojen laatu säilyy hyvänä vastaisuudessaakin.

Tukena hallitusohjelman valmistelussa

Toimintavuoden keväällä päättyi eduskunta- ja hallituskausi, mikä rytmitti luonnollisesti myös THL:n toimia. Alkuvuodesta saatoimme edellisen hallituksen kärkihankkeita oman työmme osalta päätökseen ja osallistuimme niiden tulosten arviointiin. Keväinen hallituksen kaatuminen ja sen sote-uudistuksen raukeaminen muutti toimintamme painopisteitä monin tavoin ja leikkasi rahoitusta äkillisesti. Näin ollen esimerkiksi valtakunnallisten tiedonhallintapalvelujen osalta sote-uudistusta valmistellut Soutu-hanke ajettiin alas.

Myöhemmin keväällä osallistuimme uuden hallituksen ohjelmatyön valmisteluun ja ohjelmaneuvotteluihin, jota varten tarjosimme useita asiantuntijakatsauksia ja lausuntoja hallitusneuvottelujen tueksi. Kansallisen sote-tietojohtamisen kehittämiseen tähtäävät Toivo- ja Valtava-hankkeet jäivät odottamaan myöhempiä valtioneuvoston toteutuspäätöksiä.

Yleisesti talouden osalta kulunut vuosi sujui varsin odotetusti. Sipilän hallituskauden kärkihankerahoitusten päätyttyä uuden hallituskauden ohjelmarahoituksen kohdentuminen toimintaamme ei ole vielä tarkemmin selvillä. Lisäksi tulevien vuosien osalta rahoituspohjaa

ja rahoituksen riittävyyttä sekä kohdentamista on tarkasteltava kriittisesti muun muassa toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten ja ulkopuolisen rahoituksen kilpailun kiristymisen vuoksi.

THL on luotettava kumppani

Käynnistimme Terveydenhuollon kansalliset laaturäkisterit -hankkeen, jossa on mukana seitsemän tautikohtaista pilottirekisteriä. Piloteissa on kerätty tietoa muun muassa siitä, millaista tietosisältöä ja missä muodossa tautikohtaiseen, kansalliseen laaturekisteriin kerätään. Pilottien tuloksia voidaan hyödyntää muissa kansallisissa laaturekistereissä. Hanke on hyvä esimerkki laitoksen eri osastojen ja asiantuntijoiden sekä ulkopuolisten laaturekistereiden välisestä yhteistyöstä, jolla on saatu merkittäviä tuloksia aikaan. Pilottihanke aloitettiin eduskunnan toimeksiannosta.

Valmistelimme ja kehitimme myös sote-arviointitoimintaa vuorovaikutuksessa ohjaavan ministeriön ja sote-järjestäjäkentän kanssa. Loppuvuodesta julkaisimme uusimmat alueiden arviointiraportit sairaanhoitopiirialueittain. Syksyllä käynnistimme valmistelut yhdessä STM:n kanssa Tulevaisuuden sote-keskusohjelmassa ja työkykyohjelmassa sekä mm. mielenterveysstrategiaa, vammaisten henkilökohtaista budjetointia, lapsi- ja perhepalvelujen kehittämistä, asunnottomuuden vähentämistä ja tietojohtamista koskien.

Edistimme tiiviissä yhteistyössä Kotouttamisen osaamiskeskuksen, Maahanmuuttoviraston, sote-ammattilaisten ja kentän muiden toimijoiden kanssa ulkomaalaistaitaisen väestön kotoutumista sekä terveyttä ja hyvinvointia tukevien palvelujen konkreettista kehittämistä.

THL:n yhteyteen sijoittuvan Findata-tietolupaviranomaisen perustamisen valmistelut sujuivat hyvin. Tavoitteena oli, että Findata aloittaa toimintansa vuoden 2020 alussa, ja tässä onnistuttiin. Findata on yhden luukun palvelu sosiaali- ja terveysalan tietojen toisijaiseen käyttöön.

Vuonna 2019 tehtiin laitoksemme tunnettuutta kartoitava kansalaiskysely. Vastaajista 75 % tunsi THL:n. Suurin osa tunsi THL:n median kautta, mikä kertoo aktiivisen mediaviestintämme onnistumisesta. Peräti 90 %

THL:n tuntevista piti THL:ää luotettavana toimijana. He olivat myös sitä mieltä, että THL:llä on suuri vaikutus suomalaisten terveyteen ja hyvinvointiin.

Keskeistä tietokanavaamme thl.fi:tä pidetään luotettavana ja hyvänä tietolähteenä. Verkkopalvelun yksittäisten käyntien määrä oli viime vuonna lähes 9,5 miljoonaa (+20 %) ja yksittäisten kävijöiden määrä 5,0 miljoonaa (+27 %).

THL:n tietoa hyödynnetään aktiivisesti – jotta me kaikki voisimme hyvin.

Markku Tervahauta
pääjohtaja
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

**Vuoden 2019 kansalaiskyselyssä
peräti 90 % THL:n tuntevista
piti THL:ää luotettavana toimijana.**

”

2. TULOKSELLISUUS

Tavoite 1

THL uudistaa sisäisen tietohallintonsa johtamisen ja toimintakäytänteet varmistakseen nykyistä sujuvamman ja tehokkaamman toiminnan.

Toteutuminen

THL:n tietohallinnon organisaatio uudistettiin vuonna 2018. Samalla lanseerattu toimintamalli on vakiintunut vuoden 2019 aikana. Tietohallinnon ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut THL:n pääjohtaja vuoden 2019 alusta alkaen.

.....

Tavoite 2

THL toteuttaa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämät muutokset henkilötietojen käsittelyssä ja toimii aktiivisesti kansallisen tietosuojalainsäädäntötyössä sekä kehittää hyvään henkilötietojen käsittelyyn liittyviä käytänteitä.

Toteutuminen

THL on jatkanut työtä toiminnan saattamista EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämälle tasolle, mutta haasteita on erityisesti osoitusvelvollisuuden täyttämässä ja rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisessa. THL on ollut erittäin aktiivinen kansallisen tietosuojalainsäädännön kehittämisessä ja soveltamiskäytännön luomisessa erityisesti tieteellisen tutkimuksen ja SOTE-tietojen toisiokäytön tietosuojakysymysten osalta. THL on kehittänyt vuodesta 2018 alkaen henkilötietojen käsittelyyn liittyviä hyviä käytänteitä tietoturvan ja tietosuojan osalta. THL on käynnistänyt vuodelle 2020 tietoturvan ja tietosuojan kunto-ohjelman, jossa huomioidaan lainsäädännön asettamien perusvaatimusten toteuttaminen.

Tavoite 3

Senaatti-kiinteistöjen johdolla yhteistyössä THL:n ja Fimean kanssa suunnitellaan ja toteutetaan THL:n Tilkanmäen kampuksen muutos monen käyttäjän kampukseksi tavoitteena tehostaa valtion toimitilojen käyttöä, lisätä toimitilojen yhteiskäyttöä eri toimijoiden kesken sekä rationalisoida ja tehostaa kampuksen palvelujen tuottaminen vuoden 2020 alkuun mennessä.

Toteutuminen

THL:n tehostettua tilankäyttöään on Senaatti saneerannut Tilkanmäellä vapautuneet tilat Fimean käyttöön. Fimea on muuttanut uudistettuihin tiloihin tammikuun 2020 alussa. THL:n, Fimean ja Senaatin kanssa on sovittu yhteiskäyttöiset tilat ja toimitilapalvelut, joiden kustannusjaot on sovittu vuokra- ja palvelusopimuksissa. Osan Fimean tarvitsemista kampuspalveluista tuottaa THL, josta on THL:n ja Fimean kesken tehty sopimus.

.....

Tavoite 4

THL kehittää lakisääteisiä rekistereitä ja laaturekistereitä toisiolain edellyttämällä tavalla.

Toteutuminen

Terveystietojen kansalliset laaturekisterit -pilotihankkeen pääraportissa (11/2019) kuvattiin laaturekisterien hyötyjä ja juridiikkaa sekä tehtiin THL:n ehdotus laaturekisterien organisoimiseksi, ohjaamiseksi ja resurssoinniksi. 7 pilottirekisteriä ovat keränneet kokemusta laaturekisterien sisällön määrittelystä, tiedon tuotannosta ja ICT prosesseista. Toisilaki ja THLlain muutokset ovat ohjanneet valmistautumista pysyvään THL:n laaturekisteritoimintaan. Ilmoittamismenettely käynnistetty ja ilmoittamistietokantaan rekisterien ilmottautumiset vastaanotettu määräaikaan 30.11. mennessä. Selvittely jatkuu 2020. Lakisääteisten rekistereiden tietosisältöjen kehittämisessä on pyritty huomioimaan laatu- ja turvallisuusnäkökulma.

Tavoite 5

THL pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan yhteistyössä STM:n kanssa kansalliseen tiede- ja tutkimuspolitiikkaan edistämällä asiantuntijatyön ja pitkäjänteisen tutkimuksen vuorovaikutuksen vaikuttavuutta. Osana alansa tutkimus- ja kehittämistoimintaa THL jatkaa yritys yhteistyön kehittämistä ja innovaatioiden edistämistä.

Toteutuminen

Aloitettu yhteistyö STM:n TKI-toiminnan kanssa. Tutkimusohjelmia kehitetään innovaatiotoiminnan tukemiseksi mm. rakentamalla toimintamalleja THL:n ilmiötyössä. Tavoitteena on yhdistää tutkimus, kehittämistoiminta ja Innovaatiotoiminta valittujen ilmiöiden piirissä. Yritysyhteistyötä on aktiivisesti edistetty mm. terveysteknologia-alan toimijoiden kanssa.

.....

Tavoite 6

THL edistää tutkimusohjelmavuodistuksen avulla kohdennettujen horisontaalisten, laajojen tutkimusohjelmakokonaisuuksien syntymistä. Lisäksi THL tarkastelee ja seuraa ulkopuolisen kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen kehittymistä ja sen saamisen edellytysten vahvistamista osana tutkimusohjelmavuodistustaan.

Toteutuminen

Tutkimusohjelmatyö on käynnistynyt onnistuneesti. Ohjelmatyön tavoitteita on kirjastettu ja mm. lisätty yhteyksiä kansainvälisiin tutkimusrahoittajiin ja osallistuttu käynnissä olevan Horizon2020- ja tulevan Horizon Europe -ohjelman suunnitteluun. Lisäksi kotimaisiin suuriin hankehakuihin on muodostettu ja muodostetaan konsortioita. Kotimaisten yhteistyötahojen kanssa aktiivista hanketoimintaa on käynnistetty mm. Kelan tutkimustoimintojen, Itä-Suomen, Tampereen ja Aalto-yliopiston kanssa. Lisäksi on sovittu toimintamalli ja aikataulutus muidenkin kotimaisten yliopistojen yhteistyösuhteiden vahvistamiseen.

Tavoite 7

THL nostaa esiin alansa yhteiskunnallisesti tärkeitä teemoja niin kansallisessa kuin EU:n tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaan ja -rahoitukseen liittyvässä vaikuttamisessa (EU:n rahoitusohjelmat, erityisesti Horisontti 2020 ja Horisontti Eurooppa) yhteistyössä STM:n kanssa.

Toteutuminen

Tutkimusohjelmat ovat osallistuneet aktiivisesti kansallisten ja kansainvälisten rahoitusohjelmien valmisteluun erityisesti kansanterveyden ja terveystalouden, kemiallisten altisteiden sekä yksilöllistetyn terveydenhuollon teemojen parissa. Tähtäimessä on menestyminen Horizon-hankehaussa, mutta myös muissa kansainvälisissä rahoitushaussa (ml. USA). Teemoihin liittyvien aloitteiden ja toimintojen suunnittelussa on tehty yhteistyötä STM:n, kotimaisten mahdollisten kumppaneiden sekä myös rahoittajatahojen (Suomen Akatemia ja Business Finland) kanssa. Valmistautuminen rahoitusohjelmien käynnistymiseen jatkuu ja konkretisoituu tämän vuoden (2020) aikana.

3. VAIKUTTAVUUS

3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Tulosopimuksessa on asetettu yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevia tavoitteita, joiden toteutumista seurataan Valtioneuvoston hyväksymien seurantaindikaattoreiden avulla.

Tavoite 1

Eri-ikäisten ihmisten vastuuta omasta terveydentilasta sekä elämäntavoista on tuettu. Julkinen palvelulupaus on määritelty yhteiskunnan taloudellisen kantokyvyn puitteissa. Ihmisten toimivia valintoja erilaisissa elämäntilanteissa on mahdollistettu enemmän.

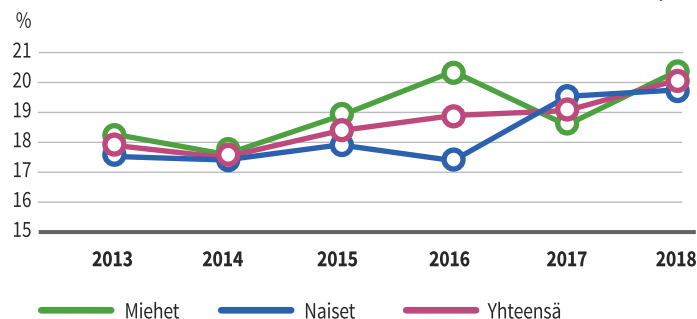
Ylipaino ja lihavuus

THL koordinoi vuosina 2012–2018 Kansallista lihavuusohjelmaa ”Hyvinvointia ravinnosta ja liikunnasta”. Lasten lihavuuden ehkäisy oli yksi ohjelman kärkiteemoista vuosina 2016–2018, jolloin toimeenpantiin lukuisia lasten terveyttä, terveellistä ravitsemusta ja liikuntaa edistäviä toimia yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Kansallinen lihavuusohjelma päättyi vuoden 2018 lopussa, mutta lihavuuden ehkäisytyö jatkuu tutkimus- ja asiantuntijatyönä sekä laajan monitieteisen ja -ammattillisen lihavuuden ehkäisyn asiantuntijaverkoston yhteistyönä.

FinSote-kyselytutkimuksen mukaan 20–64-vuotiaista 62 % miehistä ja 48 % naisista oli vähintään ylipainoisia (BMI ≥ 25 kg/m²) vuonna 2018. Joka viides 20–64-vuotias oli lihava (BMI ≥ 30 kg/m²) (kuvio 1). FinTerveys 2017 -terveystarkastustutkimuksessa, jossa tutkittavien pituus ja paino mitattiin, lähes kolme neljästä yli 30-vuotiaasta miehestä (72 %) ja kaksi kolmesta naisesta (63 %) oli vähintään ylipainoisia ja joka neljäs oli lihava. Lähes joka toinen oli vyötärölihava.

Lihavuus oli yleistynyt työikäisessä väestössä kuuden viime vuoden aikana.

Lasten ja nuorten ylipainon yleisyys on hieman lisääntynyt joissakin poikien ja tyttöjen ikäryhmissä vuosien 2014 ja 2018 välillä. 27 % 2–16-vuotiaista pojista ja 18 % tytöistä oli vähintään ylipainoisia vuonna 2018 THL:n Perusterveydenhuollon avohoidon ilmoituksen (Avohilmo) tietojen mukaan. Lihavia oli 8 % pojista ja 4 % tytöistä. (taulukko 1).

Kuvio 1. Lihavien osuus (%) 20–64-vuotiaista suomalaisista, BMI ≥ 30 kg/m²

Taulukko 1. Ylipainoisten ja lihavien lasten osuudet (%) ikäryhmittäin ja sukupuolittain suomalaisten ISO-BMI-kriteerien mukaan vuosina 2014–2018.

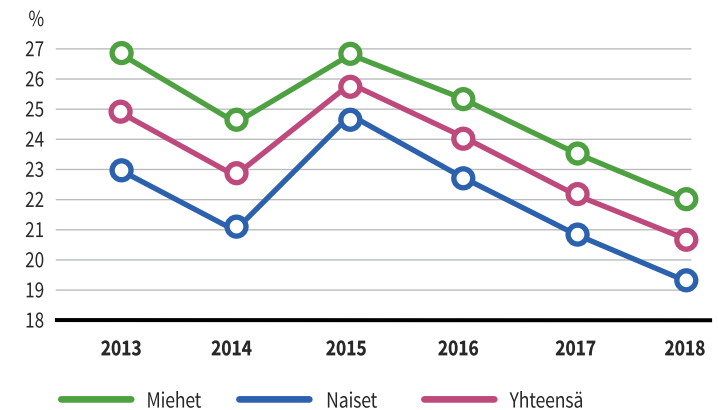
Vähintään ylipainoiset, ISO-BMI ≥ 25 kg/m ² (Lihavat, ISO-BMI ≥ 30 kg/m ²)								
Vuosi	Pojat				Tytöt			
	2–6 v	7–12 v	13–16 v	Yhteensä 2–16 v	2–6 v	7–12 v	13–16 v	Yhteensä 2–16 v
2014	23 (5)	27 (8)	28 (9)	25 (7)	14 (3)	18 (3)	18 (4)	16 (3)
2015	23 (5)	26 (7)	27 (9)	25 (7)	14 (3)	17 (3)	18 (4)	16 (3)
2016	23 (5)	26 (8)	27 (9)	25 (7)	14 (3)	17 (3)	19 (4)	16 (3)
2017	25 (6)	27 (8)	28 (9)	27 (8)	15 (3)	18 (3)	21 (4)	18 (3)
2018	25 (6)	29 (9)	29 (10)	27 (8)	15 (3)	18 (3)	21 (5)	18 (4)

Liikunta

Liikunnan harrastaminen aikuisväestössä on lisääntynyt viime vuosina kaikissa ikäryhmissä ja molemmilla sukupuolilla. FinSote-tutkimuksen mukaan työikäisistä naisista ja miehistä noin joka viides ei harrastanut lainkaan liikuntaa vapaa-ajallaan vuonna 2018. Finriski ja FinTerveys -tutkimusaineistoissa työikäisiin (25–64-vuotiaat) rajatun aikasarja-analyysin mukaan, sekä vapaa-ajallaan riittämättömästi liikkuvien osuus että riittämätön kokonaisaktiivisuus ovat vähentyneet. Suhteessa Käypä hoito -kestävyysliikuntasuositukseen, vuonna 2012 riittämättömästi liikkui 51 % työikäisistä miehistä ja 52 % työikäisistä naisista. Vuonna 2017 riittämättömästi liikkuvia oli sekä miehistä että naisista 41 %. Näyttää siltä, että maailman terveysjärjestön WHO:n vuoteen 2025 asettama tavoite pienentää terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien osuutta 10 prosentilla, on mahdollista saavuttaa.

Peruskoulun ja lukion oppilaista noin joka kolmas ja ammattioppilaitosten opiskelijoista yli kaksi viidestä harrasti vuonna 2019 hengästyttävää liikuntaa enintään tunnin viikossa (taulukko 2). Toisaalta vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on lisääntynyt vuodesta 2017 vuoteen 2019 peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden osalta. Sen sijaan vuonna 2019 peruskoulun 4.–5.-luokkalaisten pojista ja tytöistä harvempi liikkui vähintään tunnin päivässä vuoteen 2017 verrattuna (taulukko 3). Lasten ja nuorten fyy-

sisen aktiivisuuden suosituksen mukaan kaikkien 7–18-vuotiaiden tulisi liikkua vähintään 1–2 tuntia päivittäin. Kaikissa ikäryhmissä, pojat liikkuvat tyttöjä useammin vähintään tunnin päivässä. Lasten ja nuorten liikunnan määrää on mitattu Kouluterveyskyselyssä.

Kuvio 2. Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%) 20–64-vuotiaista suomalaisista vuosina 2013–2018.

Taulukko 2. Hengästyttävää liikuntaa enintään tunnin viikossa harrastavien osuus (%) peruskoulun 8.–9.-luokkalaista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sekä ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista vuosina 2013–2019.

Vuosi	Peruskoulun 8.-9. luokkalaisten			Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat			Ammatillisten oppilaitosten opiskelijat		
	Tytöt	Pojat	Yhteensä	Tytöt	Pojat	Yhteensä	Tytöt	Pojat	Yhteensä
2013	32,6	31,5	32,1	30,2	27,2	28,9	49,9	43,8	46,6
2015	21,7	23,1	22,4	23,4	21,8	22,8	36,6	34,9	35,6
2017	23,2	24	23,7	23,1	21,6	22,5	41,1	37,2	38,9
2019	28,0	28,5	28,3	29,1	24,1	27,1	46,2	40,9	43,0

Taulukko 3. Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus (%) peruskoulun 4.–5.- ja 8.–9.-luokkalaista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sekä ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista vuonna 2017 ja 2019.

Vuosi	Perusopetus 4. ja 5. luokan oppilaat			Peruskoulun 8.–9. luokkalaisten			Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat			Ammatillisten oppilaitosten opiskelijat		
	Tytöt	Pojat	Yhteensä	Tytöt	Pojat	Yhteensä	Tytöt	Pojat	Yhteensä	Tytöt	Pojat	Yhteensä
2017	40,3	50	45,1	15,6	23	19,2	11,1	15,9	13,1	10,5	14,2	12,6
2019	36,4	42,6	39,5	18,6	25,3	21,9	11,8	16,8	13,9	12,3	16,9	15,0

Humalajuominen

Alkoholin myyntitilastojen mukaan alkoholinkulutus on Suomessa vähentynyt lähes viidenneksellä vuosien 2007–2017 välillä ja lisääntynyt marginaalisesti vuonna 2018. Vuoden 2019 osalta tietoja ei ole käytettävissä. Kulutuksen väheneminen näkyy myös alkoholia humalahakuisesti käyttäneiden osuudessa, joka on vuodesta 2013 pienentynyt sekä aikuisilla (taulukko 4) että nuorilla (taulukko 5).

Taulukko 4. Alkoholia humalahakuisesti käyttävien osuus (%) 20–64-vuotiaista suomalaisista vuosina 2013–2018.

Vuosi	Miehet	Naiset	Yhteensä
2013	21,4	5,6	13,5
2014	21,7	5,3	13,6
2015	19,3	5,2	12,3
2016	20,0	5,3	12,7
2017	19,6	4,5	12,3
2018	16,4	4,1	10,4

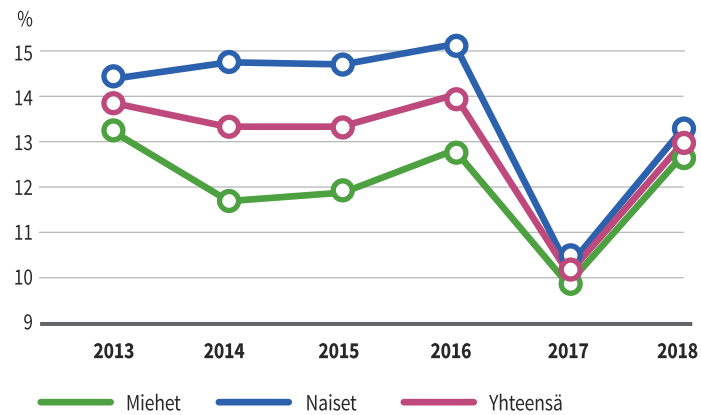
Taulukko 5. Tosihumalassa vähintään kerran kuukaudessa olevien osuus (%) peruskoulun 8.–9.-luokkalaisista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sekä ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista vuosina 2013–2019.

Vuosi	Perusopetus 8. ja 9. lk			Lukio 1. ja 2. vuosi			Ammatillinen oppilaitos		
	Tytöt	Pojat	Yhteensä	Tytöt	Pojat	Yhteensä	Tytöt	Pojat	Yhteensä
2013	11,4	12,7	12,1	18,3	20,7	19,3	31,4	36,6	34,3
2015	9,1	10,7	9,9	17,2	19,8	18,3	29,3	31,9	30,7
2017	9,1	11,3	10,2	16,9	20,0	18,1	26,0	30,8	28,8
2019	8,6	10,5	9,6	16,3	19,9	17,8	24,0	28,8	26,9

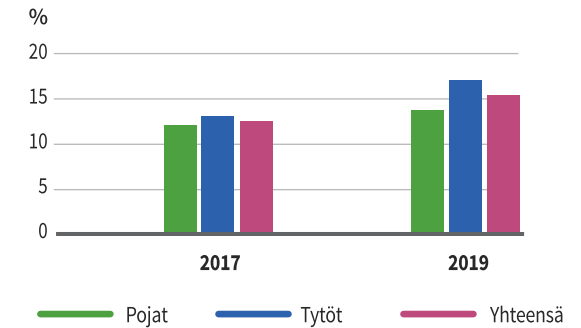
Psyykinen kuormittuneisuus

Aikuisväestössä merkittävän psyykkisen kuormittuneisuuden yleisyys ei ole oleellisesti muuttunut viime vuosina. Vuonna 2017 tilanne oli muita vuosia hieman parempi, mutta vuonna 2018 on palattu lähelle aikaisempien vuosien tuloksia. Vuoden 2019 osalta tietoja ei ole käytettävissä.

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus on vuodesta 2017 lisääntynyt jonkin verran tytöillä peruskoulun 8. ja 9. luokilla ja lukiossa 1. ja 2. vuotta opiskelevilla. Peruskoulun 4.–5.-luokkalaisten mielialaan liittyvät ongelmat ovat lisääntyneet jonkin verran sekä tytöillä että pojilla. Siten masennus- ja ahdistusoireiden osalta kehitys lasten ja nuorten osalta on ollut kielteinen, joskaan muutokset eivät ole suuria.

Kuvio 3. Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus (%) 20–64-vuotiaista suomalaisista vuosina 2013–2018.

Kuvio 4. Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana kokeneiden lasten osuus (%) peruskoulun 4.–5.-luokkalaista.

Taulukko 6. Kohtalaisesti tai vaikeasti ahdistuneiden nuorten osuus (%) peruskoulun 8.–9.-luokkalaista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sekä ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista.

Vuosi	Peruskoulun 8.–9.-luokkalaiset			Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat			Ammatillisten oppilaitosten opiskelijat		
	Tytöt	Pojat	Yhteensä	Tytöt	Pojat	Yhteensä	Tytöt	Pojat	Yhteensä
2013	16,4	6,2	11,3	13,2	5,1	9,7	17,6	6,6	11,5
2015	17,2	6,3	11,8	15,8	5,6	11,6	18,7	6,1	11,8
2017	18,4	5,8	12,2	18,0	5,2	12,7	18,8	4,9	11,0
2019	19,8	5,7	12,9	19,7	5,5	13,9	20,0	5,1	11,1

Tavoite 2

Lasten ja perheiden hyvinvointi ja omat voimavarat ovat vahvistuneet.

Taulukko 7. Lapsiperheiden ennaltaehkäisevien palveluiden kehitys

Seurantaindikaattori	2015	2016	2017	2018	2019
Erityisen tuen tarpeen mukaiset käynnit äitiys- tai lastenneuvolassa tai koulu- tai opiskeluterveydenhuollossa (kpl)					
• Äitiysneuvola	*	2 589	3 045	3 506	4 697
• Lastenneuvola	*	3 479	4 858	6 335	7 857
• Kouluterveydenhuolto	*	10 133	14 614	17 674	20 170
SHL:n mukainen perhetyö (perheitä)	10 707	13 125	14 029	17 691	**
SHL:n mukaiset kodin- ja lastenhoitopalvelut (perheitä)	9 645	10 729	13 419	12 790	**
Lastensuojelun tehostettu perhetyö (perheitä)	8 939	9 396	10 094	10 049	**
Lastensuojelun kodin- ja lastenhoitopalvelut (perheitä)	2 586	2 221	2 010	2 455	**

* Tietoja ei saatavilla, ** Tietoja ei vielä saatavilla

Tilastojen mukaan niiden perheiden osuus, jotka ovat vuoden aikana saaneet perhetyötä muutoin kuin lastensuojelun tukitoimena, on kasvanut. Vuonna 2017 sosiaalihoitolain mukaista perhetyötä sai 2,5 % ja vuonna 2018 3,1 % lapsiperheistä. Niiden perheiden osuus, jotka ovat vuoden aikana saaneet kodin- ja lastenhoitopalvelua muutoin kuin lastensuojelun tukitoimena, on kääntynyt hienoiseen laskuun. Vuonna 2017 sosiaalihoitolain mukaista kodin- ja lastenhoitopalvelua

sai 2,4 % lapsiperheistä ja vuonna 2018 2,3 %. Lastensuojelun tukitoimena kodin- ja lastenhoitopalvelua on saanut 0,4 % lapsiperheistä. Osuus on pysynyt samana kuin vuonna 2017. Tilastojen mukaan myös niiden perheiden osuus, jotka ovat vuoden aikana saaneet lastensuojelun tukitoimena tehostetun perhetyön palvelua, on pysynyt samana kuin vuonna 2017. Tehostetun perhetyön palvelua sai vuonna 2018 1,8 % lapsiperheistä.

Tavoite 3

Ikääntyneiden ihmisten kotiin saatavia palveluja on painotettu. Omaishoitoa on vahvistettu.

Taulukko 8. Ikääntyneiden ihmisten kotiin saadut palvelut ja omaishoidon tuki

Seuraintindikaattori	2014	2015	2016	2017	2018
Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 80 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä	9,8	10,3	10,7	10,9	11,0
Kotona asuvat 80 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä	86,2	86,5	86,6	87,1	87,4
Omaishoidontuen 80 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä	5,5	5,7	5,8	6,0	6,0
Perhehoidossa olleet vanhukset 31.12., kunnan kustantamat palvelut	213	343	452	729	1155
Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 80 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	16,5	16,4	16,2	15,9	15,5
Terveyskeskusten 80 vuotta täyttäneet pitkäaikaisasiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä	0,9	0,6	0,4	0,3	0,2
Vanhainkotien 80 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä	3	2,5	2,1	1,5	1,3
80+ säännölliset palvelut (tehpa, kotihoito, tk-pitkäaikaiset, vanhainkodit)	30,2	29,8	29,4	29,8	29,1

Ikääntyneiden palveluissa painotetaan kotihoitoa ja omaishoitoa, mutta kehittämistoimien vaikutukset näkyvät väestötasolla hitaasti. Perinteisen laitoshoidon purkutoimenpiteet näkyvät vanhainkoti-asiakkaiden ja terveyskeskusasiakkaiden vähenemisenä siten, että asiakkaita on siirtynyt tehostettuun palveluasumiseen sekä intensiivisen kotihoidon piiriin. Hallituksen kärkihankkeen (I&O) toimenpiteet perhehoidon kehittämiseen näkyy siten, että perhehoitoa on kehitetty ja sen määrä on lisääntynyt vuosittain, mutta se ei ole vielä vakiinnuttanut asemaansa volyyymiltaan merkittävänä vaihtoehtona.

Tavoite 4

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on parantanut peruspalveluja ja tietojärjestelmiä.

Seurantaindikaattori

Perusterveydenhuollossa lääkärille yli 7 päivää kiireetöntä sairaanhoidon käyntiä odottaneet:

10/2018	10/2019
56 %	62 %
31 357 kpl	27 627 kpl

kaikista kiireettömälle avosairaanhoidon lääkärin vastaanotolle käyntiä odottaneista.

Perusterveydenhuollon avohoidon käyntejä oli 69 % väestöstä vuonna 2018. Kaikkiaan käyntejä oli 25,1 miljoonaa. Näistä käyntejä lääkärille oli 6,4 miljoonaa ja terveydenhuollon muille ammattihenkilöille 18,7 miljoonaa. Asiakkaita oli yhteensä 3,8 miljoonaa. Perusterveydenhuollon avohoidon käyntien kokonaismäärässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuosien 2012–2018 aikana. Kiireetön hoitopääsy lääkärin ja hoitajan avosairaanhoidon vastaanotolle vaihtelee maakunnittain. Potilaista 62 % oli odottanut yli 7 päivää kiireetöntä pääsyä lääkärin avosairaanhoidon vastaanotolla lokakuussa 2019. Samana ajankohtana 43 % potilaista oli odottanut yli 3 päivää sairaan- ja terveydenhoitajan kiireettömälle vastaanotolle.

Seurantaindikaattori

Perusterveydenhuollossa yli 3 päivää hoitajalle kiireetöntä sairaanhoidon käyntiä odottaneet:

10/2018	10/2019
31 %	43 %
11 830 kpl	11 997 kpl

kaikista kiireettömälle avosairaanhoidon hoitajan vastaanotolle käyntiä odottaneista.

Terveystieteiden tutkimuskeskus (2010/1326) 52 §:n mukaan erikoissairaanhoidon kiireettömän hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmen viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut kuntayhtymän sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon tuottavaan yksikköön. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan hoidon tarpeen arvioinnin perusteella tarpeelliseksi todettu hoito ja neuvonta on järjestettävä sekä aloitettava, hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen, kuuden kuukauden kuluessa (lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa kolmen kuukauden kuluessa) siitä, kun hoidon tarve on todettu. Kiireettömän erikoissairaanhoidon kysyntä on kasvanut sairaanhoitopiireissä. Vuonna 2018 käsiteltiin 1,26 miljoonaa lähetettä, joka on 6,5 % edellisvuotta enemmän.

Seurantaindikaattori

Erikoissairaanhoidossa yli 90 vuorokautta odottaneet:

8/2018	8/2019
22 %	23 %
26 215 kpl	29 459 kpl

hoitoa odottaneista oli odottanut yli 90 vuorokautta pääsyä kiireettömään hoitoon.

Vuoden 2019 elokuussa hoitoa odotti sairaanhoitopiireissä yhteensä 132 513 potilasta, joista 23 % oli odottanut yli kolme kuukautta. Sairanhoitopiirit ovat onnistuneet parantamaan hoidon saatavuutta lainsäädännössä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Poikkileikkauspäivänä yli puoli vuotta hoitoa odottaneiden osuudet ovat vakiintuneet vuosien 2013–2018 aikana 1–2 prosentin välille kaikista hoitoa odottavista, kun vuoden 2007 lopussa heidän osuutensa oli 13 % (9 691 potilasta). Joulukuun lopussa 2018 yli puoli vuotta hoitoa odottaneita oli 1 912 (1,5 %).

Seurantaindikaattori

Lastensuojelun selvitystä yli 3 kuukautta odottaneet:

1.4 – 30.9.2018

4,3 %

882 kpl

1.4. – 30.9.2019

6 %

1 404 kpl

(valmistuneet, määräajan ylittäneet palvelutarpeen arvioinnit)

Lastensuojeluasian tultua vireille tehdään palvelutarpeen arviointi, jonka yhteydessä selvitetään pääasiassa lastensuojelun tarve. Sen tekee sosiaalityöntekijä. Sitä ennen arvioidaan kiireellisen avun tarve. Palvelutarpeen arviointi tulee aloittaa seitsemän arkipäivän kuluessa asian vireille tulosta ja sen tulee olla valmis kolmen kuukauden kuluessa. Seurantajaksolla 1.4. – 30.9.2019 lastensuojelussa palvelutarpeen arvioinnit valmistuivat 94-prosenttisesti (21 992 kpl) lakisäätisessä kolmen kuukauden määräajassa. Määräaika ylittyi 6 prosentissa (1 404 kpl) valmistuneista arvioinneista. Tarkastelujakson lopussa 30.9.2019 palvelutarpeen arvioinnin alkamista odotti 605 lastensuojeluasiana vireille tulleita asioita. Samaan aikaan 8 008 lastensuojeluun liittyvän palvelutarpeen arvioinnin käsittely oli kesken ja

näistä 677 tapauksen kohdalla oli lakisäätinen kolmen kuukauden määräaika jo ylitetty. Vaikka tapausmäärät pysyttelivät edellisen jakson lukemissa, sen sijaan maakuntien väliset erot palvelutarpeen arvioinnin käsittelyssä kaventuivat. Erityisesti Pohjois-Karjalassa palvelutarpeen arvioinnit pystyttiin käsittelemään selvästi useammin lain edeltämissä määräajoissa kuin edellisellä seurantajaksolla.

Tavoite 5

Sosiaaliturvaa on uudistettu osallistavaksi ja työhön kannustavaksi.

Taulukko 9. Osatyökykyisten tukeminen työmarkkinoille.

Seurantaindikaattori	2017	2018	Lähde
Kelan kuntoutusrahan saajat	40 735	40 338	Kela
Kokoaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	15 330	16 726	ETK
Työeläkekuntoutuksen ajalta kuntoutusrahaa saaneet	12 992	14 166	ETK
Osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	5 600	5 605	ETK

STM toteutti yhdessä THL:n kanssa osallistavan sosiaaliturvan mallin kokeilua koskeneen hankkeen vuosien 2017–2019 aikana. Hankkeen kohderyhmä oli Kelan kuntaan ohjaamat vaikeasti työllistyvät toimeentulokiasiakkaat, joille lain mukaan on tehtävä sosiaalityön tarvearviointi. Tavoitteena oli tuottaa tietoa osallistavan sosiaaliturvan vaikuttavuudesta.

Osallistavan sosiaaliturvan mallilla tarkoitetaan työmenetelmien ja toimintojen kokonaisuutta, jossa sosiaalityön ammattilainen räätälöi yhdessä asiakkaan ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa asiakkaan tarpeita vastaavan toimintojen kokonaisuuden, joka tähtää asiakkaan hyvinvoinnin, terveydentilan, toimintakyvyn ja sosiaalisen osallisuuden kannalta parhaisiin mahdollisiin toimeliaisuuden ja osallisuuden tavoitteisiin.

Tavoite 6

Järjestötyö ja vapaaehtoistoiminta ovat helpottuneet ja yhteisöllisyys lisääntynyt normeja purkamalla.

Aktiivisesti järjestötoimintaan osallistuvien suomalaisten määrää seurataan aktiivisesti osana FinSote-tutkimusta. Keskimäärin järjestötoimintaan osallistuu aktiivisesti hieman yli neljäsosa suomalaisista. Osallistuvien osuus on viime vuosina hieman lisääntynyt. Matalan ja korkean koulutuksen omaavilla on osallistumisessa kuitenkin eroja. Korkean koulutuksen omaavista järjestötoimintaan osallistuu yli 30,3 % ja matalan koulutuksen omaavista 21,6 %. THL:n toteuttaman kansallisen terveystutkimuksen, hyvinvointi- ja palvelututkimuksen avulla seurataan väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä tapahtuneita muutoksia eri väestöryhmissä ja alueittain. Tutkimus tuottaa myös seuranta- ja arviointitietoa väestön palvelutarpeiden tyydyttymisestä sekä väestön näkemyksistä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmästä, palveluiden saatavuudesta, laadusta ja käytöstä.

Vuonna 2019 toteutetussa kuntajohdon tiedonkeruussa on kysytty, kuinka paljon kunnat ovat jakaneet yleisavustuksia yhdistyksille, kylille ja yhteisöille vuonna 2018. Yleisavustusta on keskimäärin myönnetty 9,1 euroa/asukas. Kuntien väliset erot ovat suuria ja ne vaihtelevat välillä 0-101,4 euroa/asukas. THL kerää kaksi kertaa vuodessa tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA). Tiedonkeruilla selvitetään esimerkiksi toimenpiteitä, resursseja ja poikkehallinnollisia toimintakäytäntöjä. Kunnille tiedonkeruut antavat tietoa kunnan tilanteesta suhteessa koko maahan tai vastaaviin kuntiin. Tietoja käytetään hyvinvointijohtamisen välineenä useissa kunnissa.

Korkeasti koulutetuista järjestötoimintaan osallistuu yli 30,3 % ja matalasti koulutetuista 21,6 %

3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Terveyden edistämisen määräraha

Terveyden edistämisen määräraha perustuu lakiin terveyden edistämisen määrärahasta (333/2009) ja valtioneuvoston asetukseen terveyden edistämisen määrärahasta (535/2009). Määrärahasta myönnetään valtionavustuksia 1–3 vuotta kestäviin terveyden edistämisen kokeilu- ja kehittämishankkeisiin sekä terveyden edistämistä tukeviin tutkimushankkeisiin ja ohjelmiin vuosittain vaihtuvien painopisteiden mukaisesti. Määrärahan mitoituksessa otetaan huomioon väestön terveyskäyttäytyminen, päihteidenkäytön ja tupakoinnin yleisyys sekä niistä aiheutuneet haitat.

Valtionavustusten valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä vastaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Avustuksia voidaan myöntää järjestöille, säätiöille, kunnille ja muille toimijoille, kuten yliopistoille, ammattikorkeakouluille, oppilaitoksille ja sairaanhoitopiireille. Vuonna 2019 aloitti 8 uutta hanketta, joille THL myönsi valtionavustusta yhteensä 2 190 000 euroa. Vuonna 2019 oli kaiken kaikkiaan käynnissä 25 hanketta.

Kanta-palvelujen käyttöönoton tukeminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisen tietohallinnon valtakunnallinen kehittäminen ja toimeenpano perustuvat lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastiedon sähköisen käsittelyn, siihen liittyvän tietohallinnon ja valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käytön ja toteutuksen suunnittelusta, ohjauksesta ja seurannasta. THL:n tehtävänä on määrittää valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutuksen edellyttämät asiakas- ja potilastietojärjestelmien tietorakenteet, tietosisällöt, käsitteelliset ja toiminnalliset vaatimukset, jotka tukevat sote-toimintaprosesseja. Lisäksi THL vastaa koodistopalvelun sisällöstä.

THL on myöntänyt valtionavustusta erilaisille sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintaa tai tietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamista tukeville hankkeille vuosina 2011–2019. Vuonna 2019 ei toteutettu enää

uutta valtionavustushakua ja valtionavustustoiminta päättyi 31.12.2019. Kaikkiaan vuonna 2019 käynnissä oli 7 valtionavustusta saavaa hanketta, joiden kustannuksiin maksettiin valtionavustusta vuoden 2019 aikana yhteensä 1 580 000 euroa. Yksi hanke jouduttiin keskeyttämään ennen määräajan umpeutumista.

Turvakotitoiminta

Turvakotipalvelut ovat suoraan valtion rahoittamia ja keskitetysti koordinoituja erityispalveluja. Laissa valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle (1354/2014) säädetään THL:n tehtäväksi palveluiden järjestämisvastuu sekä palveluiden valtakunnallinen koordinointi ja kehittäminen. Turvakodit tarjoavat välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista turvattua asumista sekä akuuttiin tilanteeseen liittyvää psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille henkilöille ja perheille.

Vuonna 2019 turvakotipalveluiden palveluntuottajille myönnettiin valtionavustusta 19 170 000 euroa. Valtion talousarvio korotetulla määrärahalta saatiin lisättyä turvakotien perhepaikkamäärää 23 perhepaikalla. Turvakotiverkoston kapasiteettiä lisättiin alueilla, joissa on ollut tarpeeseen nähden liian vähän turvakotipaikkoja sekä alueilla, joista turvakotipalvelut ovat kokonaan puuttuneet.

Vuonna 2019 oli 28 turvakotia, joissa oli yhteensä 202 perhepaikkaa. Turvakodeista 21 kpl on järjestöjen ja 7 kpl kuntien tuottamia. Vuonna 2019 turvakodeissa oli ennakkotietojen mukaan 5 220 asiakasta, joista 2 767 aikuisia ja lapsia 2 453. Asumispäiviä turvakodeissa kertyi 92 777.

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu on lailla (laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 1015/2005) säädely maksuton palvelu, jossa rikoksen tai riita-asian osapuolet voivat kohdata toisensa luottamuksellisesti puolueettomien, tehtävään koulutettujen sovittelijoiden välityksellä. Sovittelu on rikosprosessille rinnakkainen tai sille vaihtoehtoinen menettely. Asian käsittely ja ratkaisu poliisi- tai syyttäjäviranomaisessa tai tuomioistuimessa eivät estä sovittelua. THL on laatinut vuosille 2016–2020 sovittelutoiminnan kehittämissuunnitelman, jonka tavoitteena on turvata sovittelupalvelun asiakkaille tasavertaiset mahdollisuudet saada laadukkaita palveluja kaikkialla Suomessa.

Vuonna 2019 sovittelutoiminnan palveluntuottajille myönnettiin valtionavustusta 6 970 000 euroa. Toiminnan järjestämisvastuussa olevalla THL:lla on palvelun tuottamisesta puitesopimukset yhdentoista kuntapalveluntuottajan ja seitsemän järjestön tai yhdistyksen kanssa. Vuonna 2019 Suomen sovittelutoimistoissa toimi noin 100 sovittelun ammattihenkilöä sekä heidän ohjauksessaan ja tuellaan noin 1 260 tehtävään koulutettua vapaaehtoissovittelijaa. Ennakkotietojen mukaan vuonna 2019 rikos- ja riita-asioiden sovitteluun ohjattiin noin 10 000 sovittelualoitetta.

**Nollalinjan
puheluiden määrä
nousi 85 %
edellisvuoteen
verrattuna.**

Nollalinja – auttava puhelin

Nollalinja on auttava puhelin lähisuhdeväkivaltaa ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa kokeneille. Nollalinjan taustalla on Suomessa 2015 voimaan tullut Euroopan neuvoston sopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisystä ja torjumisesta. THL vastaa Nollalinjan toiminnan järjestämisestä ja tekee tutkimusta Nollalinjan toiminnasta ja vaikutuksista. THL myönsi vuonna 2019 palvelun tuottajana toimivalle Setlementti Tampereelle valtionavustusta 710 000 euroa.

Nollalinjalla oli käytössä päivisin kaksi puhelinlinjaa ja öisin yksi puhelinlinja. Puheluita tuli lähes 15 000 kpl. Puheluiden määrä nousi 85 % edellisvuoteen verrattuna. Vastaamaan kyettiin 10 800 puheluuun. Soittajista suurin osa oli parisuhdeväkivaltaa kokeneita naisia.

Päihteitä käyttävien äitien palvelut

Palvelun kohderyhmänä ovat raskaana olevat, vastasyntyneet sekä vauvaperheen päihteitä käyttävät äidit, heidän mahdolliset kumppaninsa sekä perheen mahdolliset muut lapset. Palveluissa on kyse päihdekuntoutuksesta, joka kattaa kokonaisvaltaisen hoidon ja kuntoutuksen.

Valtion budjetissa varattiin vuosille 2018–2019 vuosittain 3 000 000 euroa päihteitä käyttävien äitien hoitoon. Määrärahan tarkoituksena on turvata päihteitä käyttävien äitien hoito ja kuntoutus siirtymäkauden ajaksi ennen sote-uudistuksen voimaantuloa. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) valitsi kuusi palveluntuottajaa valtionavustuksensaajiksi vuosille 2018–2019 avoimen haun kautta saapuneiden hakemusten perusteella. Valitut palveluntuottajat ovat kunta- ja järjestötoimijoita, jotka tuottavat avo- ja laitosmallisia palveluita kohderyhmälle. THL:n tehtäviin kuuluu huolehtia valtionavustuksen maksatuksesta ja käytön valvonnasta.

STM myönsi vuonna 2019 valituille palveluntuottajille valtionavustusta yhteensä 2 900 000 euroa. Valtionavustuksella on saatu kasvatettua perhepaikkojen yhteenlaskettua määrää sekä kapasiteettia ottaa enemmän päihteitä käyttäviä odottajia ja vauvaperheitä kuntoutusjaksoille. Tämän lisäksi paikallisia palvelurakenteita on saatu vahvistettua.

Käypä hoito

THL myönsi vuonna 2019 valtionavustusta 735 000 euroa Suomalainen Lääkäriseura Duodecimille Käypä hoito -suositusten laadintaan. Avustuksella tuotetaan ja ylläpidetään riippumattomia, näyttöön perustuvia kansallisia Käypä hoito -suosituksia, erityisesti kansanterveydellisesti merkittävistä ja/tai hoitokäytännöiltään vaihtelevista aiheista sekä edistetään suositusten toimeenpanoa. Suosituksilla edistetään suomalaisen terveydenhuollon vaikuttavuutta, kustannusvaikuttavuutta ja tasa-arvoisuutta.

Käypä hoito -työryhmät, joiden työskentelyyn osallistuu n. 400 vapaaehtoista terveydenhuollon ammattilaista, laativat suosituksia yhdessä menetelmäasiantuntijoina toimivien Käypä hoito -toimittajien kanssa. Vuosittain aloitetaan 1–3 uuden Käypä hoito -suosituksen laatiminen ja 10–15 suosituksen päivittäminen. Lisäksi vanhentuneet suositukset poistetaan. Vuonna 2019 julkaistiin 18 suositusta, joista kaksi oli kokonaan uusia ja 8 kohdennettuja päivityksiä. Vuoden 2019 lopussa suosituksia oli käytössä yhteensä 104 kappaletta.

Vuonna 2019 lääkäreille suunnattuja Käypä hoito -suosituksia luettiin 3 704 832 kertaa Käypä hoito -sivuston kautta. Vastaavasti potilaille suunnattuja suosituksia luettiin 2 176 606 kertaa. Vältä viisaasti -suosituksia avattiin yhteensä 83 702 kertaa. Määrät kasvoivat merkittävästi edellisvuodesta.

**Vuonna 2019
lääkäreille suunnattuja
Käypä hoito -suosituksia
luettiin 3 704 832 kertaa
Käypä hoito -sivuston
kautta.**

”

Hoitosuosituksilla ja näyttövinkeillä yhtenäistetään hoitotyön käytänteitä tutkimusperustaisesti

THL myönsi vuonna 2019 valtionavustusta 396 000 euroa Hoitotyön tutkimussäätiö Hotukselle näyttöön perustuvan hoitotyön menetelmien edistämiseen sekä hoitosuositusten laatimiseen, ja niiden levittämiseen. Hoitosuosituksilla ja näyttövinkeillä yhtenäistetään hoitotyön käytänteitä tutkimusperustaisesti. Erityisesti hoitosuositusten ja näyttövinkkien tavoitteena on parantaa hoidon vaikuttavuutta, vahvistaa tutkimusperustaisia hoitokäytänteitä sekä karsia tutkimusnäytöllä todennetut virheelliset, kustannustehottomat ja potilaan kannalta merkityksettömät käytännöt.

Velvoite näyttöön perustuvalla toiminnalla pohjautuu terveydenhuollon ammattihenkilöstöä sitovaan lain-säädäntöön ja eettisiin ohjeisiin. Hotuksen edistämä hoitotyön näyttöön perustuva toiminta on keskeinen hyvän hoidon, tasa-arvoisen kohtelun toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon resurssien oikeanlaisen kohdentamisen kannalta.

Hotus kokoaa, arvioi ja tiivistää tutkimusnäyttöä käytännössä sovellettavaan muotoon sekä kehittää näyttöön perustuvan toiminnan tukirakenteita yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa. Vuonna 2019 julkaistiin yksi uusi hoitosuositus ja 14 Näyttövinkkiä, joista 11 liittyi kliinisen hoitotyön ja kolme hoitotyön johtamisen tai koulutuksen kehittämiseen. Lisäksi julkaistiin yhteistyössä THL:n kanssa Vauvamyönteisyys ohjelma käyttöön -käsikirja yhtenäisten näyttöön perustuvien käytäntöjen kehittämiseen. Vuoden 2019 lopussa hoitosuosituksia oli käytössä 16 kpl ja Näyttövinkkejä 47 kpl. Valmistuneista hoitosuosituksista julkaistaan sähköisesti koko hoitosuositusversio ja lyhennelmä, johon on koottu suosituslauseet. Vuoden 2019 aikana Hotuksen nettisivut uusittiin.

Syöpärekisteri

Syöpärekisteri on THL:n rekisteri. Rekisterin pitäminen ja tilaston laatiminen perustuvat lakiin Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008), lakiin terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (556/1989), asetukseen terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä muutoksineen (774/1989) ja henkilötietolakiin (523/1999). Asetuksen 11 §:ssä säädetään siitä, että rekisterin tekninen ylläpitäminen voidaan antaa Suomen Syöpäyhdistys ry:n tehtäväksi. Yhdistys ylläpitää teknisesti syöpärekisteriä, jonka osana ovat rintasyövän ja kohdunkaulansyövän joukkotarkastusrekisterit. Tekniseen ylläpitoon kuuluu terveydenhuollon valtakunnallisista rekistereistä annetun asetuksen (774/89) 7 §:ssä tarkoitettujen tietojen kerääminen ja vastaanotto, tarkastus, koodaus ja tallentaminen, säilyttäminen ja laadun varmistaminen. Lisäksi yhdistys tuottaa rekisteristä erikseen sovittavat raportit ja tilastojulkaisut.

Vuonna 2019 THL myönsi rekisterin tekniseen ylläpitämiseen yhdistykselle valtionavustusta 899 000 euroa.

Näkövammarekisteri

Näkövammarekisteri on THL:n rekisteri. Rekisterin pitäminen ja tilaston laatiminen perustuvat lakiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008), lakiin terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (556/1989), asetukseen terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä muutoksineen (774/1989) ja henkilötietolakiin (523/1999). Asetuksen 11 §:ssä säädetään siitä, että rekisterin tekninen ylläpitys voidaan antaa Näkövammaisten keskusliittory:n (NKL) tehtäväksi. Tekniseen ylläpitoon kuuluu terveydenhuollon valtakunnallisista rekistereistä annetun asetuksen (774/89) 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen kerääminen ja vastaanotto, tarkastus, koodaus ja tallentaminen, säilyttäminen ja arkistointi, laadun varmistaminen sekä virallisten tilastojen tuottaminen. Lisäksi NKL tuottaa rekisteristä erikseen sovittavat raportit ja tilastojulkaisut. THL on tuottanut NKL:lle rekisterin tietotekniseen ylläpitoon liittyvät IT-palvelut.

Vuonna 2019 THL myönsi rekisterin tekniseen ylläpitoon NKL:lle valtionavustusta 136 000 euroa.

Alkoholitutkimussäätiö

Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee alkoholi- ja muuta päihdetutkimusta jakamalla apurahoja ja teemmällä tai teettämällä tutkimusta sekä harjoittamalla tutkimukseen liittyvää julkaisutoimintaa. Vuonna 2019 THL myönsi Alkoholitutkimussäätiön toimintaan yleisavustusta 350 000 euroa.

Vuonna 2019 Alkoholitutkimussäätiön alkoholi- ja huumetutkimukseen myöntämien uusien apurahojen summa oli yhteensä 265 722 euroa. Säätiön tukea saaneita väitöskirjoja julkaistiin vuoden 2019 aikana kuusi kappaletta. Vertaisarviointimenettelyn läpikäyneitä uusia artikkeleita ilmestyi kansainvälisissä julkaisusarjoissa 27 kpl ja kansallisissa julkaisusarjoissa kolme kappaletta. Lisäksi ilmestyi kuusi muuta julkaisua.

Sotasiirtolaiskorvaukset

Valtion vuoden 2019 talousarviossa on ollut varattuna 1 250 000 euron arviomääräraha valtion korvaukseen sodista kärsineiden huoltoon. Määrärahaa saa käyttää siirtoväen huollon järjestämisestä annetun lain (864/1949) 2 §:n nojalla kunnille suorittavan valtion korvauksen maksamiseen. Vuonna 2019 THL myönsi tähän tarkoitukseen 9 kunnan hakemuksen perusteella korvauksia yhteensä 681 623 euroa.

UKK-instituutti

Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi vuonna 2019 Urho Kekkosen Kuntoinstituuttisäätiölle 928 000 euroa valtionavustusta säätiön ylläpitämän UKK-instituutin toimintaan. THL:n tehtäviin kuuluu huolehtia valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituuttisäätiölle annetun lain (1284/2010) 4 §:n mukaisesti valtionavustuksen maksatuksesta ja käytön valvonnasta.

4. TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Toiminnallinen tehokkuus

Sosiaali- ja terveysministeriön koko hallinnonalalle yhteiset tavoitteet:

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
Hallinnonalan tietohallinnon linjaukset 2022 toimeenpano käynnistetty ja osallistutaan yhteishankkeisiin. THL osallistuu Hyteairo-ohjelman toteuttamiseen.	THL on ottanut Hyteairo ohjelman käytännön koordinoinnista vastuun.	5	Hallinnonalan tietohallinnon 2017 linjaukset sekä JulkICT-strategia toimeenpantu. HA:n ja Valtorin yhteiset ICT-palvelut käytössä.
Laitos ottaa käyttöön Valtorin tuotteistetut palvelut. Korotetun tietoturvatason projektia jatketaan ja tieto- ja kyberturvallisuuden kehittämisohjelmaa toimeenpannaan.	Laitos on ottanut käyttöön suunnitelmallisesti Valtorin tuotteistettuja palveluita. Vuoden 2019 aikana on otettu käyttöön mm. etäkäyttöpalvelu, mobiilipäätelaitepalvelu, videoneuvottelupalvelu, puhepalvelu, ja tietoliikennepalvelu.	3	Korotettu tietoturvan taso kokonaisuudessaan saavutettu 2019. THL tuottaa kyberturvallisuuden tilannekuvaa.
THL.fi verkkopalvelua uudistetaan siten, että hallinnonalalla siirrytään yhteiseen verkkoviestinnän teknisen alustan versioon.	THL.fi verkkopalvelun uudistus on edennyt ja se on siirretty hallinnonalan yhteiseen tekniseen alustaan. Tämä työ ei ole vielä täysin valmistunut.	4	
Tiedonhallintalain toimeenpano.	Tiedonhallintalakia aletaan soveltaa vaiheittain 1.1.2020 – 1.1.2024. Syksyllä 2019 lain toimeenpanon edellyttämiä toimenpiteitä on alettu suunnittelemaan ja projektoimaan. Näistä tarkempi kuvaus täällä: Suunnitelma tiedonhallintalain toimeenpanosta THL:ssa.	4	
THL osallistuu hallinnonalan yhteisiin tapahtumiin, mm. HIMMS Europe 2019 ja EHMA 2019 toteuttamiseen ja SLUSH-oheistapahtumien toteuttamiseen.	HIMMS Europe Slush-oheistapahtumat onnistuivat hyvin. TUSO:n ulkopuolelta 9 EU-puheenjohtajuuskauden oheistapahtumaa.	5 5	
THL:llä on valtion hankintatoimen kehittämishankkeen (HANKO) mallin mukainen ohje viraston hankintatoimen ohjauksesta ja organisoinnista. Se sisältää erityisesti hankintojen suunnittelun ja valmistelun osana toiminnan ja talouden suunnittelua.	Ohjeen mukaiset menettelyt ovat varsin hyvin vakiintuneet. Ohjeeseen tehtiin vuonna 2019 lisäys THL:n ja alaisen hallinnon yhteistyöstä mm. yhteisten kilpailutusten osalta. Hankintojen suunnittelua osana toiminnan ja talouden suunnittelua on kehitetty, mutta kehittämistoimenpiteitä on syytä jatkaa.	3	Ohjeen käyttö on vakiintunut ja hankintojen suunnittelua hyödynnetään täysimääräisesti osana toiminnan ja talouden suunnittelua.
Valtion toimitilastrategian mukainen tilatehokkuus saavutetaan vuoteen 2019 mennessä.	Valtion uuden ehdotetun toimitilastrategian 2020 mukainen tilatehokkuus on hankittaville tai peruskorjattaville toimitiloihin 18 m ² /htv ja uudisrakennuksille 15 m ² /htv, jonka THL on pääosin saavuttanut ja lähentelee olemassa olevissa tiloissaan uudisrakennuksille asetettua tavoitetta. Työympäristömme 2020 -hankkeessa käytännön tilatehokkuutta, eli erityisesti tilojen käyttöastetta on parannettu edelleen. Hankkeen uusien tilaratkaisujen ja tilojen käyttötapaan liittyvien muutosten täytäntöönpano valmistui vuoden 2018 loppuun mennessä, jolloin THL:n Tilkanmäen kampuksella kaikki toimitilat on uusittu ja tiloissa on siirrytty nimeämättömien työpisteiden käyttöön.	4	THL on saavuttanut toimistotilojen toimitilatehokkuudessa valtion toimitilastrategian (2014) mukaisen tavoitetehtokkuuden 18 neliometriä/henkilö.

4.1 Toiminnan tuottavuus

THL:n tuotot ja kustannukset jakautuvat osastoittain alla olevan taulukon mukaisesti.

Taulukko 10. THL:n tuotot ja kustannukset osastoittain vuonna 2019

	Hyvinvointi 1 000 €	Kansanterveys- ratkaisut 1 000 €	Järjestelmät 1 000 €	Valtion palvelut 1 000 €	Terveys- turvallisuus 1 000 €	Yhteensä 2019 1 000 €	Yhteensä 2018 1 000 €
TUOTOT							
Maksullisen toiminnan tuotot	668	776	246	6 663	1 510	9 863	9 869
Yhteistoiminnan tuotot	6 282	12 000	3 836	848	3 476	26 441	27 126
Muut tuotot	54	41	19	147	37	297	202
Tuotot yhteensä	7 004	12 816	4 101	7 657	5 022	36 601	37 197
KUSTANNUKSET							
Aineet, tarvikkeet, tavarat ¹⁾	35	470	84	1 339	27 445	29 373	33 116
Henkilöstökustannukset	8 929	10 991	5 167	11 219	9 398	45 704	42 648
Vuokrat	3	37	23	1 316	11	1 390	1 187
Palvelujen ostot	1 109	6 106	1 130	3 120	1 569	13 034	11 763
Muut erilliskustannukset	360	629	1 223	688	4 646	7 546	3 935
Poistot		68		109	85	262	342
Vähennetään toimialojen sisäisen hallinnon kustannukset	-237	-179	-314	-493	-934	-2 157	-1 756
Erilliskustannukset yhteensä	10 199	18 122	7 313	17 298	42 220	95 152	91 235
Osuus yhteiskustannuksista							
Osastojen sisäinen hallinto	237	179	314	493	934	2 157	1 756
Johto ml. viestintä ja kansainvälinen toiminta	1 334	1 633	746	1 586	1 418	6 717	5 428
Tietopalvelut	2 795	3 421	1 564	3 323	2 971	14 075	12 662
Hallinto ja kehittäminen	1 886	2 309	1 055	2 243	2 005	9 498	9 015
Vuokrat	1 264	1 547	707	1 503	1 344	6 366	6 662
Poistot	39	47	22	46	41	194	191
Korot	12	14	6	14	12	58	60
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	7 567	9 150	4 415	9 207	8 726	39 065	35 773
Kokonaiskustannukset yhteensä	17 767	27 271	11 728	26 505	50 945	134 216	127 008
Henkilötyövuodet	191	234	107	227	203	961	933

1) Terveysturvallisuus-osaston aine-, tarvike- ja tavarahankinnat sisältävät rokotevaraston arvon vähenemisen 1.365 tuhatta euroa.

Osastokohtaiset tuotot ja kustannukset -laskelma on laadittu THL:n 1.1.2017 voimaan tulleen organisaation mukaisesti. Tukitoiminnoille kirjatut tuotot ja kustannukset on vyörytetty osastoille henkilötyövuosien suhteessa.

Laskelma sisältää tietolupaviranomainen Findatan perustamiseen liittyviä kustannuksia 506 tuhatta euroa,

joista 340 tuhatta euroa sisältyy Tietopalvelut-osaston kustannuksiin. Findatan varsinainen tietolupaviranomaistoiminta käynnistyy vaiheittain vuoden 2020 aikana. Laskelma ei sisällä horisontaaliseen, pääasiassa tukipalveluja tuottavaan Tietopalvelut-osastoon kuuluvan Operatiivisen toiminnan ohjaus -yksikön tuottoja ja kustannuksia. Yksikön toiminta (29 htv) liittyy pääasiassa kansallisten Kanta-palvelujen käyttöönottoon. Yksikön

toiminnan menojen rahoitus (17 609 tuhatta euroa ilman siirtomenoja) muodostuu momentista 33.01.25 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät käyttöön (16 731 tuhatta euroa), THL:n toimintamäärärahasta (707 tuhatta euroa) sekä momentin 28.70.05 Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus käytöstä (171 tuhatta euroa).

THL:n henkilötyövuodet rahoituslähteittäin ja osastoittain

Taulukko 11. THL:n henkilötyövuodet rahoituslähteittäin ja osastoittain

	Budjettirahoitus	Yhteisrahoitteinen toiminta	Maksullinen palvelutoiminta	Tukitoiminnot	Yhteensä 2019
Hyvinvointi	80	61	1	2	143
Järjestelmät	61	17		2	80
Kansanterveysratkaisut	86	83	3	2	175
Terveysturvallisuus	108	29	8	7	152
Valtion sosiaali- ja terveyspalvelut	137	4	26	3	170
Tietopalvelut	113	37	4	1	156
Hallinto ja kehittäminen	64			64	64
Ylin johto, viestintä	38	7	3	3	50
Yhteensä	687	237	46	84	990

Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan omarahoitusosuudella kustannetut henkilötyövuodet sisältyvät kohtaan budjettirahoitus.

4.2 Toiminnan taloudellisuus

THL:lla ei ole sellaisia ei-maksullisia suoritteita tai toimintaa, joille voisi laskea taloudellisuuden tunnuslukuja. THL on ilmoittanut sijaissuureiden avulla kustannusten jakautumisen tehtäväalueittain (osastot) kohdassa 4.1 Toiminnan tuottavuus.

4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

THL:n kirjanpitoyksikön maksullisten suoritteiden hinnoittelusta säädetään asetuksissa 1067/2017, 1132/2001, 833/2014 ja 1748/2015. Suoritteita hinnoiteltaessa kaikki kustannukset kohdennetaan suoritteille aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

Vuonna 2019 THL:n kirjanpitoyksikön maksuperustelain mukaisten muiden suoritteiden kustannusvastaavuus oli 101 % (102 % vuonna 2018). Euromääräisesti

kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen 788 tuhatta euroa (2 158 tuhatta euroa ylijäämäinen vuonna 2018). Oikeusgeneettisten isyystutkimusten (laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta, 378/2005) kustannusvastaavuus oli 114 % (124 % vuonna 2018). Isyystutkimusten euromääräinen kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen 122 tuhatta euroa (207 tuhatta euroa ylijäämäinen vuonna 2018).

Taulukko 12. Yhteenveto THL:n kirjanpitoyksikön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2017–2019

Maksullinen toiminta	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeus-geneettinen isyystutkimus	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeus-geneettinen isyystutkimus	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeus-geneettinen isyystutkimus
	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2018 1 000 €	2018 1 000 €	2017 1 000 €	2017 1 000 €
TUOTOT						
- maksullisen toiminnan tuotot	90 174	1 000	86 474	1 061	81 605	1 075
- muut tuotot	3 450		3 438		3 549	
= tuotot yhteensä	93 624	1 000	89 912	1 061	85 154	1 075
KOKONAISKUSTANNUKSET						
Erilliskustannukset						
- aineet, tarvikkeet, tavarat	5 829	75	6 094	84	6 130	92
- henkilöstökustannukset	67 555	448	62 929	426	58 165	427
- vuokrat	7 233	9	6 898	18	6 330	9
- palvelujen ostot	6 818	41	6 777	28	7 045	23
- muut erilliskustannukset	1 925	4	1 661		1 566	2
= erilliskustannukset yhteensä	89 360	577	84 359	556	79 236	553
KÄYTTÖJÄÄMÄ	4 264	423	5 553	505	5 918	522
Osuus yhteiskustannuksista						
- tukitoimintojen kustannukset	3 379	300	3 262	298	3 188	316
- poistot	105		133		117	
- korot	2					
- muut yhteiskustannukset	-10					
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	3 476	300	3 395	298	3 305	316
Kokonaiskustannukset yhteensä	92 836	878	87 754	854	82 541	869
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	788	122	2 158	207	2 613	206
Kustannusvastaavuus-% (tuotot-kustannukset)	101 %	114 %	102 %	124 %	103 %	124 %
Henkilötyövuodet	1 192	8	1 176	8	1 145	8

THL:n maksuperustelain mukaisten muiden suoritteiden kustannusvastaavuus oli 131 % (138 % vuonna 2018). Euromääräisesti kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen 1 969 tuhatta euroa (2 293 tuhatta euroa ylijäämäinen vuonna 2018). Oikeusgeneettisten isyystutkimusten (laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuk-

sesta, 378/2005) kustannusvastaavuus oli 114 % (124 % vuonna 2018). Isyystutkimusten euromääräinen kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen 122 tuhatta euroa (207 tuhatta euroa ylijäämäinen vuonna 2018).

Taulukko 13. THL:n maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuosina 2017–2019

Maksullinen toiminta	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä	Maksullinen toiminta Tavoite	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä
	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2018 1 000 €	2018 1 000 €	2018 1 000 €	2017 1 000 €	2017 1 000 €	2017 1 000 €
TUOTOT										
- maksullisen toiminnan myyntituotot	8 349	1 000	9 866	9 000	8 366	1 061	9 869	7 414	1 075	9 023
- maksullisen toiminnan muut tuotot										
= tuotot yhteensä	8 349	1 000	9 866	9 000	8 366	1 061	9 869	7 414	1 075	9 023
KOKONAISKUSTANNUKSET										
Erilliskustannukset										
- aineet, tarvikkeet, tavarat	778	75	877		813	84	919	737	92	840
- henkilöstökustannukset	2 362	448	3 144		2 215	426	2 885	2 214	421	2 861
- vuokrat	68	9	79		66	18	89	57	9	68
- palvelujen ostot	872	41	944		859	28	922	1 023	23	1 076
- muut erilliskustannukset	717	4	721		570		570	380	2	382
= erilliskustannukset yhteensä	4 797	577	5 765	5 300	4 523	556	5 385	4 411	547	5 227
KÄYTTÖJÄÄMÄ	3 552	423	4 101	3 700	3 843	505	4 484	3 003	528	3 796

Taulukko 13. jatkuu seuraavalla sivulla >>

Maksullinen toiminta	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä	Maksullinen toiminta Tavoite	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä
	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2018 1 000 €	2018 1 000 €	2018 1 000 €	2017 1 000 €	2017 1 000 €	2017 1 000 €
Osuus yhteiskustannuksista										
- tukitoimintojen kustannukset	1 583	300	2 107	2 200	1 550	298	2 019	1 638	311	2 117
- poistot										
- korot										
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 583	300	2 107	2 200	1 550	298	2 019	1 638	311	2 117
Kokonaiskustannukset yhteensä	6 380	878	7 872	7 500	6 073	854	7 404	6 049	858	7 344
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	1 969	122	1 994	1 500	2 293	207	2 465	1 365	217	1 679
Kustannusvastaavuus, %	131 %	114 %	125 %	120 %	138 %	124 %	133 %	123 %	125 %	123 %
Henkilötyövuodet	33	8	46		31	8	44	29	8	42

Oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta on säädetty oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetussa laissa (378/2005). Yhteensä-sarakkeisiin sisältyvät STM:n asetuksessa THL:n maksullisista suoritteista säädetty julkisoikeudelliset suoritteet (v. 2019 tuotot 129 tuhatta euroa) sekä ulkomaalaislaissa (301/2004) säädetty perhesiteiden selvittäminen (v. 2019 tuotot 372 tuhatta euroa) ja oikeuslääketieteellinen tutkimus (v. 2019 tuotot 15 tuhatta euroa).

Valtion mielisairaalat

Valtion mielisairaalat harjoittavat maksullista toimintaa perimällä kunnilta hoitopäivämaksuja. Mielisairaaloiden tuomioistuimen määräyksestä rikoksesta epäillylle tekemät mielentilatutkimukset ovat myös niiden maksullista toimintaa.

Valtion talousarviossa on mielisairaaloiden kannattavuustavoitteeksi asetettu toiminnasta aiheutuvien kustannuksien kattaminen ilman voitontavoittelua. Valtion mielisairaaloiden alijäämä vuodelta 2019 on yhteensä 491 tuhatta euroa, joka alittaa ylijäämätavoitteen (68 tuhatta euroa).

Lisäksi mielisairaalat ovat saaneet lisätalousarviossa määrärahan, jolla katetaan niiden henkilöiden kustannukset, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa.

Taulukko 14. Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sairaaloittain vuosina 2017–2019

Maksullinen toiminta	Niuvanniemen sairaala	Vanhan Vaasan sairaala	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä
	Toteutuma 2019 1 000 €	Toteutuma 2019 1 000 €	Toteutuma 2019 1 000 €	Tavoite 2019 1 000 €	Toteutuma 2018 1 000 €	Toteutuma 2017 1 000 €
TUOTOT						
- maksullisen toiminnan myyntituotot	38 732	21 544	60 276	59 486	57 357	54 654
- maksullisen toiminnan muut tuotot	946	144	1 090	988	1 047	1 074
Tuotot yhteensä	39 678	21 688	61 366	60 474	58 404	55 728
KOKONAISKUSTANNUKSET						
Erilliskustannukset						
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 168	1 671	3 839	3 863	3 899	3 745
- henkilökustannukset	30 888	16 880	47 768	46 211	44 612	42 293
- vuokrat	3 177	1 728	4 905	4 923	4 721	4 117
- palvelujen ostot	2 935	1 583	4 518	4 539	4 244	4 499
- muut erilliskustannukset	311	294	605	613	560	666
Erilliskustannukset yhteensä	39 479	22 156	61 635	60 149	58 036	55 320
KÄYTTÖJÄÄMÄ	199	-468	-269	325	368	408
Osuus yhteiskustannuksista						
- tukitoimintojen kustannukset	88	47	135	126	135	121
- poistot	65	30	95	138	123	116
- korot	2		2	3		
- siirto maksuttomaan		-10	-10	-10	-10	-10
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	155	67	222	257	248	227
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	39 634	22 223	61 857	60 406	58 284	55 547
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	45	-535	-491	68	120	181
Kustannusvastaavuus, %	100 %	98 %	99 %	100 %	100 %	100 %
Henkilötyövuodet	539	306	845	843	821	803

Valtion koulukodit

Valtion koulukotien toiminta rahoitetaan pääasiassa kuntien maksamilla hoitopäivämaksuilla ja kouluko-deissa annettavan perusopetuksen ja muuhun opetukseen saatavalla Opetusministeriön rahoituksella. Opetushallituksen maksamat korvaukset perustuvat laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetusministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa vuosittain. Opetushallitukselta saatavan rahoituksen määrä perustuu laskentapäivinä (20.1. ja 20.9.) olevaan oppilaslukumäärään. Laskentapäivien välillä tapahtuva vaihtelu vaikeuttaa koulukotien talouden suunnittelua.

Valtion talousarviossa on koulukotien kannattavuustavoitteeksi asetettu 100 % kustannusvastaavuus. Kustannusvastaavuuslaskelma sisältää koulukotien lisäksi myös Vankilan perheosaston tuotot ja kulut.

Taulukko 15. Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuosina 2017–2019

Maksullinen toiminta	Toteutuma 2019 1 000 €	Tavoite 2019 1 000 €	Toteutuma 2018 1 000 €	Toteutuma 2017 1 000 €
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
– maksullisen toiminnan myyntituotot	21 425	20 517	20 574	19 446
– maksullisen toiminnan muut tuotot				
- Opetushallituksen osuus tuotoista	1 239	1 365	1 307	1 340
- Valtiovarainministeriön osuus tuotoista	1 023	1 019	911	893
- muut tuotot	98	106	173	242
Tuotot yhteensä	23 785	23 007	22 965	21 921
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
– aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 212	1 309	1 382	1 648
– henkilöstökustannukset	17 329	15 598	15 975	13 587
– vuokrat	2 260	2 630	2 111	2 156
– palvelujen ostot	1 423	1 614	1 666	1 522
– muut erilliskustannukset	603	584	531	530
Erilliskustannukset yhteensä	22 827	21 735	21 665	19 443
KÄYTTÖJÄÄMÄ	958	1 272	1 300	2 478
Osuus yhteiskustannuksista				
– osuus tukitoimintojen kustannuksista	1 641	1 383	1 558	1 413
– poistot	10		10	1
– korot				
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 651	1 383	1 568	1 414
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	24 478	23 118	23 233	20 857
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot–kustannukset)	-693	-111	-268	1 064
Kustannusvastaavuus, %	97 %	100 %	99 %	105 %
Henkilötyövuodet	318	330	320	280

Vankiterveydenhuollon yksikkö

Vankiterveydenhuollon yksikön tulot muodostuivat vankien mielentilatutkimuksista ja vaarallisuusarvioista.

Taulukko 16. Vankiterveydenhuollon yksikön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuosina 2017–2019

Maksullinen toiminta	Toteutuma 2019 1 000 €	Toteutuma 2018 1 000 €	Toteutuma 2017 1 000 €
TUOTOT			
- maksullisen toiminnan myyntituotot	124	177	91
- maksullisen toiminnan muut tuotot			
= tuotot yhteensä	124	177	91
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet, tavarat			
- henkilöstökustannukset	96	127	72
- vuokrat			
- palvelujen ostot	5	8	1
- muut erilliskustannukset			
= erilliskustannukset yhteensä	101	135	73
KÄYTTÖJÄÄMÄ	23	42	18
Osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	20	29	16
- poistot			
- korot			
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	20	29	16
Kokonaiskustannukset yhteensä	121	164	89
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	3	13	2
Kustannusvastaavuus, %	102 %	108 %	102 %
Henkilötyövuodet	2	4	3

4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteiseen toimintaan saadaan rahoitusta joko valtion ulkopuolelta tai toiselta virastolta tai laitokselta ilman velvoitetta luovuttaa rahoittajalle välitöntä vastiketta, kun taas valtion sisäiseen yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin liittyy yleensä vastike, työpanos, tavara, palvelu tai muu tuotannon tekijä, jonka loppukäyttäjänä on korvauksen maksaja.

Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset sisältävät toisilta virastoilta ja laitoksilta saadut yhteistoiminnan

ja yhteisten hankkeiden kustannusten korvaukset. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi viranomaistoimintaa, johon on toiselta virastolta saatu kustannusten korvausta. Yhteisrahoitteinen toiminta eroaa maksullisesta toiminnasta siten, että yhteisrahoitteisessa toiminnassa rahoittaja ei saa rahoituspanostaan vastaan välitöntä vastiketta (suoritetta) ja toiminnan tulokset, esim. tutkimustulokset ovat näin ollen lähtökohtaisesti julkisia.

THL-kirjanpitoyksikön yhteisrahoitteinen toiminta muodostuu THL:n ja valtion mielisairaaloiden yhteisrahoitteisesta toiminnasta. Yhteistoimintaa on vain THL:llä. Seuraavassa taulukossa on esitetty THL-kirjanpitoyksikön yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma vuosilta 2017-2019.

Taulukko 17. THL-kirjanpitoyksikön yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan tuotot ja kustannukset rahoituslähteittäin vuosina 2017-2019

	Yhteisrahoitteinen toiminta			Yhteistoiminta			Yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminta yhteensä		
	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €	Toteuma 2017 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €	Toteuma 2017 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €	Toteuma 2017 1 000 €
TUOTOT									
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan tuotot									
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	26 722	24 093	22 978	7 180	7 029	5 513	33 902	31 122	28 491
- EU:lta saatu rahoitus	3 021	3 371	3 672				3 021	3 371	3 672
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	533	890	1 195				533	890	1 195
- yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	9 495	6 552	6 310				9 495	6 552	6 310
Tuotot yhteensä	39 771	34 906	34 155	7 180	7 029	5 513	46 951	41 935	39 668

Taulukko 17. jatkuu seuraavalla sivulla >>

	Yhteisrahoitteinen toiminta			Yhteistoiminta			Yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminta yhteensä		
	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Toteuma 2017	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Toteuma 2017	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Toteuma 2017
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
KUSTANNUKSET									
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan erilliskustannukset									
- aineet, tarvikkeet, tavarat	527	541	649	17	26	27	544	567	676
- henkilöstökustannukset	15 481	15 844	17 268	3 283	4 539	3 165	18 765	20 383	20 433
- vuokrat	194	249	228	5	15	22	199	264	250
- palveluiden ostot	17 085	14 237	15 006	1 708	1 586	1 369	18 793	15 823	16 375
- muut erilliskustannukset	1 659	2 321	1 745	1 363	707	303	3 022	3 028	2 048
Erilliskustannukset yhteensä	34 947	33 192	34 896	6 376	6 873	4 886	41 323	40 065	39 782
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan osuus yhteiskustannuksista									
- tukitoimintojen kustannukset	10 007	11 101	12 558	2 200	3 178	2 342	12 207	14 278	14 900
- poistot									
- korot									
- muut yhteiskustannukset									
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	10 007	11 101	12 558	2 200	3 178	2 342	12 207	14 278	14 900
Kokonaiskustannukset yhteensä	44 954	44 293	47 454	8 576	10 051	7 227	53 530	54 344	54 681
OMARAHOITUSOSUUS (tuotot-kustannukset)	-5 183	-9 387	-13 299	-1 396	-3 022	-1 714	-6 579	-12 409	-15 013
Kustannusvastaavuus, %	88,5	78,8	72,0	83,7	69,9	76,3	87,7	77,2	72,5
Omarahoitusosuus, %	11,5	21,2	28,0	16,3	30,1	23,7	12,3	22,8	27,5
Henkilötyövuodet	220	227	232	44	62	56	264	289	288

THL on saanut yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin rahoitusta lähes yksinomaan STM:ltä (98 %). Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

sekä yhteistoiminnan kustannusten korvaukset ja kustannukset sekä yhteisrahoitteisen ja yhteistoiminnan yhdistelmä laskelma vuosina 2017–2019.

Taulukko 18. THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan tuotot ja kustannukset rahoituslähteittäin vuosina 2017–2019 (ei sisällä valtion mielisairaaoloita)

	Yhteisrahoitteinen toiminta				Yhteistoiminta			Yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminta yhteensä		
	Toteuma 2019 1 000 €	Tavoite 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €	Toteuma 2017 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €	Toteuma 2017 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €	Toteuma 2017 1 000 €
TUOTOT										
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan tuotot										
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	26 352	13 000	24 093	22 978	7 180	7 029	5 513	33 532	31 122	28 491
- EU:lta saatu rahoitus	3 021	3 500	3 371	3 672				3 021	3 371	3 672
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	533	700	402	772				533	402	772
- yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	9 495	6 000	6 552	6 310				9 495	6 552	6 310
Tuotot yhteensä	39 401	23 200	34 418	33 732	7 180	7 029	5 513	46 581	41 447	39 245
KUSTANNUKSET										
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan erilliskustannukset										
- aineet, tarvikkeet, tavarat	520		518	614	17	26	27	537	544	641
- henkilöstökustannukset	14 921		15 338	16 770	3 283	4 539	3 165	18 205	19 877	19 935
- vuokrat	189		218	199	5	15	22	194	233	221
- palveluiden ostot	17 080		14 202	14 957	1 708	1 586	1 369	18 788	15 788	16 326
- muut erilliskustannukset	1 624		2 240	1 679	1 363	707	303	2 987	2 947	1 982
Erilliskustannukset yhteensä	34 334		32 516	34 219	6 376	6 873	4 886	40 711	39 389	39 105

Taulukko 18. jatkuu seuraavalla sivulla >>

	Yhteisrahoitteinen toiminta				Yhteistoiminta			Yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminta yhteensä		
	Toteuma 2019	Tavoite 2019	Toteuma 2018	Toteuma 2017	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Toteuma 2017	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Toteuma 2017
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan osuus yhteiskustannuksista										
- tukitoimintojen kustannukset	9 997		10 737	12 578	2 200	3 178	2 342	12 197	13 914	14 919
- poistot										
- korot										
- muut yhteiskustannukset										
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	9 997		10 737	12 578	2 200	3 178	2 342	12 197	13 914	14 919
Kokonaiskustannukset yhteensä	44 332	40 700	43 253	46 797	8 576	10 051	7 227	52 908	53 303	54 024
OMARAHOITUSOSUUS (tuotot-kustannukset)	-4 931	-17 500	-8 835	-13 065	-1 396	-3 022	-1 714	-6 327	-11 856	-14 779
Kustannusvastaavuus, %	88,9		79,6	72,1	83,7	69,9	76,3	88,1	77,8	72,6
Omarahoitusosuus, %	11,1	43,0	20,4	27,9	16,3	30,1	23,7	11,9	22,2	27,4
Henkilötyövuodet	210		218	223	44	62	56	254	280	279

Valtion mielisairaalat

Yhteisrahoitteiseen toimintaan ja yhteistoimintaan käytettiin vuonna 2019 yhteensä 254 henkilötyövuotta (280 henkilötyövuotta vuonna 2018).

Sairaaloiden tieteellistä tutkimustoimintaa on rahoitettu yhteisrahoitteisena toimintana.

Taulukko 19. Valtion mielisairaaloiden yhteisrahoitteinen toiminta vuosina 2017–2019

	Niuvanniemen sairaala	Vanhan Vaasan sairaala	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä
	Toteutuma 2019 1 000 €	Toteutuma 2019 1 000 €	Toteutuma 2019 1 000 €	Tavoite 2019 1 000 €	Toteutuma 2018 1 000 €	Toteutuma 2017 1 000 €
YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN TUOTOT						
– yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	352	18	370	367	488	529
Tuotot yhteensä	352	18	370	367	488	529
KUSTANNUKSET						
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset						
– aineet, tarvikkeet ja tavarat	4	3	7	4	23	35
– henkilöstökustannukset	264	296	560	504	506	629
– vuokrat		5	5		31	29
– palvelujen ostot	5		5	5	35	3
– muut erilliskustannukset	26	9	35	35	81	62
Erilliskustannukset yhteensä	299	313	612	548	676	758
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus						
– Tukitoimintojen kustannukset		10	10	10	10	10
– Poistot						
– Korot						
– Muut yhteiskustannukset						
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä		10	10	10	10	10
Kokonaiskustannukset yhteensä	299	323	622	558	686	768
OMARAHOITUSOSUUS (tuotot-kustannukset)	53	-305	-252	-191	-198	-239
Kustannusvastaavuus, %	118 %	6 %	59 %	66 %	71 %	69 %
Omarahoitusosuus, %	-18 %	94 %	41 %	34 %	29 %	31 %
Henkilötyövuodet	5,2	2,1	7,3	9,0	9,3	9,2

Suurimmat yhteisrahoittajat

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n suurimmat yhteisrahoitteisen toiminnan (sis. yhteistoiminta) rahoittajat. Luvut sisältävät momenttien käytöt.

Taulukko 20. THL:n 20 suurinta yhteisrahoittajaa

Yhteisrahoittaja	2019 1 000 €	2018 1 000 €	Muutos 2018–2019 1 000 €	2017 1 000 €
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö	26 803	22 000	3 894	22 053
Suomen Akatemia	2 963	4 386	-1 423	3 436
Sanofi Pasteur MSD	2 693		2 693	
Euroopan Unioni	2 615	3 371	792	3 642
Kunnat, kaupungit ja kuntayhtymät	1 495	1 015	480	847
Helsingin yliopisto	1 168	798	370	321
ELY-keskus	517		517	
Opetus- ja kulttuuriministeriö	432	425	7	232
GlaxoSmithKline GSK	267	432	-165	552
Valtioneuvoston kanslia	263	179	84	237
Pohjoismaiden ministerineuvosto/ Nordisk ministerrådet	244	368	-124	231
Puolustusvoimat	239	201	38	149
SITRA, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto	187	422	-235	560
Suomen molekyyli lääketieteen instituutti	184	428	-244	496
Valtiovarainministeriö	179	317	-138	72
University of South Florida	174	185	-11	325
Kansaneläkelaitos	145	386	-241	195
Sydäntutkimussäätiö	133		133	
Maa- ja metsätalousministeriö	130	160	-30	83
NIH National Institutes of Health	118		118	
Yhteensä	41 588	(35 073)	6 515	(33 431)
Kolmen suurimman %-osuus	79	85		87

5. TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirretään kunnilta ja kuntayhtymiltä itsehallintoalueille
- Sosiaali- ja terveydenhuollon välinen yhteistyö palvelujärjestelmässä lisääntyy. Yhteistyö perus- ja erityistason palveluiden välillä tiivistyy
- Palvelujärjestelmän muutoksessa varmistetaan kuntien ja maakuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutuminen

Lyhyen sanallisen arvion lisäksi tulee arvioida kunkin tavoitteen toteutuminen arvosanan avulla seuraavalla asteikolla:

- 5 = erinomainen, tulostavoite saavutettu ja ylitetty huomattavasti
 4 = hyvä, tulostavoite saavutettu tavoitteen mukaisesti
 3 = tyydyttävä, tulostavoite toteutunut lähes tavoitteen mukaisesti
 2 = välttävä, tulostavoite toteutunut osittain
 1 = heikko, tulostavoitetta ei ole saavutettu tulossopimusvuonna

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
THL osoittaa resursseja tulevan uudistuksen vaihtoehtoisten mallien sekä kansainvälisten kokemusten kartoittamiseen (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019).	THL on osoittanut voimavaroja ministeriön esittämien toiveiden mukaisesti.	4	THL on tuottanut ohjauksessa tarkoituksenmukaiset raportit ja kokonaiskuvan ohjauksen vuosikellon mukaisesti STM:n ja VM:n käyttöön.
THL osoittaa resursseja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannusvaikuttavuuden (hyvinvointitalous) arvioimiseen ja valtionosuuskriteerien tutkimukseen ja laskentaan. (JARO) (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019).	THL on tehnyt määrätietoista työtä valtionosuuskriteerien tutkimuksessa ja julkaissut päivitettyt painokertoimet. Tutkimustyö jatkuu edelleen, tavoitteena määräytymistekijöiden laajempi uudistaminen tulevan soten rahoituksen allokoinnin perusteeksi.	4	Seuranta ja jatkuva vaikutusten arviointi on toiminnassa. THL:n sote-arviointimalli sopeutetaan vastaamaan sote-järjestämislakiesityksen kaatumisesta syntyneitä tilannetta. Työ viimeistelyvaiheessa. Selvitys ei enää ajankohtainen, koska perustui Sipilän hallituskauden Sote-uudistus suunnitelmaan.
THL tuottaa <ul style="list-style-type: none"> • aluekohtaiset* ja suuraluekohtaiset* asiantuntija-arviot alueellisen sote-järjestämisen toiminnasta (vuosittain) (JOSA) • valtakunnallinen arvio sote-järjestelmän toiminnasta (vuosittain) * Alueina sairaanhoitopiirien alueet; suuralueet vastaavat erikoissairaanhoidon erityisvastuualueita (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019).	THL on tuottanut aluekohtaiset asiantuntija-arviot ja julkaiseen valtakunnallisen arvion STM:n pyynnöstä 1.3. Alueina ovat olleet Yhteisymmärrysmuistion mukaisen sairaanhoitopiirien alueet. Tulokset nähtävissä osoitteessa www.thl.fi/arviointi2019 .	4	
Työ kirjoitetaan loppuun. (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019).	Suunnitelma laadittu, viimeistely siirtynyt vuoden 2020 alkuun.	2	
Työtä jatketaan, STM vastaa uuden rakenneriippumattoman sisällön tuomisesta yhteistoiminnan pohjaksi. (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019).	THL ja STM:n ohjausyksikkö ovat käynnistäneet säännöllisen yhteistyön, joka koostuu KUVA-ryhmän työstä, säännöllisistä tapaamisista liittyen sote-arvioinnin tuloksiin, painopisteisiin ja suunnitteluun.	3	

Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
THL jatkaa sote-tietopohjan kehittämistä siten, että se vastaa STM:n sosiaali- ja terveydenhuollon ohjauksen tietotarpeisiin erikseen sovittavalla tavalla. THL kehittää arvioinnissa ja ohjauksessa käytettävän tietopohjan ajantasaisuutta ja avoimuutta (mm. Tietoikkuna). (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019)	THL on jatkanut sote-tietopohjan kehittämistä ja tuottanut ohjaukseen ja arviointiin tarvittavat tiedot Soten kaaduttua STM:n kanssa sovittuun sairaanhoitopiireittäin.	4	Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa tarvittava tietopohja on uudistettu.
Työtä jatketaan rakenerippumattomasti. (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019)	Tietojen ajantasaistamista onnistuttiin edelleen edistämään. Arviointia varten pystyttiin toimittamaan iso osa tiedoista jo touko-kesäkuussa ja kokonaisuudessaan 75 % vuoden 2018 tiedoista syyskuun 2019 puoliväliin mennessä, mikä on 5 % enemmän kuin 2018.	4	Tietopohja mahdollistaa THL:n arviointitoiminnan toteuttamisen riittävän laaja-alaisesti yhdyspinnat huomioiden.
Työtä jatketaan rakenerippumattomasti. (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019)	Kansalliset sote-indikaattorit ovat käytössä ja niiden ylläpidosta ja kehittämisestä on sovittu ja ne mahdollistavat tehokkaan seurannan ja arvioinnin. Ajantasaisuuden lisääminen on edelleen haaste ja sitä tulee edelleen kehittää ja lisätä.	5	Kansalliset sote-indikaattorit on otettu käyttöön, niiden ylläpito sovittu ja THL:n tietovarannot mahdollistavat tehokkaan ja ajantasaisen seurannan ja arvioinnin.
Työtä jatketaan rakenerippumattomasti. (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019)	Arviointiraportteihin tuotettiin arvio hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä jokaiselle sairaanhoitopiirille.	4	Kunnat saavat tukea hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteuttamiseen. Maakunnissa ja kunnissa ovat käytössä vaikuttavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintatavat, joiden vaikuttavuutta voidaan seurata valtakunnallisilla indikaattoreilla.
Työtä jatketaan rakenerippumattomasti. (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019)	Ehdotus minimietietosisällöstä on julkaistu ja sisällytetty FCG:n Sähköinen hyvinvointikertomus -ohjelmistoon.	4	
Palveluintegraation muutosohjelma: <ul style="list-style-type: none"> Kehitetään järjestämistä tukevaa palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen määrittelyyn, ohjauksen ja seurannan mallia (pkpk-verkosto) Arvioidaan ja levitetään kärkihankkeissa kehitettyjä integraatiota tukevia hyviä käytäntöjä. Toteutetaan asiakassuunnitelman määrittelytyö ja käyttöönoton aloitus tukemaan toiminnan muutosta. (Erillisrahoitteinen palveluintegraation muutosohjelmasta)	PKPK-verkosto on edennyt työssään suunnitelman mukaisesti. PKPK-mallin määrittelyosio on valmis, ohjausosio on työn alla ja seurantaosion työstämien aloitetaan keväällä 2020. Verkostoon on osallistunut toimijoita kaikilta alueilta.	4	Kansallisesti yhtenäiset toimintamallit on määritelty → toimintamallien määrittelyssä edetty suunnitelman mukaan, alueiden edustajat PKPK-verkostossa ovat toimineet aktiivisesti sote/maku -uudistuksen kaatumisesta huolimatta. Annettu opastusta ja tukea kärkihankkeiden tuotosten itsearviointiin ja hyvien käytänteiden /tuotosten viemistä Innokylä-alustalle. Hyviä käytänteitä/kokemuksia jaettu JAREN ylläpitämissä erilaisissa verkostoissa (esim. PKPK-verkosto, alueiden sote-kehittäjät).

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

- Tietoa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja eriarvoisuuden kaventamisesta
- Edistetään osallisuutta, terveitä elintapoja ja mielenterveyttä sekä ehkäistään yksinäisyyttä ja kansansairauksia.
- Lasten ja perheiden terveyttä, hyvinvointia edistävät ja varhaisen tuen ja hoidon palvelut muodostavat lapsi- ja perhelähtöisen monialaisen toimivan kokonaisuuden.

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
THL tukee näyttöön perustuvien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käytäntöjä.	THL on käynnistänyt hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käytäntöjen arviointi- ja julkaisujärjestelmän kehittämisen. Ehdotus arviointikriteereistä ja julkaisujärjestelmästä on valmistunut. Ensimmäiset hyvät käytännöt on arvioitu 2019.	4	Tietoa hyvien käytäntöjen ja politiikkatoimien vaikuttavuudesta ja käyttöön oton edellytyksistä on saatavilla.
THL tuottaa seuraavat raportit päättäjien käyttöön väestön hyvinvoinnista ja terveyden tilasta ja sitä määrittävistä riski- ja suojatekijöistä koko väestössä, väestöryhmittäin ja alueellisista eroista: <ul style="list-style-type: none"> • Sosioekonomiset terveyserot ja nuorten aikuisten terveys (FinTerveys 2017 -tutkimuksen aineisto) • Elintapojen (mm. liikunta, uni) yhteys mielenterveyteen eri ikäryhmissä. • Vakaviin mielenterveyshäiriöihin sairastuneiden fyysisten terveysongelmien kehittymisen riskitekijät. • Syksyn 2018 huumeekyselyn tulokset 	<p>Huumeekyselyn tuloksia on raportoitu THL:n tilastoraportissa 2/2019 ja Haastelehden teemanumerossa 4/2019. Yksityiskohtaiset vastausjakaumat esitetään 13.1.2020 julkaistavassa taulukkoraportissa.</p> <p>Vakaviin mielenterveyshäiriöihin sairastuneiden fyysisten terveysongelmien riskitekijöistä julkaistu TuTi-raportti (https://www.julkari.fi/handle/10024/138707), pääkirjoitus Duodecim-lehdessä (https://www.duodecimlehti.fi/lehti/2019/20/duo15202) ja kansainvälisiä alkuperäistutkimuksia.</p> <p>Elintapojen yhteydestä mielenterveyteen eri ikäryhmissä on julkaistu runsaasti kansainvälisiä tieteellisiä tutkimusartikkeleita.</p> <p>STM:n HYTE toimeksiannon (THL 2030/4.01.00/2019) mukaisesti on julkaistu ”Väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen – toimenpide-ehdotukset päättäjille”.</p> <p>STM:n PALKO sopimuksen mukaisesti on 21.10.2019 valmistunut ”Systemaattinen kirjallisuuskatsaus elintapainterventioiden osatekijöistä ja vaikuttavuudesta korkean riskin henkilöillä”.</p>	4 4 4 4 4 4	<p>Valtakunnallisilla, alueellisilla ja kuntatason päätöksentekijöillä on käytössään tietoa, kuinka väestön hyvinvointia ja terveyttä voidaan edistää ja eriarvoisuutta kaventaa.</p> <p>Väestöryhmien välisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen siten, että heikommin voivien väestöryhmien osallisuus, mielenterveys, elintavat ovat kohentuneet sairastavuus vähentynyt suhteellisesti enemmän.</p> <p>Tietoa kaikkien väestöryhmien hyvinvoinnista ja terveydestä (ml. positiivinen mielenterveys) sekä niihin vaikuttavista taustatekijöistä eri alueilla on saatavilla.</p>
THL osallistuu toisen asteen opiskelijoiden ja iäkkäiden ravitsemussuosituksen laatimiseen, lapsiperheiden, koulujen ja varhaiskasvatuksen suositusten jalkauttamiseen sekä suositusten toteutumisen seurantaan.	Toisen asteen opiskelijoiden ruokailusuositukset julkaistiin 2019. Iäkkäiden ravitsemussuosituksia julkaistaan maaliskuussa 2020. Lapsiperheiden ruokasuosituksia on jalkautettu THL:n vetämässä Luontoaskel-hankkeessa. Lapsiperheiden ruokasuosituksia ja koulujen sekä varhaiskasvatuksen ruokailusuosituksia on jalkautettu mm. asiantuntijaluentojen muodossa. Suositusten toteutumisen seuranta vaikeuttaa lasten ja nuorten ravitsemusseurannan puuttuminen Suomesta.	4	
THL levittää tietoa ja tarjoaa asiantuntijatukea kokemus-asiiantuntijuuden ja asiakkaiden osallistumisen toimintamallin käyttöönotossa.	Julkaistu raportti kokemusasiiantuntijatoiminnan toteutumisesta ja tilasta Suomessa sekä levitetty tuloksia.	4	Asiakkaiden osallistumisen toimintamallit ja prosessit ovat laajassa käytössä.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
THL toteuttaa valtioneuvoston Terveet tilat 2028 toimenpideohjelmalla käynnistämällä THL:n vastuulla olevan Terve ihminen terveissä tiloissa ohjelman 1. vaiheen (osittain erillisrahoitteinen VNK).	Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma (Terve ihminen terveissä tiloissa) on käynnistynyt. Ensimmäisen vuoden aikana ohjelma on tuottanut uutta tietoa sekä työkaluja sisäilmaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen sekä oireilevien tueksi. THL on mm. ottanut käyttöön uuden sisäilmakyselyiden oppilaille, uudistanut sisäilma aihealueen verkkosivut ja tuottanut sivuille runsaasti uutta tietoa sisäilman terveysvaikutuksista ja ongelmatilanteiden ratkaisemisesta väestölle, oireileville ja ammattilaisille. Ohjelman yhteyteen on perustettu terveydenhuollon asiantuntijaryhmä, joka mm. jakaa paikallisia kokemuksia sisäilmasta oireilevien potilaiden hoidosta, kuntoutuksesta sekä hoidon järjestämisestä. Lisäksi on kehitetty toimintamalleja rakennusten ongelmatilanteiden selvittelyyn yhteistyössä Terveet tilat -ohjelman. THL on myös toteuttanut väestökyselyn, jossa on kartoitettu sisäilmaan liittyviin riskikäsitteitä. Kyselyn tuloksia käytetään viestinnän tukena. THL on tehostanut ja lisännyt sisäilma-aiheista viestintää ja uutisointia. Filha ry. on selvittänyt terveydenhuollon ammattilaisten koulutustarpeita ja pilotoinut terveydenhuollon koulutusta. THL asiantuntijat ovat antaneet tähän tukea tähän työhön.	4	Rakennusten terveydellisten olosuhteiden selvittämiseksi on kehitetty uusia menetelmiä. Rakennusterveyteen liittyvistä tekijöistä on viestitty siten, että kansalaisille ja viranomaisille on muodostunut realistinen kuva rakennusterveyteen liittyvistä riskeistä ja niiden hallinnasta. Toimet sisäilmasta kärsivien riittävän hoidon ja kuntoutuksen toteuttamiseksi on käynnistetty.
THL käynnistää kuntoutuksen tietopohja-hankkeen (Kuti), joka jatkaa kuntoutuksen seurantamittariston (toimintakykymittariston) ja sen edellyttämän kansallisen tietorakenteen toteuttamista. (yhteisrahoitteinen)	KUTI hanke on käynnistetty ja sen tuotoksena on kaksi suositusta toimintakyvyn mittaamisesta ja seurantamittariston ja tietorakenteen toteuttaminen on aloitettu.	4	Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimijat kykenevät arvioimaan oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti asiakkaidensa kuntoutustarpeita ja kuntoutusprosesseja.
THL ohjaa ja tukee lasten, nuorten ja perheiden palvelujen ja palvelujärjestelmän kehittämistä valtakunnallisten linjausten mukaisesti ja yhdyspinnat (ml. sivistystoimi) huomioiden, erityisesti: perhekeskustoiminta ja siihen kuuluvat palvelut, opiskeluhoito ja -terveydenhuolto, lasten kokemus väkivalta, lastensuojelu ja muiden erityispalvelujen kehittäminen, ml. OT-keskukset. THL osallistuu LAPE-siltaukseen ja muutoksen juurruttamiseen.	THL on tukenut lasten, nuorten ja perheiden palvelujärjestelmän kehittämistä yhdyspinnat huomioiden. Perhekeskuksia (palvelukokonaisuus) on perustettu kaikkien maakuntien alueelle, yhteensä n. 140 koko maassa. Systeemisen lastensuojelun toimintamallin käyttöönotto on edennyt. THL on osallistunut OT-keskus työryhmän työskentelyyn ja LAPE -ohjelman siltaukseen sekä ohjelman tulosten juurruttamiseen.	4	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat entistä ehjempi ja vaikuttavampi kokonaisuus. Matalan kynnyksen monialaiset perhekeskukset ovat toiminnassa eri puolilla maata. Lastensuojelun ja muiden erityispalvelujen uudistaminen on edennyt. Opiskeluhoito ja -terveydenhuolto toimivat yhtenäisinä toiminnallisina kokonaisuuksina.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
THL tuottaa VanPal-tutkimuksesta tietoa saattohoidon tilan arviointiin sekä kansallisen muistiohjelman ja omaishoidon kehittämisen tueksi.	THL on julkaissut osana VanPal-tutkimuksesta tietoa ikääntyneiden saattohoidosta ja se on julkaistu osana raporttia. Suositus palliatiivisen hoidon palveluiden tuottamisesta ja laadun parantamisesta Suomessa: Palliatiivisen hoidon asiantuntijaryhmän loppuraporttia http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161946 VanPal tutkimusta on uudistettu ja päivitetty v 2020 toteutusta varten.	4	Iäkkäiden palvelujen yhteen sovitettujen palvelukokonaisuudet ovat valmiita käyttöönotettaviksi.
THL tukee nuorisotakuun toimeenpanoa, laatii seurantaa ja arviointia.	THL on käynnistänyt kuuden Arki haltuun -hankkeen ja Onni (Ohjaamoiden psykologiasiaalinen tuki) -hankkeen sekä niiden toimintamallien onnistumista, toimivuutta ja vaikutuksia koskevan arviointitutkimuksen.	4	Syrjäytyneiden nuorten määrä on vähentynyt ja heidän saamansa tuki parantunut.
THL kartoittaa päihteitä käyttävien ja raskaana olevien sekä päihteitä käyttävien pienten lasten äitien saamien sosiaali- ja terveyspalvelujen nykytilan.	Julkaistu selvitys päihteitä käyttäville raskaana oleville naisille ja vauvaperheille suunnattujen palvelujen nykytilasta kehittämis ehdotuksista. Tuloksia ja kehittämis ehdotuksia on levitetty aktiivisesti.	4	Päihteitä käyttäville raskaana oleville naisille ja päihteitä käyttäville pienten lasten äideille suunnatut palvelut osataan mitoitaa vastaamaan todellista tarvetta.

Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus

- Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen mekanismien tunnistaminen paranee
- Palvelujärjestelmä tunnistaa riskiryhmät ja erityisryhmät

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
<p>THL tuottaa tutkimustietoa ja politiikkavaihtoehtoja sosiaalipoliittisen päätöksenteon tueksi sekä suuntaa osaamistaan sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen ja osallistavan sosiaaliturvan valmistelun tukemiseen.</p> <p>TOIMI-hankkeen sosiaaliturvan vaihtoehtoiset mallit. Osallistavan sosiaaliturvan kokeilu ja sen arviointi.</p>	<p>THL osallistui TOIMI-hankkeen työhön hankkeen jäsenenä ja asiantuntijoina sekä tuottamalla selvityksiä, laskelmia ja fasilitoimalla tilaisuuksia.</p> <p>THL toteutti osallistavan sosiaaliturvan kokeilu- ja arviointihankkeen kuudessa kunnassa. Hankkeen loppuraportti valmistuu alkuvuodesta 2020.</p>	<p>4</p> <p>5</p>	<p>Eriarvoisuutta, köyhyyttä ja syrjäytymistä aiheuttavat keskeiset mekanismit on tunnistettu.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintamahdollisuudet eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyssä ja torjunnassa ovat vahvistuneet.</p>
<p>THL tuottaa tietoa kuntien ja Kelan yhdyspinnan toimivuudesta toimeentulotukiprosessissa sekä täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen käytöstä sosiaalityön välineenä sekä tukee sosiaalityön kehittämistä.</p>	<p>THL on julkaissut tutkimukset toimeentulotukiudistuksen vaikutuksista ja yhdyspinnan toimivuudesta sekä osallistunut STM:n ja Kelan toimeentulotuen yhteistyöryhmiin.</p>	<p>4</p>	<p>Toimeentulotuen käytöstä on selkeä käsitys, sen suhde sosiaalityöhön on arvioitu ja politiikkavaihtoehdot annettu.</p>
<p>THL kerää ja tuottaa tietoa vammaisuudesta, kehittää vammaistutkimusta ja osallistuu aktiivisesti pohjoismaiseen vammaispolitiikkaan.</p>	<p>THL on julkaissut Tiekartta systemaattiselle tiedonkeruulle vammaispalveluissa sekä osallistunut aktiivisesti mm. NVC:n toimintaan.</p>	<p>4</p>	<p>THL on osallistunut YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen toimeenpanoon Suomessa sekä kehittänyt pohjoismaista vammaispolitiikkaa ja -tutkimusta. Vammaisia koskeva tietopohja on vahvistunut.</p>
<p>THL tukee Istanbulin-sopimuksen toimeenpanoa naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.</p> <p>Perustetaan 15–20 uutta turvakotipaikkaa ja 1–2 uutta turvakotia Uudellemaalle ja Keski-Suomeen sekä 1–3 turvakodin etäyksikköä Pohjois-Suomeen.</p>	<p>Turvakotien paikkamäärää nostettiin 23 paikalla. Keski-Suomeen perustettiin uusi turvakoti, Uudellamaalla lisättiin olemassa olevien turvakotien kapasiteettia. Etäyksiköitä ei perustettu.</p>	<p>4</p>	<p>Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintamahdollisuudet eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyssä ja torjunnassa ovat vahvistuneet.</p>
<p>Tiivistetään yhteistyötä maahanmuuttajien kotouttamista, terveyttä ja hyvinvointia tukevien toimien kehittämisessä.</p> <p>THL tuottaa tietoa maahanmuuttajien, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden terveydestä, terveyspalveluiden tarpeesta sekä palveluiden toteutumisesta.</p>	<p>THL on tuottanut nopealla aikajänteellä innovatiivisesti uutta väestötutkimustietoa maahan muuttaneen väestön ja turvapaikanhakijoiden terveydestä ja hyvinvoinnista sekä liittänyt tietotuotantoon palvelujärjestelmän konkreettista kehittämistä FinMONIK-, TERTTU- ja PALOMA-hankkeissa. Tutkimukset ja kehittäminen on toteutettu tiiviissä yhteistyössä mm. TEM:n Kotouttamisen osaamiskeskuksen, Maahanmuuttoviraston, sote-ammattilaisten, vastaanottokeskusten ja järjestöjen kanssa.</p>	<p>5</p>	<p>Maahanmuuttajien kotoutumista on edistetty ja tietopohjaa heidän terveydestään ja hyvinvoinnista on vahvistettu.</p>

Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
<p>THL varmistaa tarkoituksenmukaisen yhteistyön, työnjaon ja tiedonkulun sekä THL:n vastuut CBRNE ja YTS strategian toteuttamisessa.</p> <p>THL käynnistää vaarallisten mikrobien näytteiden laboratorion uudistaminen.</p> <p>THL käynnistää EVIRA-yhteistyö Biouhkien osaamiskeskuksessa.</p> <p>THL toteuttaa kaksi valmiusharjoitusta infektio-erityistilanne skenaariolla.</p> <p>THL selvittää tartuntatautien torjunnan sekä rokotusohjelman kustannusvaikuttavuutta.</p>	<p>Uudisrakennushanke (uudet tilat vaarallisten mikrobien näytteiden laboratoriolle) on käynnissä ja peruskivi muurattu.</p> <p>Biouhkien osaamiskeskuksen toimintasuunnitelma on tehty yhteistyössä THL, PV, Ruokavirasto.</p> <p>Poikkihallinnolliset lintuinfluenssa- ja biouhkavalmiusharjoitukset toteutettu suunnitellusti.</p> <p>Rokotehankintaa koskevaa ja riskiryhmien pneumokokkrokotusten kustannusvaikuttavuutta selvitetty.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	<p>Ympäristöterveyden häiriötilanteisiin ja tartuntatautiuhkiin on varauduttu ja siihen liittyviä menetelmiä kehitetty.</p> <p>Tartuntatautien seuranta ja torjunta on hyvällä kansainvälisellä tasolla.</p> <p>Sairastavuus, tautitaakka ja rokotuskattavuus ei poikkea muusta väestöstä. Epidemioita ei esiinny vastaanottokeskuksissa.</p> <p>Poikkihallinnollista valmiutta vastata terveysturvallisuuden uhkiin on vahvistettu.</p> <p>Kansallisen rokotusohjelman kehitys ja uusien rokotusten arviointityö jatkuu.</p>
<p>Lasten influenssarokotuksien ikäryhmiä laajennetaan kansallisessa ohjelmassa – jakelun toteutus ja ohjeistusten laatiminen.</p> <p>Arvioidaan poikien HPV-rokotusten kustannus-vaikuttavuutta ohjelman mahdollisen laajentamisen päätöspohjaa varten.</p> <p>THL tuottaa uutta tietoa rokotusten vaikuttavuudesta rekisteritietoja hyödyntävissä koeasetelmissa.</p> <p>THL lisää koulutuksella ja informaatiopalveluilla terveydenhuollon ammattilaisten asiantuntemusta ja yleisön tietoisuutta hyvän rokotussuojan merkityksestä.</p>	<p>Lasten influenssarokotukset laajentuneet 3–6-vuotiaille.</p> <p>Poikien HPV-rokotusten vaikuttavuus arvioitu ja ohjelma käynnistyy vuoden 2020 aikana.</p> <p>Laaja korkea-annoksisen influenssarokotteen vaikuttavuuden tutkimus käynnistynyt.</p> <p>THL toteutti tutkimuksen rokotekattavuuteen vaikuttavista tekijöistä rekisteritietoja hyödyntävässä satunnaistetussa koeasetelmassa.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	<p>Kansallisen rokotusohjelman rokotuskattavuus säilyy, kausi-influenssa rokotekattavuus paranee.</p> <p>Jokaisella on mahdollisuus tehdä tietoon perustuva päätös omasta tai lapsensa kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvasta rokotuksesta.</p>

Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
THL selvittää raskauden aikaisen lämpöaltistuksen aiheuttamia terveysriskejä.	Raskauden aikaisen lämpöaltistuksen terveysriskien selvittämiseksi on laadittu tutkimussuunnitelma ja käynnistetty aineistohaku THL:n hoitoilmoitusrekisteristä. Analyysit ovat viivästyneet käyttöluvhakemuksen pitkän käsittelyajan vuoksi.	2	Ilmastomuutoksen ja sen torjuntatoimenpiteiden aiheuttamia terveydellisiä ja sosiaalisia haittoja on arvioitu.
THL arvioi ilmastomuutokseen sopeutumisen taloudellisia vaikutuksia vesihuollossa.	THL arvioi vesihuollon varautumista ilmastomuutokseen Ilmastopaneelin julkaisemassa raportissa.	4	Väestön kemikaalialtistus ja altistumisen ehkäisemiseksi käytettävissä olevat keinot tunnetaan nykyistä paremmin.
THL selvittää erityisesti Finterveys2017 ja äidinmaitoprojektin kansallisilla väestömateriaalilla kansalaisten altistumista ympäristöperäisille haitta-aineille.	THL on mitannut Finterveys2017 väestömateriaalilla kansalaisten altistumista hormonihäiriikkökemikaaleille osana eurooppalaista biomonitorointihanketta (HBM4EU)).	4	Vaarallisia kemikaaleja koskeva ohjelman suositukset on toteutettu kemikaalialtistuksen arvioinnin osalta.
THL selvittää erityisesti Finterveys2017 ja äidinmaitoprojektin kansallisilla väestömateriaalilla kansalaisten altistumista ympäristöperäisille haitta-aineille.	THL äidinmaitoprojekti on viivästynyt ja uusi käynnistystavoite on asetettu vuodelle 2020. Näytteenkeruu lomakkeet ja tarvikkeet on hankittu valmiiksi.	2	
Osallistutaan 2-4 JEE maa-arviointiin asiantuntija-apua antamalla	THL on osallistunut 3 asiantuntijan voimin neljään JEE arviointiin, joista kahteen Team Leadinä (Pohjois-Makedonia ja Saksa) sekä kahteen asiantuntijana (Turmenistan ja Albania). Lisäksi on osallistuttu Taiwanin valmistautumiseen toista JEE-arviointikierrökseen.	5	Terveysturvallisuuden ylläpito ja kehittäminen on varmistettu. IHR JEE-arvioinnin perusteella on tehty aikataulutettu kehittämisohjelma ja sen toteuttaminen on aloitettu.

Julkisten palveluiden ja hallinnon prosessien digitalisointi

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
<p>THL edistää asiakirjahallinnon ja arkistoinnin digitalisaatio- projekteja.</p>	<p>Asiakirjahallinnon ja arkistoinnin digitalisointi: THL:n Arktuha-projekti laati Kansallisarkistolle seulontaesityksen n. 2500 hm säilytysmuodoista ja -ajoista. Seulontaesityksen ja siihen saadun päätöksen perusteella noin 1000 hm analogisia aineistoja voidaan hävittää.</p> <p>KTL-taustaisista arkistoiduista tutkimusaineistoista on sellaiset tiedot ja yleiskuva, jonka perusteella voidaan edetä massadigitoinnissa, hävittää analogisia aineistoja ja luopua arkistotiloista sekä ylipäätään huolehtia aineistojen arkistoinnista ja pitkäaikaissäilyttämisestä. Konkreettisin tuloksina ovat aineistonhallintaeditorista laadittu demo jatkoprojektissa jatkuvan kehittämistyön pohjaksi, samoin Fairdata-PAS-palvelun pilotointi ja yhteyden rakentaminen Kansallisarkiston AHAA-järjestelmään.</p> <p>Kymmeniä THL:n hallinnon prosesseja on digitalisoitu, pääasiassa palvelu- pyyntöjärjestelmän kautta. Mainittakoon mm: lakipalveluiden prosessit, rekrytointiprosessi, matkahallinnon tukiprosessit, laboratorioiden perehdytys- prosesseja, työryhmäkuuluvuuskien ylläpito jne.</p> <p>Uusi tuotantokäyttöön otettava kliinisenmikrobiologian toimilupajärjestelmä tukee osaltaan terveyden ja hyvinvoinnin lupa- ja valvontatoiminnan digitalisaatiota. Järjestelmä mahdollistaa nykyisen tartuntatautilain vaatimusten mukaisen toiminnan sekä parantaa palvelutasoa. Järjestelmä otetaan 1. vaiheessa vain THL:n sisäiseen käyttöön 2. vaiheessa on tarkoitus tarjota liittymä esim. aluehallintovirastoille suoraan käyttöön palvelukerroksen kautta.</p> <p>THL:n biopankin lupajärjestelmän päivitys osaltaan tehostaa lupien hakemista THL:n biopankista.</p> <p>Vuoden 2019 aikana THL on aktiivisesti osallistunut tietolupaviranomaisen (Findata) toiminnan käynnistämiseen.</p>	<p style="text-align: center;">4</p>	<p>a. THL:n hallinnon prosessit on pääosin digitalisoitu. b. Terveyden ja hyvinvoinnin lupa- ja valvontatoiminta on digitalisoitu.</p>

Julkisten palveluiden ja hallinnon prosessien digitalisointi

Tulostavoite 2019	Toteutuminen	Arvosana	Tavoitetila 2019
Työtä jatketaan, mutta on huomioitava se, toimintaympäristö ja toimijoiden välinen roolijako on epäselvempi ja rahoitus epävarmempaa. (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019)	THL ohjasi Kanta-palvelujen kehittämistä ja niiden teknistä toteuttamista yhdessä Kelan kanssa STM:n hyväksymän vuosisuunnitelman ja budjetin mukaisesti. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen sote-tiedonhallinnan ohjaukseen, kehittämiseen ja toimeenpanoon liittyvää säännöllistä viranomaisyhteistyötä jatkettiin THL:n, VRK:n, Fimean, Valviran ja Kelan kesken. Sote-Digi Oy:n ja Vimanan kanssa käytiin keskusteluja mm. Omaolo-palveluun liittyen.	4	
Rajat ylittävistä palveluista reseptipalvelu on digitalisoitu ja otettu käyttöön.	Rajat ylittävä sähköinen reseptipalvelu on toteutettu, ohjeistettu ja otettu käyttöön.	4	
Työtä jatketaan, mutta on huomioitava se, toimintaympäristö ja toimijoiden välinen roolijako on epäselvempi ja rahoitus epävarmempaa. (Yhteisymmärrysmuistio 15.5.2019)	THL:llä on ollut valmius edistää tietotuotannon uudistamista lainsäädäntö-uudistusten voimaantulon myötä. Hallituksen ja Soten kaatuminen sekä Valtava-hankkeen pysähtyminen aiheuttivat sen, että ko. asioita ei ollut mahdollista edistää suunnitellulla tavalla.	4	Terveyden ja hyvinvoinnin seuranta ja tilastointi on digitalisoitu. Toimialan toimipaikkatietojen hallinta integroitu kokonaisuutena mahdollisimman kattavasti ja päällekkäiset prosessit poistettu. Yhdessä sovitun hankesuunnitelman mukainen toimeenpano on uudistanut THL:n tietotuotannon ja tiedolla johtamista tukevia tietopalveluja.

5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Rokotteiden hankinta

Vuoden 2019 talousarviossa rokotteiden hankintaan varattu määräraha oli 28 590 000 euroa. Kansallisen rokotusohjelman rokotteita hankittiin yhteensä 28 eri valmistetta ja 3 007 853 annosta, joiden yhteenlaskettu arvo oli 25 734 108 euroa. Puutiaisaiivotulehdusta vastaan suunnattuja TBE-rokotuksia laajennettiin vuoden 2019 kuluessa Lohjajärven ranta-alueille. Pandemiarokotteen osto-vaarussopimuksen kustannukset olivat 2 709 000 euroa. Edellä mainittujen lisäksi rokotehankintamäärärahaa käytettiin kansallisen rokotusohjelman tukemiseen sekä rokotteiden varastointi- ja jakelukustannuksiin. Huomioiden aiempina vuosina rokotehankintakustannuksissa saavutetun säästön, siirtyvää määrärahaa oli vuoden 2019 lopussa yhteensä 15 541 492 euroa.

Oikeuslääkintä

THL:n oikeuslääkintäyksikkö vastaa oikeuslääketieteellisestä ruumiinavaustoiminnasta sekä kuolemansyyn selvityksen ohjauksesta ja valvonnasta Suomessa. Oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset ovat vähentyneet toiminnan siirryttyä THL:n vastuulle. Vuonna 2019 tehtiin 8 137 oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta (12 340 kpl vuonna 2009). Vuonna 2019 oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen ohjautui enää noin 15 % kuolleista (24 % vuonna 2009). Oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten määrän vähentyminen on tulosta poliisin, hoitavien lääkäreiden ja oikeuslääkäreiden välisistä lisääntyneistä konsultaatioista. Vuonna 2019 THL:n oikeuslääkärit tarkastivat noin 52 000 kuolintodistusta perustuen kuolemansyyn selvittämisen valvontatehtävään. Lisäksi THL:n oikeushammaslääkärit suorittavat turvapaikanhakijoiden ikäarviotutkimukset Maahanmuuttoviraston toimeksiannosta.

Oikeuslääkintäyksikössä työskenteli vuoden 2019 lopussa 135 henkilöä. THL on kouluttanut erikoistuvia

lääkäreitä yhteistyössä yliopistojen kanssa. Vuoden 2019 aikana valmistui yksi uusi oikeuslääketieteen erikoislääkäri. Vuoden 2019 lopussa THL:n viroissa oli 27 oikeuslääkäriä. Oikeuslääketieteen erikoisalalla oli vuoden 2019 lopussa 7 erikoistuvaa lääkäreitä. Alalla on edelleen liian vähän oikeuslääkäreitä.

Vuonna 2019 otettiin käyttöön oikeuslääkintäyksikön toimintajärjestelmä. Vuonna 2016 käyttöön otettua oikeuslääkinnän tietojärjestelmän kehittämistä on jatkettu. Asiakirjaliikenteen sähköistämistä on edistetty, mutta merkittävä osa asiakirjaliikenteestä tapahtuu edelleen paperisena. Lisäksi on otettu käyttöön puheen-tunnistusohjelma, jolla pyritään nopeuttamaan asiakirjojen valmistumista.

Vuoden 2019 aikana yksikössä on valmisteltu kliinisen oikeuslääketieteen maksullisen palvelutoiminnan aloitusta Helsingin toimipisteessä. Toiminta käynnistyi vuoden 2020 alusta.

Oikeuspsykiatria

THL:n oikeuspsykiatrian tehtäväalue koordinoi mielentilatutkimustoimintaa. Tuomioistuimet määräävät mielentilatutkimukseen enimmäkseen vakavista tai törkeistä väkivaltarikoksista syytettyjä ja epäiltyjä. Tuomioistuimien voi lisäksi määrätä henkilölle suoritettavaksi vaarallisuudenarvioinnin mielentilatutkimuksen yhteydessä tai pyytää lausuntoa henkilön vaarallisuudesta hänen aneessaan koevapautteen pääsystä. Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunta käsittelee eri sairaaloissa laaditut mielentilatutkimuslausunnot ja antaa oikeudelle oman lausuntonsa syyntakeisuudesta. THL päättää psykiatriseen sairaalahoitoon tai kehitysvammaisten erityishuoltoon määräämisestä silloin, kun henkilön terveydentila mielentilatutkimuksen päättyessä edellyttää mielenterveyslain mukaista tahdosta riippumatonta psykiatrista sairaalahoitoa tai kehitysvammaisten erityishuoltoa.

THL päättää mielenterveyslain mukaisesti lisäksi oikeuspsykiatrisen potilaan valvonta-ajalle päästämistä sekä määräämänsä tahdosta riippumattoman hoidon ja erityishuollon lopettamisesta. Lisäksi THL vastaa eräistä muista lakisäätöistä tehtävistä.

Vuosittain tehtävien mielentilatutkimusten määrä vaihtelee suuresti. Vielä 1980-luvun yli 300 vuosittaisesta mielentilatutkimuksesta määrä on laskenut trendinomaisesti viime vuosien alle sadan tutkimuksen tasolle. Kehityksen syitä selvitetään THL:n koordinoimassa VNS TEAS -hankkeessa yhteistyössä Helsingin

yliopiston rikosoikeuden ja kriminologian (KRIMO) sekä Vankiterveydenhuollon edustajien kanssa.

Vuonna 2019 lautakunnassa käsiteltiin 261 asiaa (vuosina 2009–2018 keskimäärin 267 kpl). Lautakunta kokoontui 38 kertaa. THL järjesti marraskuussa kaksipäiväisen seminaarin, jossa käsiteltiin vaarallisuuden arvioinnin menetelmiä ja luotettavuutta sekä mielentilatutkimustoiminnan ajankohtaisia kysymyksiä. Mielentilatutkimustoiminnan prosessien digitalisointi on käynnissä, mihin liittyen vuonna 2019 otettiin käyttöön sähköinen allekirjoitus.

Taulukko 21. Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellyt asiat 2017–2019

	2017	2018	2019
Sairaaloissa laaditut mielentilatutkimuslausunnot yhteensä	73	83	103
Tutkittavat			
Mies	64	73	84
Nainen	9	10	19
Alle 18-vuotias	2	2	0
Pääsyyte			
Henkirikos	25	25	38
Muu väkivaltarikos	29	33	42
Tuhotyö	5	6	8
Seksuaalirikos	4	10	4
Omaisuusrikos	7	2	9
Muu syyte	3	7	2
Lautakunnan syyntakeisuusarvio sairaalassa tutkitun mielentilasta			
Syyntakeinen	30	39	46
Alentuneesti syyntakeinen	7	10	11
Syyntakeeton	36	34	46
Vaarallisuusarviot mielentilatutkimuksen yhteydessä	9	10	9
Helsingin hovioikeuden pyytämät vaarallisuusarviot	3	2	3
Asiakirjojen perusteella annetut lausunnot			
Mielentilalausunnot	5	7	6
MTL 21 §:n mukaiset hoidon tarpeen arviot	0	0	2
Hoitoonmääräämispäätös mielentilatutkimuksen jälkeen – yhteensä	34	32	45
Hoitoonmääräämispäätös muussa tilanteessa – yhteensä	9	9	9
Sairaalasta poistaminen sairaanhoitopiirin toimintayksikön valvonnassa	136	116	122
	260	249	261

THL:n alaiset valtion laitokset

THL:n alaisuudessa on kaksi valtion mielisairaala ja viisi koulukoti sekä vankiterveydenhuolto, jotka solmivat tulossopimuksen THL:n kanssa

Valtion mielisairaaloiden toiminnan tarkoituksena on tuottaa oikeuspsykiatrian erikoisalanelä palveluja koko maata varten. Sairaaloissa hoidetaan kriminaalipotilaita, jotka on oikeudessa mielentilatutkimuksen perusteella jätetty tuomitsematta sekä erityisen vaarallisia ja/tai vaikeahoitoisia psykiatrisia potilaita. Molemmissa sairaaloissa suoritetaan mielentilatutkimuksia ja annetaan oikeuspsykiatrian erikoisalanelä perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta sekä tehdään alan tieteellistä tutkimustyötä. Tämän lisäksi Niuvanniemen sairaala toimii Itä-Suomen yliopiston oikeuspsykiatrian klinikkana.

Sairaaloiden hoitotoiminta on ollut jatkuvasti yhteiskunnallisesti merkittävää, koska se on kohdentunut pääasiassa vaikeasti psyykkisesti sairaisiin henkilöihin, jotka voivat olla sairautensa takia vaarallisia toisten hengelle, terveydelle tai turvallisuudelle. Mielenterveyslain oikeuspsykiatriaa koskevan osan muutoksia ei ole vielä valmisteltu lakiesitykseksi, asiaa käsitellyt itsemääräämisoikeuslainsäädäntöhankkeen oikeuspsykiatrian työryhmän toiminta on keskeytetty v. 2011 ja käynnistyi uudestaan vuoden 2017 lopulla. Epäselvä tilanne on heijastunut myös THL:ssa toimivan oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnan työskentelyyn.

Niuvanniemen sairaalan hoitajaksoista (379) 48 % kohdentui kriminaalipotilaille ja 41 % vaikeahoitoisille, 11 % mielentilatutkittaville. Hoitopäivistä 54 % kohdentui kriminaalipotilaille ja 44 % vaikeahoitoisille sekä 2 % tutkimuspäiviä mielentilatutkimuksiin. Niuvanniemen sairaalan vuotuinen hoitopotilaiden vaihtuvuus on ollut 40–60, toimintakertomusvuonna sairaalan otettiin 36 potilasta ja poistettiin 48 potilasta. Yhteensä sairaalassa tutkittiin tai hoidettiin 361 eri potilasta vuonna 2019. Potilaista lähes 40 % oli hoitoisuudeltaan (GAF-mittari) heikoimmassa kategoriassa. Kuitenkin sairaalassa pystyttiin edelleen vähentämään pakkotoimenpiteiden käyttöä. Sairaalassa on laadunhallintajärjestelmä ja hoitosuosituksen toteumaa seurataan.

Vanhan Vaasan sairaalassa oli tarkasteluvuoden lopussa 78 oikeuspsykiatrista potilasta ja 73 vaikeahoitoista potilasta. Hoitopäivistä 49,5 % kohdistui oikeuspsykiatrisille ja 47 % vaikeahoitoisille potilaille sekä 3,5 % mielentilatutkimuksiin. Sairaalaan otettiin kaikkiaan 25 potilasta ja 24 uloskirjattiin. Käyttöaste vuonna 2019 oli 96,29, kun se vuonna 2018 oli 93,4.

Sairaaloissa on ollut viime vuosina kaksi henkilökunnan toimintaan vaikuttavaa valtionhallinnon tietojärjestelmä uudistusta: Kieku-järjestelmän sekä Handi-järjestelmän käyttöönotot. Niuvanniemessä työtyytyväisyysindeksi oli parantunut vuodesta 2017 (3,63) ollen 3,68 vuonna 2019. Vanhan Vaasan sairaalan työtyyty-

väisyys vuonna 2018 oli 3,84, joka on lisääntynyt vuodesta 2016 ollen tuolloin 3,77. Keskimääräinen työtyytyväisyys valtiolla oli 3,59 vuonna 2019.

Ulkomaisen, ilman Suomessa olevaa kotikuntaa, olevan potilaan hoitomaksu vuodelta 2016–2017 laskutettiin alkuvuonna 2018 ulkomailta, mutta maksun saamisen epävarmuuden vuoksi se poistettiin tileistä vuoden lopulla. Sairaalassa oli vuoden 2018 lopussa vastaava ulkomainen potilas ilman kotipaikkakuntaa tai pysyvää osoitetta Suomessa. Sairaalassa on tunnistettu ilman kotipaikkakuntaa olevien ulkomaisten potilaiden määrän mahdollinen kasvu tulevaisuudessa. Vuonna 2019 myönnettiin LTAE IV:ssä ilman kotipaikkakuntaa olevien ulkomaisten potilaiden hoitokulujen kattamiseen rahoitus valtion budjetista ja se osoitettiin valtion mielisairaaloiden talousarviotilille. Vuodelle 2020 sairaala toivoo samanlaista ratkaisua, ellei tälle saada pysyvää ratkaisua. Sairaalassa on tilinpäätöshetkellä kaksi potilasta ilman kotipaikkakuntaa Suomessa.

Valtion koulukotien toimintaa ohjaava Laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä (1379/2010) tuli voimaan 1.1.2011.

Erityis- ja vaativan tason osastohoidon, erityisen huolenpidon näihin liittyvän perusopetuksen palvelut muodostavat Valtion koulukotien keskeisen palvelukokonaisuuden. Valtion koulukotien suomenkielinen

palvelu tuotetaan Limingan, Sairilan, Sippolan ja Vuorelan yksiköissä, ruotsinkielistä/kaksikielistä palvelua Lagmansgårdenin koulukodissa Pedersöressä. Kaksikielistä palvelua kehitetään valmisteilla olevalla uudella toimitilaratkaisulla sekä turvaamalla jatkossa myös ruotsinkielinen erityisen huolenpidon palvelu. Yhteistyössä Senaatti kiinteistöjen kanssa koulukotien toimitiloja kehitetään vastaamaan nykyaikaisia vaativan sijaishuollon ja erityisopetuksen tarpeita, jossa yksikön paikkaluku voi vaihdella 20 ja 40 välillä. Koulukotien asiakastarpeista lähtevää toimitilakonseptia on päivitetty Senaatti-kiinteistöjen asiantuntijaverkoston kanssa. Toimintakertomusvuoden aikana oli käynnissä Vuorelan Opistola -rakennuksen (koulu, keittiö, osasto) peruskorjaus. Lisäksi useita eri yksiköiden hanke- ja rakennussuunnitelmia oli käynnissä. Toimitilojen kehittämistarpeet johtavat vuokratulujen nousuun ja sitä kautta palvelumaksujen korotuksiin ja haasteena on säilyttää hintataso kuntien maksukyvyyn rajoissa.

Koulukotien laskennallinen paikkaluku toimintakertomusvuoden aikana oli 134 – käytävissä olevien paikkojen vuosittaiseen vaihteluun vaikuttaa eri yksiköissä toteutettavat toimitilahankkeet. Koulukodeissa annetaan kasvatusta, hoitoa ja peruskouluopetusta tai ammatillista koulutusta sellaisille lastensuojelulain perusteella sosiaalilautakunnan huostaan otetuille lapsille, joita ei voida tarkoituksenmukaisesti kasvattaa ja hoitaa perhehoidossa, lastenkodissa tai muussa lastensuojelulaitoksessa ja jotka eivät sairautensa tai vammaisuutensa vuoksi tarvitse muualla annettavaa hoitoa (Laki tervey-

den ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä, 1 § 2 mom). Koulukodeissa voidaan järjestää myös lastensuojelulain mukaista avohuoltoa ja jälkihuoltoa sekä mielenterveyslaissa (1116/1990) tarkoitettuja mielenterveyspalveluja lukuun ottamatta tahdosta riippumatonta hoitoa (THL:n alaisista lastensuojeluyksiköistä, 1 § 2 mom.). Koulukoteihin sijoitetaan pääasiassa murrosikäisiä erityisen haastavasti oireilevia lapsia, joilla voi olla mm. psyykkisiä ja käyttäytymisongelmia, päihteiden käyttöä ja kouluvaikeuksia. Koulukodeissa on erikoistuttu erityisen huolenpidon järjestämiseen kaikista haastavimmista oireileville nuorille. Toimintakertomusvuoden aikana koulukodit ovat osallistuneet sekä valtakunnallisesti että yksiköiden alueilla käynnissä oleviin Lape-työn vaativimpien palveluiden Osaa- ja tukikeskushankkeisiin sekä vaativan erityisen tuen perusopetuksen kehittämisen VIP-verkostoihin. Koulukodeilla on ollut edustus STM:n asettamassa vaativan sijaishuollon kehittämissäryhmässä.

Kunnat ostavat sijaishuollon, jälkihuollon ja erityisopetuksen palveluita koulukodeilta. Koulukotien lastensuojelutoiminnasta aiheutuvat menot katetaan johonkin vuosittain vahvistamien hoitopäivämaksujen tuotoilla, mutta jo yli puolet palveluiden myynnistä perustuu kuntien kanssa tehtyihin puitesopimuksiin, jolloin palveluhinnat on sidottu sopimuksella usean vuoden ajaksi. Valtion talousarvioon sisältyy määräraha, jota voidaan käyttää oppilashoitopaikka- ja koulupaikkakäytönsynän sekä vankilan perheosaston paikkakäytönsynän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen. Lisäksi

määrärahaa voidaan suunnata toiminnan sisällölliseen kehittämiseen ja tutkimukseen.

Koulukotien vaikuttavuutta pyritään mittaamaan mm. kuntien tilaaja-asiakaspalautteen ja arvioinnin avulla sekä lapsille ja heidän vanhemmilleen osoitetuilla kyselyillä sijoituksen aikana. Koulukodeilla on käytössään sähköinen IMS-laadunhallintajärjestelmä.

Vankiterveydenhuollon toiminta perustuu lakiin Vankiterveydenhuollon yksiköstä (1635/2015). Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on järjestää vankien ja tutkintavankien terveyden- ja sairaanhoito siten kuin vankuslain (767/2005) 10. luvussa ja tutkintavankuslain (768/2005) 6. luvussa säädetään. Vankiterveydenhuollon yksikön (VTH) tulohajauksesta vastaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Valtion palvelut -osasto. Vankiterveydenhuollon yksikköä ohjaa johtokunta ja työjärjestys.

Toimintavuonna Vankiterveydenhuollon yksikkö on järjestänyt ja tuottanut laadukkaita, vaikuttavia palveluita kustannustehokkaasti ja oikea-aikaisesti kaikille vangeille Suomen vankiloissa.

VTH:n tulos jäi toisena perättäisenä toimintavuotena ylijäämäiseksi. Ylijäämä muodostaa tarvittavan puskurin ylläpitävien terveysmenojen kattamiseen tulevina vuotena.

THL:n alaisten valtion laitosten toimintaa kuvaavat luvut vuosilta 2019–2017 olivat seuraavat:

Niuvanniemen sairaalan henkilötyövuodet ovat vähentyneet vuodesta 2006 (618 htv) vuoteen 2019 (546 htv) yhteensä 72 henkilötyövuotta. Vanhan Vaasan sairaalassa kertyi 308 henkilötyövuotta, jossa on lisäystä vuoteen 2006 verrattuna (225 htv) yhteensä 83 henkilötyövuotta.

Valtion mielisairaaloiden yhteinen sairaansijamäärä oli kertomusvuoden lopussa 449: Niuvanniemen sairaalassa oli 297 ja Vanhan Vaasan sairaalassa 155 paikkaa. Niuvanniemen sairaalassa aikuisosastojen käyttöaste oli 94,85 % (tavoite 93,13 %), ja alaikäisten hoito-osas-

ton käyttöaste oli 98,12 % (tavoite 98,46 %). Toimintavuonna koko sairaalan käyttöaste oli 94,99 %, joten se ylitti tavoitteen (93,37 %) 1,62 %-llä. Vanhan Vaasan sairaalan käyttöaste oli 96,29, tavoite oli 93,39 %.

Niuvanniemen sairaalan sairauspoissaolot olivat kertomusvuotena 13,65 pv/henkilötyövuosi. Vanhan Vaasan sairaalan sairauspoissaolot olivat kertomusvuotena 14,07 pv/henkilötyövuosi.

Niuvanniemessä tehtiin kertomusvuonna 52 mielentilatutkimusta, joista alaikäisten tutkimus- ja hoito-osastolla 1. VVS:ssä tehtiin 28 mielentilatutkimusta, eli sairaaloissa yhteensä 80.

Taulukko 22. Alaisen hallinnon htv- ja suoritemäärät 2017–2019

Alainen hallinto	Henkilötyövuodet ja suoritteet		
	2019	2018	2017
Mielisairaalat:			
Niuvanniemen sairaala			
Henkilötyövuosi	546	546	549
Hoitovuorokaudet	102 975	101 837	101 608
Mielentilatutkimukset	52	45	40
Vanhan Vaasan sairaala			
Henkilötyövuosi	308	289	263
Hoitovuorokaudet	54 477	52 580	49 426
Mielentilatutkimukset	28	21	17
*Henkilötyövuosi	854	835	812
*Hoitovuorokaudet	157 452	154 417	151 034
*Mielentilatutkimukset	80	66	57
Alainen hallinto	Henkilötyövuodet ja suoritteet		
	2019	2018	2017
Koulukodit			
Henkilötyövuosi	318	320	280
Hoitovuorokaudet	46 147	48 363	47 488
Koulupäivät	20 019	20 064	20 490
Perhe-osaston vuorokaudet	1 704	2 911	2 254
Alainen hallinto	Henkilötyövuodet ja suoritteet		
	2019	2018	2017
Vankiterveydenhuollon yksikkö			
Henkilötyövuosi	196	194	189
Potilassuoritteet poliklinikoilla (kpl)	197 570	198 708	165 175
Hoitovuorokaudet	21 129	22 425	22 920
Mielentilatutkimukset (kpl)	7	9	4
Vaarallisuusarviot (kpl)	4	2	3

Tiedolla vaikuttaminen

THL:n vaikuttamisen keinoina ovat asiantuntijatyön lisäksi muun muassa erilaiset dataan ja aineistoihin pohjautuvat seuranta- ja tilannekatsaukset, osallistuminen lainvalmisteluun, arvioinnit ja lausunnot, tutkimustiedon tuottaminen, toimintamallien kehittäminen ja tiedon jakaminen eri kohderyhmille sekä monipuolinen sidosryhmävuorovaikutus ja verkostoituminen.

THL:n keskeinen tehtävä on tuottaa tutkittua ja luotettavaa tietoa, tulkita sitä ja tarjota ratkaisuja päätöksenteon ja tiedolla johtamisen, sosiaali- ja terveystieteiden ja tiedolla johtamisen, sosiaali- ja terveystieteiden toiminnalliseen kehittämisen sekä ammatillisen osaamisen tueksi. Myös kansalaiset hyödyntävät THL:n tietoa monin tavoin.

THL tukee päätöksentekoa osallistumalla lainsäädännön valmisteluun sen eri vaiheissa. THL:n asiantuntijat olivat vuonna 2019 eduskunnassa kuultavana 48 kertaa. Tilaisuuksiin valmisteltiin myös lausunnot. THL antoi myös muita lausuntoja ministeriöille, virastoille ja muille tahoille. Näitä oli kaikkiaan 117 (lausuntopyyntöjä saapui 161).

Vuoden 2019 alkupuolella sote-uudistus työllisti edelleen mittavasti THL:n asiantuntijoita ja tutkijoita. He osallistuivat lainvalmisteluun, ja uudistuksesta käytyyn keskusteluun julkisuudessa ja erilaisissa tilaisuuksissa.

THL:n asiantuntijoilla on vuosittain STM:n työryhmissä puheenjohtajuuksia, jäsenyyksiä ja sihteeritehtäviä huomattava määrä. Asiantuntijat ovat myös jäsenenä ja asiantuntijoina myös muun valtionhallinnon vastaavanlaisissa työryhmissä. Lisäksi asiantuntijat vaikuttivat aktiivisesti talon ulkopuolisissa neuvottelukunnissa, ohjausryhmissä ja työryhmissä. Asiantuntijamme oli nimettynä 121 THL:n ulkopuoliseen työryhmään.

Hallituksen kärkihankkeista viisi oli sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla. THL osallistui näiden kärkihankkeiden toteutukseen. Hanketyön olennainen osa oli laaja yhteistyö ja vuorovaikutus sidosryhmien kanssa sekä viestintä hankkeiden työn tuloksista.

Kyetäksemme vastaamaan sidosryhmiemme odotuksiin ja tietotarpeisiin mahdollisimman hyvin käymme aktiivista vuoropuhelua heidän kanssaan. Keräämme aktiivisesti tietoa heidän toiveistaan ja tietotarpeistaan. Lisäksi otamme asiakkaat mukaan tuotekehityksen eri vaiheisiin, jotta heidän näkemyksensä tulee kuulluksi niin konseptointivaiheessa kuin lopputuotteen käytettävyyden testauksessa.

Vuonna 2019 tehtiin THL:n tunnettuutta kartoittava kansalaiskysely (Taloustutkimus). Vastaajista 75 % tunsivat THL:n. Heistä suurin osa tunsivat THL:n

median kautta, mikä kertoo aktiivisen mediaviestintämme onnistumisesta. Peräti 90 % THL:n tuntevista pitää meitä luotettavana toimijana. He ovat myös sitä mieltä, että THL:llä on suuri vaikutus suomalaisten terveyteen ja hyvinvointiin.

Taloustutkimuksen Verkkobrändi-tutkimuksessa kanta.fi on edelleen Suomen arvostetuimpia verkkobrändejä vuonna 2019. Tutkituista 150 brändistä kanta.fi oli kolmas ja ohitti jopa Googlen. Myös käyttäjätyytyväisyys kasvoi edellisestä vuodesta. Tutkimus selvittää vuosittain verkkobrändien tunnettuutta, arvostusta ja suosittelemattomuutta. THL:n keskeisenä roolina on ollut Kanta-palveluihin liittyvien ohjaus ja neuvonta palveluiden käyttöönotossa.

Saadaksemme käsityksen näkyvyydestämme ja vuorovaikutuksemme laadusta sosiaalisessa mediassa teetimme kolmesta eri teemasta Twitter-louhinnan (sote, eriarvoisuus ja rahapelit). Sen mukaan näkyvyytemme ja vuorovaikutuksemme on kohtuullisen hyvä Twitterissä, mutta meidän pitäisi entistä enemmän laajentaa keskustelupiiriämme erityisesti päättäjien suuntaan. Kiistanalaisissa tilanteissa olemme osanneet pysäyttää asian-tuntijan roolissa ja pahimman pyörremyrskyn laitamilla.

Verkkopalvelun uudistukseen liittyen on tehty eri sisältöalueiden käyttäjätestauksia, joita on hyödynnetty sivustojen kehittämisessä ja sisältötyössä.

Jotta tuottamamme tieto, tulkinat ja kehittämämme ratkaisut olisivat mahdollisimman aktiivisessa käytössä, niitä on tehtävä suunnitelmallisesti tunnetuksi sidosryhmille. Olemme kuluneen vuoden aikana kiinnittäneet erityistä huomioita erilaisten kohderyhmien tavoittamiseen ja kanaviemme tunnetuksi tekemiseen. Tiedon on oltava paitsi helposti saatavilla myös helppokäyttöisessä muodossa. Saavutettavuusdirektiivi tuli voimaan vuonna 2019, joten sen vaatimuksiin on kiinnitetty erityistä huomiota kuluneena vuonna.

Media on THL:n keskeinen viestintä- ja vaikuttamiskanava. THL:n henkilöstö osallistui viime vuonna aktiivisesti yhteiskunnalliseen vuoropuheluun niin keskustelun avaajana, haastateltavana kuin tietolähteenä. Toimittajat ottivat ahkerasti yhteyttä THL:n mediapäivystykseen. THL julkaisi 326 tiedotetta ja uutista eli enemmän kuin yksi jokaisena arkipäivänä. Lisäksi ne saivat median lisäksi lukijoita thl.fi:n etusivun ja sosiaalisen median kautta.

Viestinnällisesti merkittäviä ulostuloja ja laajasti uutisoituja tutkimuksia olivat mm. FinRavinto 2017 tutkimukseen liittyvä uutisointi siitä, että aikuisten ruokavalio on kaukana suosittelavasta ja huumekyselyn tulosten raportointi, ydintuloksena nuorten raitistumisen jatkuminen, mutta kannabiskokeilujen lisääntyminen.

Thl.fi-verkkopalvelu on keskeisin portti THL:n tuottamaan tietoon sekä tärkein meidän ja asiakkaamme kohtaamispiste. Verkkopalvelun kautta asiakas löytää sujuvasti tiensä myös THL:n erilaisten raportointijärjestelmien käyttäjiksi tai vaikkapa avoimen julkaisuarkiston julkaisujen pariin.

Verkkopalvelun yksittäisten käyntien määrä oli viime vuonna lähes 9,5 miljoonaa (+20 %) ja yksittäisten kävijöiden määrä 5,0 miljoonaa (+27 %). Käyttötapa on ensi sijassa mobiili, mikä edellyttää verkkopalvelun konseptin kehittämistä ja sisällön muokkaamista tiiviimpään ja visuaalisempaan muotoon. Tätä työtä on tehty vuonna 2019 kaikilla aihesivuilla liittyen verkkopalvelun teknisen alustan uudistamistyöhön. Thl.fi:n tekninen alusta vaihdettiin joulukuussa uudempaan versioon. Kyseessä on alusta, joka on STM:n hallinnonalan yhteinen järjestelmä.

THL:n erillisverkkopalveluista erityisen käytetty oli edelleen Fineli-elintarviketietokanta, jossa oli 2,6 miljoonaa käyntiä. THL:n tilastotieto- ja datapalvelujen käyttö jatkui runsaana. Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanettiin tehtiin 8,6 miljoonaa rajapintakyselyä. Määrä väheni 0,9 miljoonalla. Myös tiivisteiden ja kuutioiden rajapintakyselyt vähenivät, mutta käyttö oli edelleen runsasta (3,6 milj.). Rajapintakyselyssä tietoa haetaan avoimen rajapinnan kautta asiakkaan omaan palveluun, kuten joidenkin sairaanhoitopiirien tietojohdamisen työpöytiin, sähköiseen hyvinvointikertomukseen ja paikkatietoikkunaan. Käyntejä Sotkanet.fi:ssä oli 95 000, mikä oli jonkin verran enemmän kuin edellisvuonna. Tiivisteet ja kuutioiden -raportointipalvelussa oli asiointikäyntejä aiempaa enemmän eli 162 000 (150 000). Tietoikkunassa, jota käytetään mm. maakuntien arviontiraporttien tiedonvälitykseen, käyntejä oli 5 400 (+25 %). Tietoikkuna pohjautuu ensi sijassa Sotkanetin tietoihin.

Sosiaalisen median kanavien käyttöä onnistuttiin lisäämään edelleen. Sekä Facebookin että Twitterin seuraajien määrä kasvoi vähän vajaa 20 %. Asiantuntijat ovat ottaneet sosiaalisen median aktiiviseen käyttöön ja asiantuntijatilien määrä on kasvanut edelleen ja vuoden lopussa oli 211. SlideShare säilytti asemansa olennaisena esitysten jakelukanavana.

THL:n Instagram-tili avattiin uudistettuna ja selkeästi konseptoituna kanavana toukokuussa. LinkedIn 63 % kasvu. Kesällä tehtyjen some-linjausten mukaan LinkedIn:ssä keskitytään rekrytointiin ja työnantaja-kuvaan. LinkedIn:ssä kasvu oli 63 %.

Vuonna 2019 lisättiin huomattavasti THL:n visuaalisen viestinnän määrää erityisesti ajankohtaisviestinnässään.

Infograafit on otettu hyvin vastaan ja sidosryhmät ovat hyödyntäneet niitä ahkerasti. Niitä tehtiin viestintäyhteyksissä 150. Videoita julkaistiin yhteensä 152, joista noin puolet tuotettiin talon omana palveluna ja toinen puoli alihankintana.

Lukijat ovat löytäneet entistä useammin THL:n blogin. Kirjoitusten editointiin ja näkyvyyteen on kiinnitetty erityistä huomiota – sillä on ollut selkeä positiivinen vaikutus. Blogin käyntimäärä kasvoi reilulla kolmasosalla vuoden aikana. Blogissa ilmestyi 122 (139) asiantuntijakirjoitusta. Blogin käyntimäärä kasvoi olennaisesti ja oli 156 500 (128 600). THL on myös pilotoinut podcastia Laatu hoitoon -hankkeessa. THL:n uutiskirje ilmestyi vuonna 2019 tiheämmin kuin edellisvuosina.

Uusi uutiskirje lähetettiin asiakkaille 19 kertaa. Vuoden lopussa kirjeellä oli 9500 tilaajaa. Uutissovelluksen tekniset ongelmat vaikuttivat siihen, että sitä ei markkinoitu viime vuoden aikana. Nyt ongelmat pitäisi olla selätetty.

Tieteellinen julkaiseminen ja tutkimus ovat oleellinen osa laitoksen tietopohjaa ja asiantuntijuutta. Kansainvälisissä vertaisarvioituissa lehdissä ilmestyneiden artikkeleiden, jotka on indeksoitu Web of Science -tietokantaan, julkaisumäärät ovat pysyneet suuruusluokaltaan samanlaisina eli noin 700 julkaisuna.

Laitoksen julkaisusarjoissa ilmestyi 134 (180) julkaisua, 51 tilastoraporttia ja yksi tilastollinen vuosikirja. Kirjoja myytiin 4073 kappaletta (6 810) ja julkaisumyynnin veroton arvo oli 103 200 € (185 000 €).

THL:n tuottamaan tietoon luotetaan ja sitä käytetään yhä enemmän

Valtaosa THL:n julkaisuista on vapaasti saatavilla verkossa, pdf-muodossa, Julkari-tietokannassa.

Avoimessa julkaisutietokannassa on saatavilla myös suuri osa tutkijoiden ja asiantuntijoiden julkaisemista artikkeleista. Julkarista ladattiin kirjoja ja artikkeleita noin 1,4 milj. kertaa (1,3 milj.), joista 1,0 milj oli Kirjat-kokoelman julkaisuja (1,2 milj.).

Nimikkeiden määrässä ja julkaisujen myynnissä näkyy vahvasti THL:n julkaisupainopisteen siirtyminen asteittain digitaaliseen julkaisemiseen. Valtaosa julkaisuista ilmestyy vain digitaalisesti pääasiassa pdf-tiedostoina mutta myös epub-versioina, jotka on suunnattu erityisesti oppilaitoskirjastoille.

Suurimmat **koulutustapahtumat** olivat TERVE-SOS, jossa oli osallistujia 900 ja Hyvinvointiareena, johon osallistui 600 henkilöä.

THL:n Suomen puheenjohtajuuskauden oheistapahtumia oli 9 kpl, joissa yhteensä 1100 osallistujaa, peräti 50 maasta. THL osallistui myös isoihin kansainvälisiin tapahtumiin: HIMMS ja Slush (Business Finland & STM). Näissä tapahtumissa tavoitteena on tehdä tunnetuksi THL:n dataa ja aineistoja.

Perinteisesti **tapahtumat ja seminaarit** ovat olennainen osa THL:n asiantuntijoiden sidosryhmävuorovaiikutusta. THL oli viime vuonna päävastuinen järjestäjä noin 115 seminaarityyppistä tapahtumaa, joissa oli keskimäärin 150 osallistujaa. Eniten järjestettiin lapsiin, nuoriin, perheisiin, sekä tiedonhallintaan sekä vammaisuuteen ja ympäristöterveyteen liittyviä seminaareja

Seminaaritapahtumat tavoittivat 19 000 (17 300) ammattilaista ja päättäjää. Seminaareista 40 streemattiin etäkatsojille.

Jokaisen tutkijan ja asiantuntijan työhön liittyy viestintä ja vaikuttaminen yhä enemmän. Heillä on oltava hyvät valmiudet monipuoliseen vuorovaikutukseen ja ymmärrys viestinnän tärkeydestä, mahdollisuuksista ja rajoituksista. Vuonna 2019 järjestettiin asiantuntijoille suunnattua mediakoulutusta, esiintymisvalmennusta sekä sosiaalisen median hyödyntämisen koulutusta.

Asiantuntijoille järjestettiin myös useita koulutuksia asiakkaiden huomioimisesta ja palvelumuotoilun menetelmistä.

5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Strategian uudistamisen yhteydessä THL kartoitti myös sidosryhmien käsityksiä THL:stä ja kirjasi kehittämisskohteita. Sidosryhmänäkemyksiä kerättiin sähköisesti (181 osallistujaa, 557 kutsua), minkä lisäksi järjestettiin sidosryhmille kaksi työpajaa ja tehtiin 16 henkilökohtaista haastattelua.

Kootusti voidaan sanoa, että suhde THL:ään nähtiin pääosin myönteisenä. THL tunnustetaan ja tunnustetaan merkittäväksi toimijaksi suomalaisen sosiaali- ja terveysalan kentässä. Palautteen perusteella THL:ää voidaan luonnehtia sanoilla *luotettava, asiansa osaava ja riippumaton*. Samaan aikaan nousi kuitenkin esille selkeitä kehittämiskohteita. THL:ltä ei toivota ainoastaan tietoa, vaan monipuolisemmin ja täsmennetyksi erilaisiin tarpeisiin paketoitua tietoa. Palautetta on hyödynnetty runsaasti suunniteltaessa THL:n kehittämistoimenpiteitä vuodelle 2019.

Syksyllä 2019 toteutettiin myös THL:n kansalaiskysely. Kansalaisista, jotka tunsivat THL:n, 84% arvioi, että THL:n toimilla on erittäin tai melko suuri vaikutus suomalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. THL:ää pidettiin luotettavana myös kansalaisten keskuudessa: 82 % on joko täysin samaa mieltä tai osittain samaa mieltä.

THL ei kerää yhdenmukaisesti asiakaspalautetta kaikista toiminnoistaan, mutta asiakaspalautetta kerätään silti monipuolisesti ja laajasti.

- THL:n seminaareissa ja tapahtumissa yli 90% osallistujapalautteiden antajista koki saaneensa uutta tietoa, jota pystyvät hyödyntämään työtehtävissään.
- Asiakastyytyväisyys seminaariohjelmien sisältöön oli 4,1 (asteikolla 1–5).
- THL:n järjestämät EU:n puheenjohtajakauden oheistapahtumien asiakastyytyväisyys oli 8,5 (asteikolla 1–10).
- Asiakastyytyväisyys THL:n käyttöluupalveluun oli vuonna 2019 3,45 ja aineistopuolustajapalveluun 3,41 (asteikolla 1–5).

Prosessien laatua seurataan THL:n akkreditoituissa (T077) laboratorioissa ja sertifioidussa toiminnassa. Vuoden 2019 FINASin arviointikäynnillä tai sertifioidujen toiminnan arvioinnissa ei todettu koko laitosta koskevia kehittämiskohteita. Kuitenkin akkreditoitujen laboratorioiden toimintatapojen yhdenmukaisuuteen pyydettiin kiinnittämään aiempaa enemmän huomiota.

Vuonna 2019 THL:ssä toteutettiin laaja tietotuotannon arviointi ulkopuolisen arvioijan toimesta. Loppuraporttiin kirjattiin useita kehittämisskohteita liittyen mm. johtamisen ja päätöksenteon uudistamiseen, tietoteknisen ympäristön kehittämiseen, tiedon saatavuuden ja käytettävyyden parantamiseen sekä organisaatiokentteen uudistamiseen.

THL:n tutkimusohjelmauudistuksen osana valmistellut ohjelmat aloittivat toimintansa vuonna 2019. Jokaiselle tutkimusohjelmalle myös rekrytoitiin vastaava johtaja. Ohjelmat ovat nimeltään 1. Oikeudenmukainen yhteiskunta ja eriarvoisuus, 2. Uudistuvat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä sosiaaliturva, 3. Väestön terveyden ja hyvinvoinnin haasteet ja ratkaisut sekä 4. Turvallinen ja terveyttä edistävä ympäristö. Tarkoituksena on, että kaikki THL:ssä tehtävä tutkimustoiminta sijoituu näihin ohjelmiin.

THL:n tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmä

THL:n tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmän tehtävänä on ollut edistää sukupuolten tasa-arvoa ja ihmisten yhdenvertaisuutta laitoksen kaikessa tutkimus-, ohjaus- ja palvelutoiminnassa sekä THL:n työyhteisössä. Työryhmä on vastannut toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelusta, toteuttamisen koordinaatiosta ja seurannasta. Henkilöstöpoliittinen suunnitelma on hallinnon vastuulla.

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2017–19 on kattanut strategian ydintoiminnot. Yhteensä 28 toimenpidettä, joille on määritelty vastuut ja toimeenpanon aikataulut, ovat liittyneet THL:n tietotuotantoon ja raportointiin, tutkimus- ja selvitystoimintaan ja hankkeisiin, sote-arviointiin ja lainsäädännön asiantuntijatukeen, koulutukseen, viestintään sekä THL:n toteuttamaan tulosohtaukseen.

Suunnitelmista on valmistunut vuoden 2019 lopussa ulkoinen arviointi, jonka toteutti erityisasiantuntija Panu Artemjeff oikeusministeriöstä. Arviointi sisälsi toimeksiannon mukaisesti sekä voimassa olleiden suunnitelmien arvioinnin että kehittämis ehdotuksia vuonna 2020 alkavalle uudelle suunnittelukaudelle. Arvioinnin mukaan asetetut tavoitteet ovat olleet tarkoituksenmukaisia ja suurin osa toimenpiteistä on toteutunut suunnitelman mukaisesti. Kehittämis ehdotukset koskivat mm työskentelyn resursointia, suunnitelmien integroimista THL:n uuteen strategiaan sekä raportointia johtoryhmälle ja viestintää sidosryhmille.

6. HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Henkilöstön ja johtamisen kehittäminen 2019

Vuotta 2019 hallitsivat strategian ja arvojen uudistaminen. Henkilöstön hyvinvointia tuettiin käymällä keskusteluja arvoista ja toimintakulttuurista, vahvistamalla dialogisuutta yhteisissä tilaisuuksissa ja valmennuksissa, sekä tarjoamalla ohjausta ajanhallinnan ja prosessien kehittämiseen. Johtoryhmän yhteiset henkilöstösuunnittelukeskustelut aloitettiin osana strategian mukaista osaamisen vahvistamista. Työyhteisöjen tukea vaikeissa tilanteissa jatkettiin ja uusia tiiminvetäjiä tuettiin valmennuksin.

Osaava henkilöstö – strategista suunnittelua ja prosessien kehittämistä

Tavoitteemme:

toteutamme henkilöstösuunnittelua strategisesti ja ennakoivasti. Henkilöstömme osaaminen vahvistuu erityisesti ajankäytön hallinnassa ja prosessien kehittämisessä. Osaamisen kehittämisessä hyödynnämme aiempaa laajemmin verkkokoulutuksia. Toteutamme koulutusyhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

THL:n johtoryhmä aloitti vuoden 2019 lopulla uuden henkilöstösuunnittelukäytännön. Johtoryhmä käy jatkossa yhteistä keskustelua suunnitteilla olevista rekrytoinneista laitostasoisesta henkilöstösuunnittelun vahvistamiseksi. Vuoden 2020 talous- ja henkilöstösuunnitelmat laadittiin uuden Mylly-suunnittelujärjestelmän avulla. Järjestelmän käyttöönottoa oli valmisteltu usean vuoden ajan. Suunnittelujärjestelmä tulee jatkossa toimimaan tärkeänä ennakoivan laitostasoisesta henkilöstösuunnittelun työvälineenä.

Henkilöstön osaamisen kehittämisen keskeisimmät teemat olivat vuonna 2019 asiakaslähtöisyys, viestintä ja vaikuttaminen sekä prosessien kehittäminen. LEAN-ajattelua hyödyntävää prosessikehittämistä jatkettiin

useiden kehittämisvalmennusten muodossa. Asiakkuustyön ja prosessikehittämisen osaamisen vahvistamiseksi toteutettiin asiakkuuskampanjoita, tietoiskuja sekä viides pitkä Tuotekehitystyön valmennusohjelma. Myös rahoitushakuihin valmistautumisen tueksi järjestettiin koulutuksia. Pedagogisten opintojen koulutuksia dosentuurista kiinnostuneille tohtoreille jatkettiin.

Itse järjestettyjen koulutusten ja kehittämisprosessien rinnalla laitoksen koulutustarjontaan liitettiin valtion yhteisen verkko-oppimisympäristö eOppivan tarjonta. Henkilöstölle tarjottiin mahdollisuus osallistua tutkimuslaitosten yhteistyöverkoston järjestämiin koulutuksiin. Kevään 2019 aikana toteutettiin myös tutkijan urapolku -työ, jota laajennetaan vuonna 2020 tutkijan ja asiantuntijan urapolkusuunnitelmaksi.

Hyvinvoiva työyhteisö – arvotyötä ja ajanhallinnan tukea

Tavoitteemme:

tarjoamme kohdennetusti tukea työyhteisöjen ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi ja kehitämme palkitsemista. Seuraamme työympäristömuutoksen onnistumista ja teemme tarvittavat muutokset. Käymme yhteistä keskustelua laitoksen tulevaisuuden tavoitteista ja arvoista.

THL:n arvot päivitettiin osana laitoksen strategiatyötä. Arvotyötä tehtiin työpajoissa sekä yksiköissä ja osastoilla keskustelemalla. Uudet arvot muodostettiin henkilöstön ehdotusten pohjalta ja ne ovat: vastuullisesti rohkea, inhimillinen vuorovaikuttaja ja yhdenvertaisuuden suunnannäyttävä.

Laitoksen henkilöstön siirtyminen monitilaympäristöön jatkui vuonna 2019. Muuttojen jälkeen toteutettiin seurantakyselyt, joiden tuloksia hyödynnettiin keskustelujen pohjana työpajoissa ja sitä kautta työympäristöratkaisujen kehittämisessä. Osana laitoksen tasa-arvo-

ja yhdenvertaisuustyötä toteutettiin laitostasoinen työympäristökysely, jossa arvioitiin monitilan toimivuutta eri henkilöstöryhmien näkökulmista.

Henkilöstön työhyvinvointia ja muutosvalmiuksia tuettiin ajanhallinnan ja oman ajattelun johtamisen kouluuksilla sekä toteuttamalla Virtaa arkeen -työhyvinvointitilaisuus. Palkitsemisen kehittämiseksi jatkettiin keratapalkkiokäytäntöä ja toteutettiin palkkaukseen liittyviä analyyseja. Henkilöstön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista arvioitiin lisäämällä VMBaro-työtyytyväisyyskyselyyn uusia tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta

sekä syrjimättömyyttä mittaavia väittämiä. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmia käsiteltiin johtamisfoorumeilla sekä koko henkilöstölle järjestetyissä tilaisuuksissa.

Työhyvinvoinnin ja työyhteisöjen ongelmatilanteiden ratkaisemisen tueksi järjestettiin työnohjausta ja muita tukitoimia useille laitoksen yksiköille. Tärkein työhyvinvoinnin kehittämisen keino on kuitenkin työhyvinvointia tukevan, ammattimaisen johtamisen varmistaminen.

Tärkein työhyvinvoinnin kehittämisen keino on työhyvinvointia tukevan, ammattimaisen johtamisen varmistaminen.

”

Laadukas johtaminen – tukea tiiminvetäjille ja sähköä prosesseihin

Tavoitteemme:

laitoksen johtaminen on ammattimaista ja johtamisvastuut selkeitä. Tunnumme johtamisen ja johtamisjärjestelmän kehittämistarpeet ja järjestämme tarvittavat tukitoimet. Parannamme johtamista tukevaa raportointia ja johtamisen työvälineitä.

Tiimitoiminta vakiintui vuonna 2019 osaksi THL:n johtamisjärjestelmää. Tiiminvetäjän vastuista ja tehtävistä järjestettiin useita keskustelutilaisuuksia. VMBaro-työtyytyväisyyskyselyssä tarjottiin suurille yksiköille mahdollisuus saada vastausraportit tiimitasolla, ja kyseeseen liitettiin tiimitoimintaa arvioivia väittämiä. Tiimejä pidetään tarpeellisenä, mutta johtamisvastuissa on edelleen täsmentämistä.

Johtamisen ja johtamisosaamisen tueksi järjestettiin koulutuksia ja ohjausta. THL:lle räätälöityjen pitkien johtamisvalmennusten järjestämistä jatkettiin. Laitoksen ulkopuolisiin johtamisvalmennuksiin osallistuu vuosittain 5–10 henkilöä. Esimiehille ja tiiminvetäjille järjestettiin ryhmätyönohjausta, sekä johtamiskoulutusta järjestettiin myös vapaaehtoisuuteen perustuen.

Johtamisen työkalujen osalta jatkettiin prosessien ja lomakkeiden sähköistämistä. Varhaisen välittämisen ja puheeksi ottamisen toimintamallia päivitettiin vuonna 2019. Mallin käyttöön opastetaan laitoksen omissa johtamisvalmennustilaisuuksissa ja henkilöstöyksikön tukipalveluna.

Laitoksen johtoryhmä toimi vuonna 2019 aktiivisesti vuorovaikutteisen kulttuurin kehittäjänä, mikä konkretisoitui strategiatyössä. Henkilöstön yhteisiin tilaisuuksiin haettiin johdonmukaisesti dialogisempaa toimintatapaa. Erätauco-dialogia hyödyntävä toimintakulttuurin kehittäminen aloitettiin esimiesvalmennuspäivillä syksyllä 2019. Dialogisuuden kehittämistyötä jatketaan.

Työhyvinvoinnin tärkeänä lähteenä THL:ssä toimivat työn mielenkiintoisuus ja haasteellisuus sekä mahdollisuus oppimiseen ja kehittymiseen työssä.

Tulossopimuksen henkilöstötavoitteet

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulossopimuksessa asetetut tavoitteet saavutettiin seuraavasti:

Taulukko 23. Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä koskevat tulossopimuksen henkilöstötavoitteet

Seurantaindikaattori	Tavoitearvo	THL:n toteuma-arvo 2019
Työtyytyväisyys kokonaisindeksi	min 3,5	3,7
Sairauspoissaolojen määrä	pv/htv max 7,5	7,0
Eläkkeelle siirtymisen keski-ikä (vuotta)	vähintään 64,8	64,5
Työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien osuus % hlöstöstä	enintään 0,3 %	0,1 %

Henkilöstön hyvinvointi

Vuonna 2019 laitoksen työtyytyväisyyskysely VMBaron tulokset parantuivat huikeasti edellisvuoteen verrattuna. Nousu oli merkittäväntä johtamisen sekä työnantajakuvan ja arvojen osa-alueilla.

Vuonna 2019 kokonaistyytyväisyyden indeksi on **3,7**. Työhyvinvoinnin tärkeänä lähteenä THL:ssä toimii oma työ (työn mielenkiintoisuus ja haasteellisuus 4,33) sekä mahdollisuus oppimiseen ja kehittämiseen työssä (4,1). Työn tavoitteet tunnetaan (4,3) ja työnantajan tehtäviin sitoudutaan vahvasti. Lähityöyhteisö ja sen osoittama arvostus ja tuki sekä hyvä ilmapiiri toimivat voimallisten lähteenä (oikeudenmukainen kohtelu työtovereiden taholta 4,2). Baron sanallisissa palautteissa korostettiin myös joustavien työtapojen merkitystä omalle jaksamiselle.

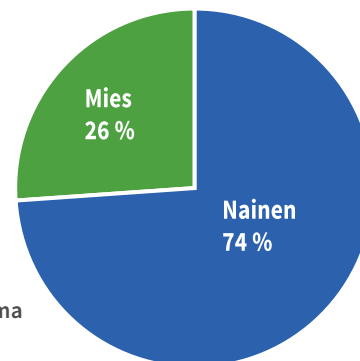
Työn määrän sopivuus suhteessa käytettävissä olevaan työaikaan oli parantunut (3,2 → 3,4). Sen sijaan palaute esimiesten toiminnasta ongelmien ratkaisijana oli heikentynyt (3,5 → 3,2). Kehittämistä on myös siinä, että kehityskeskusteluja pidettäisiin hyödyllisinä (edelleen 3,1) ja palkkausta kannustavana (muuttuminen työsuorituksen mukaan: 2,6 → 2,7). Henkilöstön kokemus mahdollisuuksistaan vaikuttaa päätöksentekoon oli merkittävästi parantunut, mutta edelleen kehittämiskohde (2,6 → 3,1).

Taulukko 24. THL:n työhyvinvoinnin mittarit

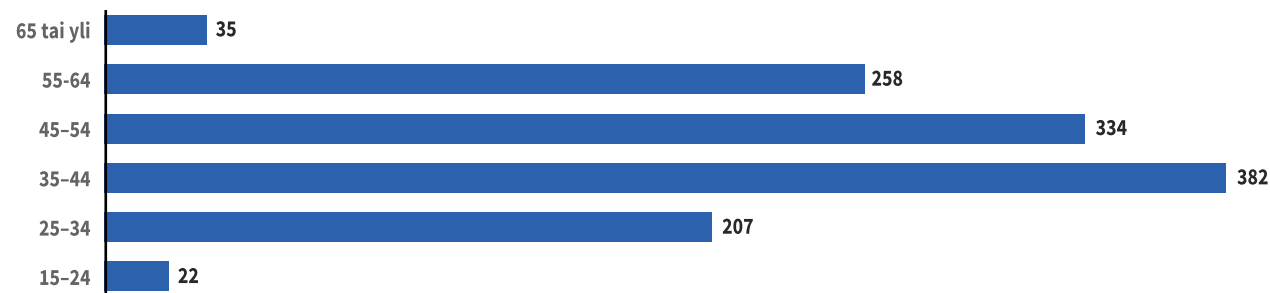
Työtyytyväisyystekijä	THL 2010	THL 2012	THL 2013	THL 2015	THL 2016	THL 2017	THL 2018	THL 2019	VALTIO 2019	STM hallinnonala 2018
Johtaminen	3,2	3,4	3,5	3,6	3,4	3,4	3,4	3,5	3,4	3,4
Työn sisältö ja vaikuttamismahdollisuudet	3,7	3,7	3,8	3,9	4,1	4,1	4,1	4,2	4	3,9
Palkkaus	2,3	2,7	2,9	3	3	3	3,1	3,2	2,8	3
Osaaminen, oppiminen ja uudistuminen	2,9	3,1	3,2	3,3	3,6	3,6	3,7	3,7	3,6	3,5
Työyhteisön toimintakulttuuri	3,7	3,8	3,8	3,8	3,9	3,9	3,9	4	3,9	3,9
Työ- ja toimintaympäristö	3,3	3,4	3,3	3,5	3,6	3,6	3,7	3,7	3,7	3,7
Vuorovaikutus ja viestintä	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
Työnantajakuva ja arvot	2,7	3,1	3	3,1	3,4	3,7	3,6	3,9	3,8	3,8
Kokonaistyytyväisyys	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,6	3,7	3,7	3,6	3,6

Henkilöstörakenteen kehitys

Laitoksen henkilöstön määrä kasvoi 24 henkilötyövuodella vuonna 2019. Yksi henkilöstömäärään vaikuttaneista muutoksista oli tietolupaviranomainen Findatan toiminnan aloituksen valmistelu. Findata toimii THL:n yhteydessä, eriyttynä laitoksen muusta toiminnasta. Findata myöntää vuoden 2020 alusta lähtien luvat sosi-aali- ja terveysalan tietojen toissijaiseen käyttöön.

Kuvio 5. Sukupuolijakauma

THL:n henkilöstön keski-ikä on 45 vuotta.

Kuvio 6. Henkilöstön määrä ikäryhmittäin

Taulukko 25. THL:n henkilöstörakenne 2017–2019

	2017	2018	2019	Muutos % 2018–2019
1. Henkilöstöresurssit				
Henkilötyövuodet	934,8	970,8	1 000,1	3,0
Keski-ikä	46,6	46,3	45,9	-0,9
• naiset	46,2	46,2	45,8	-0,8
• miehet	47,6	46,7	46,1	-1,3
Koulutustasoindeksi	6,1	6,2	5,9	-4,3
• naiset	6,1	6,2	5,9	-4,3
• miehet	6,3	6,4	6,1	-4,3
Vakinaiset	779	828	855	3,3
• naiset	560	597	614	2,8
• miehet	219	231	241	4,3
Määräaikaiset	229	222	295	32,9
• naiset	176	163	231	41,7
• miehet	53	59	64	8,5
Kokoaikaiset	841	888	973	9,6
• naiset	616	645	717	11,2
• miehet	225	243	256	5,3
Osa-aikaiset	167	162	177	9,3
• naiset	120	115	128	11,3
• miehet	47	47	49	4,3
säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	82,8	82,9	83,5	0,7
palkkasumma, €/vuosi	47 298 538,4	49 887 448,0	52 831 507,9	5,9
• josta johdon palkkasumma, €/vuosi	471 707,8	423 928,9	374 316,3	-11,7
tulosperusteiset lisät, €/vuosi				
• josta johdon tulosperusteiset lisät, €/vuosi				
luontoisetuudet, €/vuosi	1 020,0	1 173,0	5 910,0	403,8
• josta johdon luontoisetuudet, €/vuosi	*	*	*	
henkilösivukulut, €/vuosi	7 473 114,3	8 049 891,1	9 539 613,6	18,5
• josta eläkekulut, €/vuosi	7 352 716,0	7 793 252,3	8 874 177,3	13,9
kokonaistyövoimakustannukset, €/vuosi	55 232 908,7	58 515 606,0	62 371 121,5	6,6
• tehdyn työajan palkkojen %-osuus palkkasummasta	80,3	80,9	81,4	0,7
välilliset työvoimakustannukset, €/vuosi	17 238 588,4	18 171 782,3	19 359 598,6	6,5
• välillisten työvoimakustannusten %-osuus tehdyn työajan palkoista	45,4	45,0	45,0	-0,1
• työajan palkoista				
Henkilötyövuoden hinta, €	59 088,3	60 274,5	62 364,9	3,5

Taulukko 26. THL:n työhyvinvointi

	2017	2018	2019	Vuosi­muutos %
2. Työhyvinvointi				
kokonaistyö­tyytyväis­yys­indeksi	3,6	3,6	3,7	-100,0
työ­kyvyttö­myyseläkkeelle siirtyminen, % henkilöstöstä	0,3	0,2	0,1	0,0
sairauspoissa­olot, työpäivää/henkilö­työ­vuosi	7,1	7,3	7,0	-3,4
sairaus­tapauksien lkm	1 702	1 884	1 998	6,1

Taulukko 27. THL:n henkilöstö­investoinnit

	2017	2018	2019	Vuosi­muutos %
3. Henkilöstö­investoinnit				
työ­tyytyväis­yyden edistäminen, €/henkilö­työ­vuosi	25,9	17,8	2,5	-86,2
työ­kunnan edistäminen, €/henkilö­työ­vuosi	6,7	1,4	2,5	70,6
koulutus ja kehittäminen, työpäivää/henkilö­työ­vuosi	0,2	0,1	0,1	-18,6
koulutus ja kehittäminen, €/henkilö­työ­vuosi	41,8	27,5	27,3	-0,6
työ­terveyshuolto, €/henkilö­työ­vuosi	481,4	535,3	550,4	-100,0
henkilöstö­investoinnit yhteensä, €/henkilö­työ­vuosi	555,8	582,0	582,6	-94,5

Taulukko 28. THL:n henkilöstön arvo

	2017	2018	2019	Vuosimuutos %
4. Henkilöstön arvo, €	707 353 561,4	763 939 570,7	827 249 909,8	8,3

7. TILINPÄÄTÖSANALYYSI

7.1 Rahoituksen rakenne

THL:n toiminta rahoitetaan talousarviorahoituksella, yhteistoiminnan ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoilla, maksullisen palvelutoiminnan tuotoilla sekä muiden kirjanpitoyksiköiden (ministeriöiden ja virastojen) THL:n käyttöön osoittamalla määrärahoilla, joihin THL:llä on kirjausoikeus.

THL:n 156,6 miljoonan euron (152,2 M€ vuonna 2018) kokonaisrahoituksesta valtion talousarviorahoituksen osuus kaikki THL:n käyttämät momentit huomioiden (sis. toimintamomentin 33.04.04 siirtyneen

erän 7,5 M€ sekä yhteisrahoitteiseen toimintaan liittyvät muiden momenttien käyttö) oli 117,3 miljoonaa euroa (114,8 M€ 2018) eli 75 % (75 % vuonna 2018).

Ulkopuolisesta rahoituksesta yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan osuus oli 46,7 miljoonaa euroa (41,4 M€ vuonna 2018), ja maksullisen palvelutoiminnan tuotot 9,9 miljoonaa euroa (9,9 M€ vuonna 2018). Ulkopuolisen rahoituksen tuotot ovat kasvaneet edellisvuodesta 5,3 miljoonaa euroa (12,8 %) Maksullisen palvelutoiminnan tuotot olivat edellisvuoden tasolla.

Taulukko 29. Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitus (1000 €)	2019	%	2018	%	2017	%
Talousarviorahoitus (THL:n toimintamomentti ja siirtynyt erä)	62 406	40 %	58 534	38 %	55 557	43 %
Talousarvion muiden momenttien käyttö (pl.arvonlisäveromomentit)*	37 070	24 %	41 684	27 %	24 076	19 %
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot**	39 547	25 %	34 418	23 %	33 732	26 %
Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset toisilta valtion virastoilta*	7 180	5 %	7 029	5 %	5 513	4 %
Maksullisen palvelutoiminnan tuotot	9 866	6 %	9 869	6 %	9 023	7 %
Muut tuotot	550	0 %	666	0 %	443	0 %
Yhteensä***	156 619	100 %	152 200	100 %	128 344	100 %

* Sisältää rokotteen hankintaan tarkoitettua momentin (30 404 tuhatta euroa).

** Sisältää momentin käytöt (v. 2019: 17 872 tuhatta euroa) ja tekniset oikaisut.

*** Laskelma ei sisällä THL:n maksamia siirtomenoja (v. 2019: 37 780 tuhatta euroa).

7.2 Talousarvion toteutuminen

Kirjanpitoyksikön tasolla talousarviomäärärahojen käytössä ei ole tapahtunut erityisiä muutoksia.

Muut sekalaiset tulot momentille 12.39.10 kirjattiin tuloja 397 tuhatta euroa ulkopuolisen rahoituksen alvmenoja vastaavia tuloutuksia.

Talousarviorahoituksessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. THL:n käyttöön talousarviossa ja lisätalousarvioissa osoitettu toimintamääräraha vuonna 2019 oli 54 083 000 euroa, jossa lisäystä edellisvuoteen oli 831 000 euroa. Määrärahan lisäyksestä 700 000 euroa osoitettiin arviointitoiminnon palkkakustannuksiin (9 htv) ja 300 000 euroa vammaispalveluiden kilpailutukseen liittyvään hankintalain koulutukseen. Talousarviossa oli vähennyksenä huomioitu terveydenhuollon kansallisten laaturekistereiden pilottihankkeen valmisteluun ja käynnistämiseen edellisvuonna myönnetty 1 500 000 euroa, mutta lisätalousarviossa myönnettiin pilottien jatkamiseen ja laajentamiseen 1 200 000 euroa. Lisäksi momentille lisättiin siirtomenona maksettava 200 000 euroa, joka osoitettiin väsymysoireyhtymää koskevan Hyvä käytäntö -suosituksen laatimiseen ja kansallisten Käypä hoito -suositusten päivittämiseen sekä 125 000 euroa Biopankki Osuuskunta Suomi FINBB -osuuskunnan liittymismaksuun. Palkkausten tarkistukseen, VaEL-maksun väliaikaiseen alentamiseen ja eläkemaksurakenteen muutokseen myönnettiin 1,9 miljoonaa euroa. Laaturekistereihin liittyvä rahoitus

tuksen nettomuutos huomioon ottaen talousarvioon sisältyi erilaisia vähennyseriä 2,0 miljoonaa euroa.

THL:n toimintamäärärahoista siirtyi seuraavalle vuodelle 7 519 199,12 euroa, jossa on vähennystä edellisvuodesta 3 320 276,42 euroa.

Alaisen hallinnon osalta valtion mielisairaaloiden maksullinen palvelutoiminta oli 491 000 alijäämäinen. Vuoden 2019 lisätalousarviossa myönnettiin määräraha tahdosta riippumattomaan hoitoon määrättyjen henkilöiden hoidon kustannuksiin silloin, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa, eikä hoidon kustannuksia voi myöskään voida korvata terveydenhuoltolain 50 §:n perusteella. Tätä määrärahaa käytettiin 191 563 euroa. Alijäämän kattamisen jälkeen määrärahaa, jota ei voinut enää siirtää seuraavalle vuodelle, jäi käyttämättä 231 643 euroa. Vuodelle 2020 määrärahaa siirtyi 1 047 000 euroa. Lastensuojeluyksiköiden (valtion koulukodit sekä vankilan perheosasto) maksullinen palvelutoiminta oli 693 000 euroa alijäämäinen. Määrärahaa, jota ei voinut enää siirtää seuraavalle vuodelle, jäi käyttämättä 550 029 euroa. Vuodelle 2020 määrärahaa siirtyi 601 000 euroa. Vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoista siirtyi seuraavalle vuodelle 433 794 euroa. Vankiterveydenhuollon yksikön potilastietojärjestelmähanketta jatketaan vuonna 2020.

Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisena toimintansa varsinaisesti vuonna 2020 aloittavan Findatan toi-

mintamenot olivat 2 500 000 euroa. Vuodelle 2020 toimintamenoista siirtyi 1 994 412,06 euroa.

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menoihin tarkoitettun arviomäärärahan käyttö oli 4 372 603,68 euroa, joka on 564 881,47 euroa edellisvuotta vähemmän.

Vuoden 2019 talousarviossa rokotteiden hankintamäärärahaan edellisvuonna tehdyt säästöleikkaukset yhteensä 1,6 miljoonaa euroa palautettiin kokonaisuudessaan. Pandemiarokotteen ostot ovat jatkuneet vuonna 2019. Pandemiarokotteen hankinta ja rokotteiden kallistuminen tulevat jatkossakin pienentämään siirtyvää määrärahaa. Siirtyvää määrärahaa jäi 15 476 917,14 euroa.

Turvakotitoiminnan rahoitukseen (valtionavustuksia turvakoteja pitävälle toimijoille) myönnettiin vuoden 2019 talousarviossa 19,55 milj. euroa, joka oli 1,95 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Turvakotitoiminnan momentilta siirtyi vuodelle 2020 määrärahaa 2 131 358,42 euroa.

Rikosasioiden sovittelun järjestämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin palveluntuottajille maksettavaksi oli määrärahaa varattu 7,03 miljoonaa euroa. Vuodelle 2020 määrärahaa siirtyi 390 394,75 euroa.

Talousarvion toteutumalaskelman muilta osin ei ole erityistä esitettävää.

7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Tuotto- ja kululaskelma kuvaa kirjanpitoyksikön tuotto- ja kulurakennetta. Tuotot olivat vuonna 2019 yhteensä 121,7 miljoonaa euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 3 miljoonaa euroa (2,5 %). Kasvu johtui pääosin mielisairaaloiden ja koulukotien maksullisen toiminnan tuottojen kasvusta.

Toiminnan kokonaiskulut 257,9 miljoonaa euroa kasvoivat edellisvuodesta 16,3 miljoonaa euroa (6,7 %). Henkilöstökulut kasvoivat 10,4 miljoonaa euroa (7,9 %). Ostomenot laskivat 3,5 miljoonaa euroa (-8,4 %), mikä johtui pääosin rokotehankintojen vähenemisestä. Palvelujen ostot kasvoivat 5,8 miljoonaa euroa (12,9 %). Muiden kulujen 3,6 miljoonan euron (54,5 %) kasvu johtui Pandemia-rokotteen varausmaksusta.

7.4 Tase

THL:n kirjanpitoyksikön taseen loppusumma oli 44,9 miljoonaa euroa, jossa kasvua edellisvuodesta oli 6,1 miljoonaa euroa (15,7 %). Kasvu johtui myyntisaatavien 10,4 miljoonan euron kasvusta (138 %), mikä ajallisesti tapahtui pääosin varainhoitovuoden lopussa.

8. SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) johto vastaa THL-kirjanpitoyksikön sisäisen valvonnan järjestämisestä, asianmukaisuudesta ja riittävydestä talousarvioasetuksen 69 §:n mukaisesti. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on antaa kohtuullinen varmuus laitoksen toiminnan ja talouden lainmukaisuudesta, talousarvion noudattamisesta, toiminnan tuloksellisuudesta sekä taloutta ja tuloksellisuutta koskevien oikeiden ja riittävien tietojen tuottamisesta.

Laitoksen sisäisen valvonnan tilaa on arvioitu soveltaen COSO ERM -viitekehykseen perustuvaa Valtiovarain controller -toiminnon suosittamaa sisäisen valvonnan arviointikehikkoa. Arviointi perustuu sisäisen tarkastuksen raportteihin, riskiraportteihin ja THL:n osastojen toiminnan suunnittelun yhteydessä tekemään riskien arviointiin. Alaisen hallinnon arvioinnissa hyödynnettiin edellä mainitun arviointikehikon lisäksi mm. laadunhallinnan työkaluja, itsearviointeja ja riskinarviointeja.

Keväällä 2019 uudistettiin THL:n strategia. Työhön osallistettiin vahvasti koko laitoksen henkilöstö. Projektin yhteydessä kirkastettiin THL:n arvot. Vuoden 2018 lausumassa todettujen kehittämiskohteiden osalta on tehty seuraavia toimenpiteitä: THL:n ja alaisen hallinnon riskienhallintapolitiikka päivitettiin joulukuussa 2019. Henkilökunnan tietoturva- ja tietosuojasaamista

on vahvistettu kouluttamalla. Jokaisen THL:n työntekijän on pitänyt suorittaa eOppiva:ssa tietoturva- ja -suojakoulutukset. Syksyn 2019 aikana suunniteltiin ”THL:n tietoturva ja -suoja kuntoon -ohjelma”, jonka avulla vahvistetaan tietoturvan ja -suojan toimintamalleja ja osaamista. Vuoden 2020 taloussuunnittelu tehtiin uudella tietojärjestelmällä, joka vaatii kuitenkin vielä jatkokehittämistä. Vuonna 2019 tehtiin toimenpiteitä aiempaa strategisempaa henkilöstösuunnittelua varten sekä vahvistettiin hallinnon lakimiesresursseja. Riskien arvioinnin perusteella kehitettävää on edelleen mm. henkilöstöresurssien hallinnassa, tietoturvaan ja -suojaan sekä tiedonhallintaan liittyvissä asioissa sekä sopimushallinnossa.

Niuvanniemen sairaala on päivittänyt riskienhallintasuunnitelman vuonna 2019. Sairaalassa tehtiin vuosittainen laaduntunnustusauditointi, jonka mukaan organisaation laatujärjestelmä täyttää edelleen SHQS-edellytykset. Vanhan Vaasan sairaalassa valmisteltiin kuluneen vuoden aikana Kanta-järjestelmään liittymistä, mikä ei ole vielä toteutunut. Lisäksi on otettu käyttöön riskienhallintaohjelma Haipron rinnalle Turva-Arvi, joka on työympäristön riskien arviointityökalu. Valtion koulu-kodeissa on mm. edelleen valmisteltu yhteistä laatujärjestelmää. Vankiterveydenhuollon toiminnan lainmukaisuutta ja laatua on varmistettu viranomaisvalvonnan lisäksi laatujärjestelmään (SHQS) kuuluvien

toimintayksiköiden itsearviointien avulla sekä toteuttamalla koko organisaation kattava omavalvontakysely. Potilasturvallisuutta on edistetty tehostamalla vaaratapahtumailmoitusten käsittelyä ja käynnistämällä tarvittaessa vakavan vaaratapahtuman tutkinnat. Syksyllä 2018 toteutetuista toimintayksiköiden riskien arvioinneista seuranneet kehittämistoimenpiteet toimeenpantiin. Lisäksi vankiterveydenhuoltoon laadittiin laatujärjestelmän mukainen sisäisen valvonnan menettelytapaohje. Vankiterveydenhuollon yksikössä on kuvattu hankintaprosessi ja järjestetty hankintakoulutusta henkilöstölle. Lisäksi henkilöstölle on järjestetty tietoturva- ja tietosuojakoulutusta yhteistyössä THL:n kanssa.

THL:ssä vuoden 2020 sisäisen valvonnan ensisijaiset kehittämiskohteet ovat seuraavat:

- jatketaan laitoksen sisäisen toimintakulttuurin ja -tapojen kehittämistä strategian ja arvojen pohjalta
- vahvistetaan tietoturva- ja tietosuojan toimintamalleja sekä osaamista toteuttamalla ”Tietoturva ja -suoja kuntoon -ohjelma”
- kehitetään toiminnan suunnitteluun ja seurantaan selkeä ja ennakoitava toimintamalli
- jatketaan talous- ja henkilöstösuunnittelun tietojärjestelmän kehittämistä
- aloitetaan strateginen henkilöstösuunnittelu

- uudistetaan raportointi kokonaisuutena asiakaslähtöisesti (osavuosikatsaukset)
- laitoksen kaiken projektitoiminnan rakenteellisen tiedon kerääminen yhdeksi kokonaisuudeksi
- laitoksen sisäisten palveluiden kehittäminen yhdeksi palvelukokonaisuudeksi

Niuvanniemen sairaalan vuoden 2019 SHQS-auditoinnissa annetut kehittämissuositukset arvioidaan laajennetussa johtoryhmässä vuonna 2020. Vanhan Vaasan sairaalassa kehittämiskohteena on tiedonhallinta ja erityisesti uuden lain edellyttämät ensimmäinen versio tiedonhallintamallista sekä kuvaus asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi. Valtion koulukotien kehittämiskohteena on ottaa käyttöön kaikkien yksiköiden yhteinen laatujärjestelmä vuoden 2020 aikana. Vankiterveyden-

huollon yksikössä laatutyö ja omavalvontatyö (ml. riskienarviointi- ja potilasturvallisuustyö) jatkuvat osana vankiterveydenhuollon jatkuvaa kehittämistä. Palvelumuotoilutyötä jatketaan osana laadukkaiden ja vaikuttavien vankiterveydenhuollon palveluiden ja vankipotilaiden palvelupolkujen kuvaamista ja kehittämistä. Lokakuussa 2020 otetaan käyttöön LifeCare-potilastietojärjestelmä.

THL-kirjanpitoyksikön johto on arvioinut, että sisäinen valvonta täyttää sille valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet. Arvion perusteella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ovat pääosin osin riittäviä, eivätkä ne sisällä olennaisia puutteita ja täyttävät niille asetetut tavoitteet.

9. ARVIOINTIEN TULOKSET

Vuonna 2019 Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseen ei kohdistunut koko toiminnan kattavia arviointoja. THL:ssa toteutettiin kuitenkin laaja tietotuotannon arviointi ulkopuolisen arvioijan toimesta. Loppuraporttiin kirjattiin useita kehittämisehdotuksia liittyen mm. johtamisen ja päätöksenteon uudistamiseen, tietoteknisen ympäristön kehittämiseen, tiedon saatavuuden ja käytettävyyden parantamiseen sekä organisatorakenteen uudistamiseen.

Vuonna 2019 FINAS (Finnish Accreditation Service) teki THL:n akkreditoitujen laboratorioden toimin-

taan määräaikaisarvioinnin, jonka perusteella laitoksen akkreditoitu toiminta täyttää edelleen standardin ISO/IEC 17025:2005 vaatimukset. THL:n oikeuslääkintäyksikössä on standardin ISO 9001:2015 mukaisesti sertifioitua toimintaa, johon tehtiin ulkoinen arviointi vuonna 2019. Kummassakaan arvioinnissa ei todettu merkittäviä poikkeamia. THL:n akkreditoituissa ja sertifioituissa laboratorioissa tehtiin THL:n laboratorioden toimintakäsikirjan mukaisesti myös sisäisiä auditointoja, joiden pohjalta toimintaa kehitetään. Edellä kuvattujen arviointien lisäksi THL:n toimintaan kohdistui erillisiä ulkoisia tarkastuksia mm. Valtion talouden tarkastusviraston (VTV) toimesta.

10. YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTYKSIÄ

10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Vanhan Vaasan sairaalan sisäisessä tarkastuksessa ilmeni matkalaskuihin liittyvä väärinkäytösepäily, josta poliisi on käynnistänyt esitutkinnan.

Tietosuoja-asetuksen mukaiset tietoturvaloukkaukset ja puutteet henkilötietojen käsittelyssä vuonna 2019

Vuonna 2019 THL:ssä tuli ilmi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia tietoturvaloukkauksia neljä kappaletta ja yksi loukkausepäily. Näistä tapauksista ei ole tehty ilmoitusta Tietosuojavaltuutetulle tai rekisteröidyille, koska THL:ssä arvioitiin, ettei ilmoituskynnykset ilmoitusten tekemiseksi ole ylittyneet. Lisäksi neljässä tapauksessa henkilötietojen käsittely ei täyttänyt tietosuoja-asetuksen asettamia vaatimuksia erityisesti vaadittavan dokumentaation osalta. Tietosuojavaltuutetun toimisto käynnisti oma-aloitteisesti selvityksen yhden tapauksen osalta. Selvitystyö on vielä kesken. THL:n rekisterilupatoiminnan osalta havaittiin kolme

lupaehtojen rikkomista ulkopuolisten lupien osalta ja yksi rikkomus THL:n sisäisen luvan osalta. Lisäksi THL havaitsi yhdessä tapauksessa mahdollisen tietoturvaloukkauksen toisen rekisterinpitäjän osalta.

Tietoturvapoikkeamat vuonna 2019

Vuoden 2019 aikana THL:ssä raportoitiin 32 tietoturvapoikkeamaa, joista 25 oli lieviä ja 7 vakavia. Kriittisiä tietoturvapoikkeamia ei raportoitu. Merkittävimmät poikkeamat olivat Emotet-haittaohjelmatartunnat, joiden vaikutus oli paikallinen. Myös inhimillisiä virheitä on esiintynyt, kuten vääriin sähköpostiosoitteisiin lähetettyjä viestejä. Vakavien ja lievien tietoturvapoikkeamien määrä on laskenut THL:ssä vuodesta 2018.

Vuoden 2019 aikana THL:n tietoturvan hallintajärjestelmää on kehitetty ja ohjeistuksia päivitetty, mm. THL:ssä on otettu käyttöön uusi pilvipalveluiden käytöpolitiikka.

10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Vuonna 2018 toteutettujen valtionavustusten ehtojen noudattamista koskevien tarkastusten perusteella vuonna 2019 tehtiin viisi takaisinperintäpäätöstä. Takaisinperittävä määrä oli yhteensä 21 000 euroa. Vuoden 2019 tarkastusten perusteella ei ole tehty takaisinperintää koskevia päätöksiä.

TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA

Taulukko 30. THL:n talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2019	Vertailu Tilinpäätös-Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	988 122,02	669 852	669 851,87	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	988 122,02	669 852	669 851,87	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	583 397,23	1 450 188	1 150 187,53	-300 000,00	79
12.33.03. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot	0,00	300 000		-300 000,00	0
12.33.98. Valtionapujen palautukset		4 618	4 618,00		100
12.33.98.5. Muut valtionavut ja valtion osuudet		4 618	4 618,00		100
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	210 854,41	748 770	748 770,08	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	372 542,82	396 799	396 799,45	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset		10 203	10 203,45		100
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot		10 203	10 203,45		100
Tuloarviotilit yhteensä	1 571 519,25	2 130 243	1 830 242,85	-300 000,00	86

Taulukko 31. THL:n talousarvion toteutumalaskelma

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2018 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala		302 000	5 908,23	296 091,77	302 000,00	0,00	46 765,42	348 765,42	37 488,73	296 091,77
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)		302 000	5 908,23	296 091,77	302 000,00	0,00	46 765,42	348 765,42	37 488,73	296 091,77
25. Oikeusministeriön hallinnonala	637 037,00	710 000	676 429,15		676 429,15	33 570,85	0,00	0,00	0,00	0,00
25.01.50. Avustukset (K)	637 037,00	710 000	676 429,15		676 429,15	33 570,85				
25.01.50.2. Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (EK) (enintään)	637 037,00	710 000	676 429,15		676 429,15	33 570,85				
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	1 027 545,60	56 611	56 611,46		56 611,46	0,00	178 496,38	224 182,38	224 182,38	0,00
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonnäköveromenot (A)	93 155,60	10 925	10 925,46		10 925,46	0,00				
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (S2)	34 390,00	45 686	45 686,00		45 686,00	0,00		45 686,00	45 686,00	0,00
28.70.05. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (S3)	900 000,00						178 496,38	178 496,38	178 496,38	0,00
28.70.05.1. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	900 000,00						178 496,38	178 496,38	178 496,38	0,00

Taulukko 31. jatkuu seuraavalla sivulla >>

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala		288 655,21	686 455	667 738,14		667 738,14	18 716,64	0,00	0,00	0,00	0,00
29.01.29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	62 923,66	63 455	63 454,78		63 454,78	0,00				
29.10.20.	Yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (S3)	14 708,12									
29.10.20.2.	Digitaalisten oppimateriaalien käyttöönoton vauhdittaminen, digioppimisen kokeilut ja kehittäminen, kielikokeilut, taiteen perusopetuksen saavutettavuuden edistäminen sekä lukuvuonna 2018–2019 lukiokoulutuksen tutoropettajamallin pilotointi (EK) (enintään)	14 708,12									
29.90.50.	Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (A)	211 023,43	623 000	604 283,36		604 283,36	18 716,64				
29.90.50.05.	Kansainväliseen yhteistyöhön (KPY)		205 000	205 000,00		205 000,00	0,00				
29.90.50.05.1.	Jakamaton (KPY)		205 000	205 000,00		205 000,00	0,00				
29.90.50.10.	Liikuntatieteeseen ja tutkimuksiin (KPY)	211 023,43	418 000	399 283,36		399 283,36	18 716,64				
29.90.50.10.1.	Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin (KPY)	168 000,00	173 000	156 401,98		156 401,98	16 598,02				
29.90.50.10.3.	Liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen (KPY)	43 023,43	245 000	242 881,38		242 881,38	2 118,62				

Taulukko 31. jatkuu seuraavalla sivulla >>

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala		18,52									
30.01.29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	18,52									
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala			42 128	42 127,51		42 127,51	0,00	0,00	40 997,79	40 997,79	0,00
32.01.29.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)		1 130	1 129,72		1 129,72	0,00				
32.30.51.	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)		40 998	40 997,79		40 997,79	0,00		40 997,79	40 997,79	0,00
	32.30.51.07. Palkkatuetty työ, valtionhallinto (KPY)		40 998	40 997,79		40 997,79	0,00		40 997,79	40 997,79	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala		150 724 232,79	169 763 479	132 442 142,69	33 643 065,96	166 085 208,65	3 678 270,41	50 332 693,73	196 142 693,73	160 137 467,24	35 039 998,21
33.01.04.	Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (S2)	421 553,76	1 047 000	-231 643,12	1 047 000,00	815 356,88	231 643,12	550 000,00	1 597 000,00	318 356,88	1 047 000,00
33.01.05.	Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (S2)	664 322,49	601 000	0,00	601 000,00	601 000,00	0,00	1 106 000,00	1 707 000,00	555 970,50	601 000,00
33.01.06.	Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (S2)	18 491 000,00	19 105 000	18 671 205,35	433 794,65	19 105 000,00	0,00	766 862,78	19 871 862,78	19 438 068,13	433 794,65
33.01.25.	Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (S3)		6 476 000	5 603 674,68	872 325,32	6 476 000,00	0,00	12 920 598,97	19 396 598,97	18 524 273,65	872 325,32
33.01.29.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	12 525 095,30	12 338 544	12 338 544,05		12 338 544,05	0,00				
33.02.08.	Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käyttöä hallinnoivan lupaviranomaisen toimintamenot (S2)		2 500 000	505 587,94	1 994 412,06	2 500 000,00	0,00		2 500 000,00	505 587,94	1 994 412,06
33.02.20.	Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (A)	4 937 485,15	4 793 000	4 372 603,68		4 372 603,68	420 396,32				
	33.02.20.01. Kuolemansyyn selvittämisen menot (KPY)	4 937 485,15	4 793 000	4 372 603,68		4 372 603,68	420 396,32				

Taulukko 31. jatkuu seuraavalla sivulla >>

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio – Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.03.04.	Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (S2)	53 252 000,00	54 083 000	46 563 800,88	7 519 199,12	54 083 000,00	0,00	10 839 475,54	64 922 475,54	57 403 276,42	7 519 199,12
33.03.63.	Eräät erityishankkeet (S3)	3 000 000,00	3 000 000	2 099 399,01	900 600,99	3 000 000,00	0,00	1 490 025,64	4 490 025,64	3 589 424,65	900 600,99
33.20.52.	Valtionosuus työttömyysetuusten perusturvasta (A)		11 935	11 935,01		11 935,01	0,00				
	33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto		11 935	11 935,01		11 935,01	0,00				
33.50.30.	Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (A)	702 097,95	1 250 000	681 623,31		681 623,31	568 376,69				
33.60.31.	Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuohjelma ja eräät muut menot (S3)		230 000	83 256,35	146 743,65	230 000,00	0,00		230 000,00	83 256,35	146 743,65
	33.60.31.04. Lastenasiantalon koordinoitiin		230 000	83 256,35	146 743,65	230 000,00	0,00		230 000,00	83 256,35	146 743,65
33.60.34.	Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (A)	2 812 678,14	5 560 000	3 102 145,72		3 102 145,72	2 457 854,28				
	33.60.34.01. Mielenterveyslain mukaiset korvaukset (KPY)	2 742 683,99	5 560 000	3 102 145,72		3 102 145,72	2 457 854,28				
	33.60.34.04. Mielenterveyslain mukaiset vangeille tehtävät riskiarvioihin liittyvät kustannukset (KPY)	69 994,15									

Taulukko 31. jatkuu seuraavalla sivulla >>

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.60.52.	Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (S2)	17 550 000,00	19 550 000	17 418 641,58	2 131 358,42	19 550 000,00	0,00	1 901 578,21	21 451 578,21	19 320 219,79	2 131 358,42
33.60.64.	Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (S3)	6 850 000,00	7 100 000	6 693 578,92	406 421,08	7 100 000,00	0,00	214 216,76	7 314 216,76	6 907 795,68	406 421,08
	33.60.64.01. Rikosasioiden sovittelu (KPY)	6 782 000,00	7 030 000	6 639 605,25	390 394,75	7 030 000,00	0,00	211 567,46	7 241 567,46	6 851 172,71	390 394,75
	33.60.64.02. Sovittelutoiminnan kehittämisen ja järjestämisen toimintameno (EK) (enintään)	68 000,00	70 000	53 973,67	16 026,33	70 000,00	0,00	2 649,30	72 649,30	56 622,97	16 026,33
33.70.20.	Rokotteiden hankinta (S3)	26 390 000,00	28 990 000	13 513 082,86	15 476 917,14	28 990 000,00	0,00	16 955 789,22	45 945 789,22	30 404 297,05	15 541 492,17
	33.70.20.01. Rokotteiden hankinta	25 990 000,00	28 590 000	13 513 082,86	15 076 917,14	28 590 000,00	0,00	16 739 929,22	45 329 929,22	30 253 012,08	15 076 917,14
	33.70.20.02. Riskialueiden väestön TBE rokotukset (EK) (enintään)	400 000,00	400 000		400 000,00	400 000,00	0,00	215 860,00	615 860,00	151 284,97	464 575,03
33.70.50.	Terveyden edistäminen (S3)	2 200 000,00	2 200 000	86 706,47	2 113 293,53	2 200 000,00	0,00	3 588 146,61	5 788 146,61	2 158 940,20	3 445 650,75
33.70.52.	Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (S2)	928 000,00	928 000	928 000,00		928 000,00	0,00		928 000,00	928 000,00	0,00
35. Ympäristöministeriön hallinnonala		859,37	220	220,32		220,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
35.01.29.	Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	859,37	220	220,32		220,32	0,00				
Määrärahatilit yhteensä		152 678 348,49	171 560 893	133 891 177,50	33 939 157,73	167 830 335,23	3 730 557,90	50 557 955,53	196 756 639,32	160 440 136,14	35 336 089,98

TUOTTO- JA KULULASKELMA

Taulukko 32. THL:n tuotto- ja kululaskelma

		1.1.2019–31.12.2019		1.1.2018–31.12.2018	
TOIMINNAN TUOTOT					
	Maksullisen toiminnan tuotot	92 147 555,33		88 445 623,29	
	Vuokrat ja käyttökorvaukset	567 297,77		580 739,64	
	Muut toiminnan tuotot	<u>28 999 214,17</u>	121 714 067,27	<u>29 690 443,89</u>	118 716 806,82
TOIMINNAN KULUT					
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
	Ostot tilikauden aikana	36 742 085,36		42 215 454,02	
	Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	1 373 809,19		-584 240,26	
	Henkilöstökulut	141 147 286,99		130 788 607,95	
	Vuokrat	15 107 415,75		15 082 071,72	
	Palvelujen ostot	50 949 818,75		45 122 499,51	
	Muut kulut	10 088 952,54		6 531 387,76	
	Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-7 398,40		19 205,90	
	Poistot	575 094,45		684 763,45	
	Sisäiset kulut	<u>1 943 188,37</u>	<u>-257 920 253,00</u>	<u>1 724 620,16</u>	<u>-241 584 370,21</u>
JÄÄMÄ I			-136 206 185,73		-122 867 563,39

Taulukko 32. jatkuu seuraavalla sivulla >>

		1.1.2019–31.12.2019		1.1.2018–31.12.2018	
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
	Rahoitustuotot	12 457,90		11 442,74	
	Rahoituskulut	<u>-6 454,03</u>	6 003,87	<u>-3 822,32</u>	7 620,42
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT					
	Satunnaiset tuotot	18 399,41		3 804,15	
	Satunnaiset kulut	<u>-1 965,42</u>	<u>16 433,99</u>	<u>-351,15</u>	<u>3 453,00</u>
JÄÄMÄ II			-136 183 747,87		-122 856 489,97
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT					
	Tuotot				
	Paikallishallinnolta	1 031 646,00		917 421,00	
	Sosiaaliturvarahastoilta	9 707,76		11 352,88	
	Elinkeinoelämältä	13 648,40		13 648,20	
	Valtionhallinnolta	3 400,00		0,00	
	Muut	<u>1 800,00</u>	1 060 202,16	<u>141,20</u>	942 563,28
	Kulut				
	Paikallishallinnolle	10 808 773,10		9 819 933,08	
	Elinkeinoelämälle	1 427 108,08		1 058 881,86	
	Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	25 436 731,05		22 305 593,00	
	Kotitalouksille	453 670,17		456 090,92	
	Valtionhallinnolle	<u>207 484,76</u>	<u>-38 333 767,16</u>	<u>367 956,11</u>	<u>-34 008 454,97</u>
JÄÄMÄ III			-173 457 312,87		-155 922 381,66
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA					
	Perityt arvonlisäverot	669 851,87		988 122,02	
	Suoritettut arvonlisäverot	<u>-12 455 209,74</u>	<u>-11 785 357,87</u>	<u>-12 683 189,98</u>	<u>-11 695 067,96</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ			<u>-185 242 670,74</u>		<u>-167 617 449,62</u>

TASE

Taulukko 33. Tase vastaavaa

		31.12.2019		31.12.2018		
VASTAAVAA	KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET					
	AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
		Aineettomat oikeudet	10 008,79		15 789,87	
		Liikearvo	<u>151 000,00</u>	161 008,79	<u>0,00</u>	15 789,87
	AINEELLISET HYÖDYKKEET					
		Rakennelmat	54 349,60		60 139,39	
		Koneet ja laitteet	2 875 713,30		2 590 951,54	
		Kalusteet	101 107,28		225 528,42	
		Muut aineelliset hyödykkeet	59 978,01		63 164,01	
		Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>54 560,00</u>	3 145 708,19	<u>0,00</u>	2 939 783,36
	KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET					
		Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>1 231,20</u>	<u>1 231,20</u>	<u>21 231,20</u>	<u>21 231,20</u>
	KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ					
				3 307 948,18		2 976 804,43
	VAIHTO- JA RAHOITUSMAISUUS					
	VAIHTO-OMISUUS					
		Aineet ja tarvikkeet	55 754,44		64 947,09	
		Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>17 755 773,62</u>	17 811 528,06	<u>19 112 991,76</u>	19 177 938,85
	LYHYTAIKAISET SAAMISET					
		Myyntisaamiset	17 835 609,50		7 481 543,93	
		Sirtosaamiset	54 101,64		4 151,43	
		Muut lyhytaikaiset saamiset	5 820 359,09		9 079 929,35	
	Ennakkomaksut	<u>56 081,73</u>	23 766 151,96	<u>75 720,74</u>	16 641 345,45	

Taulukko 33. jatkuu seuraavalla sivulla >>

		31.12.2019		31.12.2018	
VASTAAVAA	RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT	Kassatilit	6 552,10		7 363,80
		Kirjanpitoyksikön tulotilit	50,00		0,00
		Muut pankkitilit	1 572,90		161,00
		Muut rahat ja pankkisaamiset	<u>3 333,27</u>	<u>11 508,27</u>	<u>3 248,76</u>
	VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ			41 589 188,29	35 830 057,86
VASTAAVAA YHTEENSÄ			<u>44 897 136,47</u>	<u>38 806 862,29</u>	

Taulukko 34. Tase vastattavaa

		31.12.2019		31.12.2018		
VASTATTAVAA	OMA PÄÄOMA					
	VALTION PÄÄOMA					
		Valtion pääoma 1.1.1998	5 600 498,85		5 600 498,85	
		Edellisten tilikausien pääoman muutos	-9 465 249,17		-7 349 583,81	
		Pääoman siirrot	185 467 271,07		165 501 784,26	
		Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-185 242 670,74</u>	-3 640 149,99	<u>-167 617 449,62</u>	-3 864 750,32
	RAHASTOJEN PÄÄOMAT					
		Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	<u>3 333,27</u>	3 333,27	<u>3 248,76</u>	3 248,76
	VIERAS PÄÄOMA					
	LYHYTAIKAINEN					
		Saadut ennakot	9 132 367,95		8 752 357,93	
		Ostovelat	8 349 703,12		7 894 771,18	
		Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	2 937 792,51		2 670 468,14	
		Edelleen tilittävät erät	3 046 465,55		2 768 080,59	
		Siirtovelat	23 212 425,74		19 861 290,00	
	Muut lyhytaikaiset velat	<u>1 855 198,32</u>	<u>48 533 953,19</u>	<u>721 396,01</u>	<u>42 668 363,85</u>	
	VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		48 533 953,19		42 668 363,85	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ			<u>44 897 136,47</u>		<u>38 806 862,29</u>	

LIITE 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET JA VERTAILTAVUUS

Ulkomaanrahan määräiset velat samoin kuin ulkomaanrahan määräiset saamiset ja muut sitoumukset on niiden vähäisyyden perusteella muunnettu maksuperusteisesti Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin kurssin mukaan.

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS KIRJANPITOYKSIKÖNÄ

Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskaudelle 2018–2020 (9.3.2018) on sopimuksen 6 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle ja työntekijälle, jonka palvelussuhde on alkanut viimeistään 3.9.2018 ja palvelussuhde on keskeytymättä jatkunut 18.11.2018 saakka, on maksettu tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä.

Kertaerä oli suuruudeltaan 9,2 % yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta.

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Vuoden 2019 tiedot ovat pääosin vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna. Vuonna 2019 syntyi tietolupa-viranomainen Findatan perustamiseen liittyviä kustannuksia noin 506 tuhatta euroa. Findatan varsinainen toiminta käynnistyy vaiheittain vuoden 2020 aikana.

VALTION MIELISAIRAALAT

Vuoden 2019 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna.

VALTION KOULUKODIT (THL:N ALAISET LASTENSUOJELUYKSIKÖT)

Vuoden 2019 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna.

VANKITERVEYDENHUOLTO (THL:N ALAINEN VANKITERVEYDENHUOLLON YKSIKKÖ)

Vuoden 2019 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna.

LIITE 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.01.04.	Bruttomenot	59 235 132,65	62 564 000,00	61 399 061,71		62 446 061,71				61 949 061,71	
Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	58 813 578,89	61 517 000,00	61 630 704,83		61 630 704,83				61 630 704,83	
	Nettomenot	421 553,76	1 047 000,00	-231 643,12	1 047 000,00	815 356,88	231 643,12	550 000,00	1 597 000,00	318 356,88	1 047 000,00
33.01.05.	Bruttomenot	22 336 481,53	20 811 000,00	22 594 910,64		23 195 910,64				23 150 881,14	
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lasten- suojeluyksiköiden toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	21 672 159,04	20 210 000,00	22 594 910,64		22 594 910,64				22 594 910,64	
	Nettomenot	664 322,49	601 000,00	0,00	601 000,00	601 000,00		1 106 000,00	1 707 000,00	555 970,50	601 000,00
33.01.06.	Bruttomenot	18 778 247,05	19 304 000,00	18 810 657,48		19 244 452,13				19 577 520,26	
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveyden- huollon yksikön toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	287 247,05	199 000,00	139 452,13		139 452,13				139 452,13	
	Nettomenot	18 491 000,00	19 105 000,00	18 671 205,35	433 794,65	19 105 000,00		766 862,78	19 871 862,78	19 438 068,13	433 794,65
33.02.08.	Bruttomenot		2 501 000,00	505 587,94		2 500 000,00				505 587,94	
Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käyttöä hallinnoivan lupaviranomaisen toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot		1 000,00								
	Nettomenot		2 500 000,00	505 587,94	1 994 412,06	2 500 000,00			2 500 000,00	505 587,94	1 994 412,06
33.03.04.	Bruttomenot	90 376 232,95	85 300 000,00	83 243 989,49		90 761 090,40				94 081 366,82	
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	37 124 232,95	31 217 000,00	36 680 188,61		36 678 090,40				36 678 090,40	
	Nettomenot	53 252 000,00	54 083 000,00	46 563 800,88	7 519 199,12	54 083 000,00		10 839 475,54	64 922 475,54	57 403 276,42	7 519 199,12
33.20.52.	Bruttomenot		11 935,00	11 935,01		11 935,01					
Valtionosuus työttömyys- etuuksien perusturvasta (Arviomääräraha)	Bruttotulot		0,00								
	Nettomenot		11 935,00	11 935,01		11 935,01					

LIITE 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 3.

LIITE 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi			Peruutettu	
			Tilijaottelu	Yhteensä
24. Ulkoministeriön hallinnonala				15 184,92
	Vuosi 2017			15 184,92
		24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö	15 184,92	
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala				733 585,16
	Vuosi 2017			183 555,66
		33.70.50. Terveyden edistäminen	183 555,66	
	Vuosi 2018			550 029,50
		33.01.05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot	550 029,50	
Pääluokat yhteensä				748 770,08
	Vuosi 2017			198 740,58
	Vuosi 2018			550 029,50

LIITE 5: Henkilöstökulujen erittely

	2019	2018
Henkilöstökulut	118 702 457,52	111 439 662,19
Palkat ja palkkiot	116 217 139,36	110 466 873,26
Tulosperusteiset erät	180 574,74	86 171,35
Lomapalkkavelan muutos	2 304 743,42	886 617,58
Henkilösivukulut	22 444 829,47	19 348 945,76
Eläkekulut	20 344 085,30	17 656 982,07
Muut henkilösivukulut	2 100 744,17	1 691 963,69
Yhteensä	141 147 286,99	130 788 607,95
Johdon palkat ja palkkiot, josta	2 320 415,22	2 489 062,81
– tulosperusteiset erät	2 526,68	1 191,31
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	59 678,03	42 409,31
Johto	1 920,00	2 160,00
Muu henkilöstö	57 758,03	40 249,31

LIITE 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

1. POISTONALAINEN OMAISUUS- JA KÄYTTÖOMAISUUSREKISTERI

Poistojen kirjaamista varten käyttöomaisuus ryhmitellään liikekirjanpidon mukaisiin omaisuustileihin. Poistolaskennan piiriin kuuluvat kaikki liikekirjanpidon tililuokassa olevat 1-alkuiset käyttöomaisuustilit.

Poistot tehdään vuoden 2009 alusta käyttöomaisuudesta, jonka arvonlisäveroton hankintahinta on vähintään 10 000 euroa ja taloudellinen pitoaika yli yksi vuosi. Tällaisen tuotannon-tekijän hankintahinta kirjataan liikekirjanpidossa kuluksi suunnitelman mukaisina poistoina. Hankinnat merkitään käyttöomaisuusrekisteriin.

Ennen vuotta 2009 käyttöomaisuusrekisteriin Kansanterveyslaitoksessa ja Stakesissa kirjatut hankinnat, jotka ovat vielä käytössä, siirretään osaksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen käyttöomaisuuskirjapitoa. Siirrettäviin käyttöomaisuusesineisiin sovelletaan vuonna 2008 voimassa olevia poistosuunnitelmia.

Käyttöomaisuus, jonka arvonlisäveroton hankintahinta on alle 10 000 euroa mutta yli 1000 euroa, kirjataan suoraan kuluksi. Nämä hankinnat merkitään irtaimistorekisteriin. Taidesineistä, matkapuhelimista ja atk-laitteista pidetään erillistä rekisteriä hankintahinnasta riippumatta.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole kansallisomaisuutta.

2. POISTOJEN KIRJAAMINEN

Kiekuun siirryttyä 1.10.2015 tehtiin poistot kerralla koko alkuvuodesta. Tämän jälkeen poistot kirjataan liikekirjanpitoon kuukausittain. Poistot lasketaan Kieku-käyttöomaisuus kirjjanpitojärjestelmästä, josta ne kuukausittain siirretään liikekirjanpitoon. Poistojen tekeminen aloitetaan tuotannon-tekijän käyttöönottokuukautta seuraavasta kuukaudesta. Omaisuuden myynnin yhteydessä tehdään viimeinen poisto omaisuuden viimeiseltä käyttökuukaudelta. Tämän jälkeen jäljelle jäävä menojäännös kirjataan myyntivoittojen tai -tappioiden tilille. Omaisuuden ilmaisuovutuksen tai tuhoutumisen yhteydessä sen mahdollinen käyttöomaisuuskirjanpidossa jäljellä oleva arvo poistetaan kokonaan.

3. POISTOMENETELMÄ JA POISTOAJAT

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan tilivirastossa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina poistoina alkuperäisestä hankintahinnasta.

Mikäli hyödykkeelle jää jäännösarvo suunnitelmanmukaisen poiston jälkeen ja sen käyttöikä jatkuu, tehdään jäännösarvolle uusi poistosuunnitelma, tasapoisto (3 v.)

Omaisuusryhmä	Poistomenetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto % ¹⁾	Jäännösarvo € tai %
112 Aineettomat oikeudet				
11200000 Ostetut valmisohjelmistot ja tietojärjestelmät	tasapoisto	5	20	-
113 Liikearvot				
11300000 Liikearvot	tasapoisto	5	20	-
114 Muut pitkävaikutteiset menot				
11490000 Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3 tai 10	10 tai 33,34	-
123 Rakennelmat				
12300000 Rakennelmat	tasapoisto	15 tai 20	5 tai 6,67	-
125–126 Koneet ja laitteet				
12500000 Autot ja muut maankuljetusvälineet	tasapoisto	5	20	-
12530000 Raskaat työkoneet	tasapoisto	7	14,3	-
12540000 Kevyet työkoneet	tasapoisto	7	14,3	-
12550000 ICT-laitteet	tasapoisto	3	33,33	-
12560000 Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	-
12570000 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	5	20	-
12580000 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	-
12590000 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
12600000 Muut tutkimuslaitteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
12690000 Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
127 Kalusteet				
12700000 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5	20	-
12790000 Muut kalusteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
128 Muut aineelliset hyödykkeet				
12800000 Taide-esineet	ei poistoja			
129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
12940000 Muut ennakkomaksut				
130 Käyttöomaisuusarvopaperit				
13010000 Muut osakkeet	ei poistoja			
13030000 Muut osuudet	ei poistoja			

4. POISTOSUUNNITELMAN VOIMASSAOLO

Tätä poistosuunnitelmaa noudatetaan 1.1.2015 alkaen.

LIITE 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 7.

LIITE 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 8.

LIITE 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 9.

LIITE 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit										
			31.12.2019						31.12.2018	
	Kappale määrä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistusosuus %	Myynti-oikeuksien alaraja %	Saadut osingot		Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	56		1 231,20						21 231,20	
Limingan jäähalli Oy	8		673,00						673,00	
Luottokunta osuustodistus										
SALWe Oy									20 000,00	
Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunta	48		558,20						558,20	
Osakkeet ja osuudet yhteensä	56		1 231,20						21 231,20	

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole oman pääoman ehtoisia sijoituksia.

LIITE 11: Taseen rahoituserät ja velat

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 11.

LIITE 12: Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2019	Määrärahatarve 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	13 484 189	15 986 978	7 175 537	6 145 263	26 980 777	56 288 555

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2019	Määrärahatarve 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset: *Tartuntatautilaki (583/1986)	27 419 604	28 625 819	20 435 351	20 199 858	5 717 808	74 978 836
Monivuotiset vastuut yhteensä	40 903 793	44 612 797	27 610 888	26 345 121	32 698 585	131 267 391

LIITE 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat	Varat	Käyttötarkoitus
	31.12.2019	31.12.2018	
Kyösti Kallion rahasto	3 333,27	3 248,76	Sodassa kaatuneiden vähävaraisten omaisten auttaminen
Yhteensä	3 333,27	3 248,76	

LIITE 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 14.

LIITE 15: Velan muutokset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 15.

LIITE 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 16.

LIITE 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut tiedot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 17.

ALLEKIRJOITUKSET

Toimintakertomus ja tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28. helmikuuta 2020.

Markku Tervahauta

Matti Salminen

Timo Aronkytö

Valtion mielisairaaloiden osalta

Jarmo Paanila

Pirjo Takala

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä _____ / _____ 2020

Christa Laurila

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

Postiosoite: PL 30, 00271 Helsinki

Käyntiosoite: Mannerheimintie 166, Helsinki

Puhelin (vaihde): 029 524 6000

Sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi • Tiedustelut: info@thl.fi

www.thl.fi • twitter.com/THLorg • facebook.com/thl.fi

